جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی رشته

علوم قرآن و حدیث

Quranic and Hadith Sciences

مقطع کارشناسی پیوسته

برنامه درسی اختصاصی

گروه علوم انسانی

ویژه دانشگاه غیردولتی- غیرانتفاعی علوم اسلامی رضوی

باسمه تعالی

نام رشته: علوم قرآن و حدیث

عنوان گرایش: ----

گروه تحصیلی: علوم انسانی

دوره تحصیلی: کارشناسی پیوسته

زیرگروه تحصیلی: حوزوی – دانشگاهی

نوع مصوبه: تغییر عنوان

پیشنهادی: دانشگاه غیردولتی - غیرانتفاعی علوم اسلامی رضوی

تاریخ تصویب برنامه درسی: ۱۳۹۷/۱۱/۱۱

به استناد مصوبه ۹۷۳ تاریخ ۱۴۰۴/۰۲/۲۱ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی عنوان رشته **علوم اسلامی - علوم قرآن و حدیث**، ویژه دانشگاه غیردولتی – غیرانتفاعی علوم اسلامی رضوی در دوره کارشناسی پیوسته به **علوم قرآن و حدیث** تغییر یافت. بر این اساس:

ماده یک- دانشجویانی که از سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۶ در دانشگاه غیردولتی – غیرانتفاعی علوم اسلامی رضوی پذیرفته می شوند، با عنوان جدید پذیرش می شوند.

ماده دو- برنامه درسی قبلی تا زمان بازنگری و تصویب برنامه درسی جدید، قابل اجرا با عنوان رشته جدید می باشد.

دکتر رضا نقی زاده
مدیر کل دفتر برنامه ریزی آموزش عالی

دکتر ابوالفضل واحدی
معاون آموزشی
و دبیر شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی

دوره کارشناسی علوم اسلامی رشته علوم قرآن و حدیث

(ویژه دانشگاه علوم اسلامی رضوی)

کارگروه علوم حوزه ای- دانشگاهی

براساس صورتجلسه کارگروه تخصصی علوم حوزه ای– دانشگاهی
در تاریخ ۱۳۹۷/۱۱/۱۱ به تصویب رسید

باسمه تعالی

نام رشته: علوم قرآن و حدیث

عنوان گرایش: —

گروه: علوم حوزه ای– دانشگاهی

دوره تحصیلی: کارشناسی پیوسته

کارگروه تخصصی: علوم قرآن و حدیث

نوع مصوبه: بازنگری

پیشنهادی دانشگاه: علوم اسلامی رضوی

تاریخ تصویب: ۱۳۹۷/۱۱/۱۱

به استناد آیین نامه واگذاری اختیارات برنامه ریزی درسی مصوب جلسه شماره ۸۸۲ تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۲۳ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی، برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی علوم اسلامی رشته حقوق طی نامه شماره ۷۱۴۷ تاریخ ۱۳۹۷/۰۸/۲۲ از دانشگاه علوم اسلامی رضوی دریافت شد و در جلسه تاریخ ۱۳۹۷/۱۱/۱۱ کارگروه تخصصی برنامه ریزی علوم حوزه ای – دانشگاهی به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک– این برنامه درسی برای دانشجویانی که از مهر ماه سال ۱۳۹۸ وارد دانشگاه علوم اسلامی رضوی می شوند، لازم الاجرا است.

ماده دو– برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی علوم اسلامی رشته علوم قرآن و حدیث از نیمسال اول سال تحصیلی ۱۳۹۹–۱۳۹۸ جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی علوم اسلامی رشته علوم قرآن و حدیث مصوب جلسه شماره ۳۹۲ شورای عالی برنامه ریزی به تاریخ ۱۳۷۹/۰۱/۲۸ می شود.

ماده سه– این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و برای اجرا به دانشگاه های علوم حوزه ای ابلاغ می شود.

ماده چهار– این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۳۹۹–۱۳۹۸به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن نیاز به بازنگری دارد.

دکتر محمدرضا آهنچیان

دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

فصل اول

مشخصات کلی

تعریف و اهدف رشته

معرفی رشته

دوره کارشناسی علوم اسلامی اولین مقطع تحصیلی در نظام تلفیقی آموزشی حوزوی و دانشگاهی است که در رشته‌های مختلف طراحی شده و از آن جمله «رشته علوم قرآن و حدیث» است.

کمیسیون برنامه‌ریزی آموزشی، در جلسه ۷۰ مورخ ۱۳۹۵/۴/۱۳ «برنامه درسی تجمیع و بازنگری شده دوره کارشناسی رشته علوم قرآنی و حدیث» پیشنهادی کمیته تحول در مطالعات قرآن و حدیث شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی را تصویب کرد. با توجه به نظام آموزشی موجود در دانشگاه علوم اسلامی رضوی که تلفیقی از حوزه و دانشگاه است، برنامه خاص دانشگاه در دروس عمومی و پایه، ادبیات عرب و فقه و اصول نیز به برنامه مصوب کمیسیون برنامه‌ریزی آموزشی اضافه و با آن تلفیق گردید و برای تأمین اهداف و جلوگیری از همپوشانی برخی از سرفصل‌ها، تغییراتی در برنامه مذکور اعمال شد.

اهداف کلی:

۱. تربیت اسلام‌شناس، مفسر، محقق و استاد در زمینه مطالعات و تحقیقات قرآنی و حدیثی؛

۲. بسط پژوهش‌های جدید در زمینه مطالعات قرآنی و حدیثی؛

۳. کشف و شناخت استعدادهای برتر و هدایت آن برای ادامه تحصیل در دوره تحصیلات تکمیلی قرآنی و حدیثی.

اهداف آموزشی و پرورشی

۱. توانایی قرائت صحیح، ترجمه و بیان معانی آیات و متون روایی؛

۲. کسب دانش و مهارت‌های لازم برای استفاده از قرآن و حدیث و توانایی مراجعه به متون علمی مرتبط؛

۳. کسب آمادگی و توانمندی لازم جهت ایفای نقش در فعالیت های قرآن و عترت در حوزه آموزشی، پژوهشی و تبلیغی ـ ترویجی.

شرح مختصر رشته

با توجه به نقش مبنایی قرآن و حدیث در علم و فرهنگ جامعه اسلامی، طراحی و اجرای برنامه‌ای هدفمند و منسجم برای رشته علوم قرآن و حدیث ضروری است. تصویب منشور توسعه فرهنگ قرآنی به عنوان سند ملّی راهبری امور قرآنی کشور و گسترش ساختاری فعالیت‌های مرتبط با قرآن و عترت در نظام علمی، آموزشی و فرهنگی، ضرورت توجّه به این مهم را مضاعف می‌کند. بر این اساس، رسالت این رشته تأمین بخش قابل توجهی از فعالان نظام توسعه فرهنگ قرآنی در حوزه‌های آموزشی، پژوهشی و تبلیغی ـ ترویجی است. برنامه درسی حاضر گامی در پاسخ گویی به این نیاز است.

مبانی رشته

مبانی رشته علوم قرآن و حدیث بر پایه آموزه‌های قرآن، حدیث و منابع اسلامی، هماهنگ با اسناد فرابخشی حوزه علم، فرهنگ و توسعه فرهنگ قرآنی شامل: نقشه جامع علمی کشور، نقشه‌ی فرهنگی کشور و منشور توسعه فرهنگ قرآنی استوار است.

اصول کلی برنامه‌ریزی رشته

۱. در این رشته متن آیات قرآن کریم محوریت داشته، از این رو سایر متون و نیز هرگونه کوشش علمی و آموزشی در پرتو متن قرآن کریم و در راستای تدبر و فهم آن تعریف و تعلیم می‌شود.

۲. توجه به کلام و سیره پیامبر و اهل بیت علیهم السلام به عنوان تبیین نظری و عملی آیات قرآن کریم و جدایی ناپذیری میان قرآن کریم و اهل بیت علیهم‌السلام؛

۳. رویکرد جامع به ابعاد مختلف معرفتی، تربیتی، فرهنگی و سیاسی قرآن کریم و حدیث معصومین علیهم‌السلام؛

۴. پایبندی به آرمان‌های انقلاب اسلامی و ارزش‌های نظام جمهوری اسلامی.

فلسفه تأسیس رشته

تعلیم و انس با قرآن و حدیث، مقدمه تمسّک فردی و اجتماعی به قرآن و عترت است که خود به تنهایی موضوعیت داشته و اقامه آن از وظایف نظام اسلامی است. از این رو می‌بایست نیاز جامعه اسلامی به کارشناسان توانمند برای تعلیم، تبلیغ و تحقیق قرآنی برآورده شود. رشته علوم قرآن و حدیث به ویژه در مقطع کارشناسی تأمین کننده اصلی این نیاز است. در این رشته علاوه بر آشنایی و انس دانشجویان با قرآن و حدیث پیامبر و اهل بیت علیهم السلام و فهم معارف آن، توانمندی‌های لازم برای ایفای نقش در فعالیت‌های قرآن و عترت کشور کسب می‌شود.

چشم انداز

با اجرای موفق این برنامه و توسعه آن در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور، تا پایان سال ۱۴۰۴هـ.ش، انتظار می‌رود کارشناسان توانمند مورد نیاز فرهنگ‌سازی قرآنی در نظام آموزش عمومی و تبلیغ و ترویج قرآن کشور بر اساس آموزه‌های قرآن و اهل بیت علیهم السلام تربیت شوند و آمادگی لازم برای تحصیل افراد مستعد در مقاطع بالاتر به منظور تولید علم و نظام‌سازی قرآنی مبتنی بر مکتب اهل بیت علیهم السلام، کسب شود.

مبانی فلسفی

مبانی فلسفی، ریشه‌های فکری و اعتقادی برنامه درسی موجود را بیان می‌کند. مهمترین مبانی فلسفی حاکم بر این رشته عبارتند از:

الف. قرآن، کتاب هدایت؛

ب. حاکمیت آموزه‌های هدایت‌گرانه قرآن، لازمه نیل به حیات طیبه؛

ج. قرآن، کتاب قانون جمهوری اسلامی ایران؛
د. لزوم تعلیم و تربیت نیروی انسانی متخصص قرآنی در حوزه‌های آموزشی، پژوهشی و تبلیغی ترویجی جهت اشاعه حیات طیبه؛
هـ ضرورت حرکت در افق احیای نظام‌سازی قرآنی و تحقق علوم انسانی قرآن‌بنیان.
مبانی فلسفی فوق مبتنی بر زیرشاخه‌های متعددی است که مهمترین آنها عبارتند از: مبانی انسان‌شناسی، معرفت‌شناسی و ارزش‌شناسی.

مبانی انسان‌شناسی

منظور از مبانی انسان‌شناسی، ابعاد، ویژگی‌ها و حقایق و ارزش‌های گوناگون انسانی است. مهمترین مبانی انسان‌شناسی حاکم بر این رشته عبارتند از:
الف. انسان حامل روح الهی و با ظرفیت متعالی؛
ب. انسان، مخاطب کتاب خدا و هدایت انسان و جامعه انسانی موضوع و فلسفه نزول قرآن مجید؛
ج. انسان، موجودی دارای اختیار و توانا در تحول خود، دیگران و محیط؛

مبانی معرفت‌شناسی

منظور از مبانی معرفت‌شناسی، مفاهیم یا گزاره‌های توصیفی ناظر به شناخت‌های لازم برای برنامه درسی است. مهمترین مبانی معرفت‌شناسی حاکم بر این رشته عبارتند از:
الف. وحی الهی، اصیل‌ترین منبع معرفت انسانی و قرآن کریم، تجلی جامع وحی الهی
ب. عقل، ودیعه‌ی الهی برای شناخت آیات تکوینی و تدوینی الهی
ج. پیامبر (ص) و اهل‌بیت (ع) او، مهبط وحی و معادن علم الهی

مبانی ارزش‌شناسی

مقصود از مبانی ارزش‌شناسی، گزاره‌هایی درباره منابع، ویژگیها و مصادیق ارزشها در ارتباط با عرصه‌های چهارگانه خدا، خود، خلق و خلقت است. مهمترین مبانی ارزش‌شناسی حاکم بر این رشته عبارتند از:
الف. ایمان، تقوا، اخلاص و اخلاق، ارزش‌های اساسی و مورد تأکید قرآن و حدیث
ب. انس با قرآن و تدبّر در آیات آن مقدمه ضروری برای درک معارف قرآن و حدیث و برخورداری از هدایت آن
ج. تفکر، تعهد علمی و روحیه کاوشگری و آزاداندیشی، بستر فرهنگی تولید دانش از قرآن و حدیث
د. تحقق تبعیت از قرآن و حدیث در پذیرش ولایت پیامبر (ص) و جانشینان او و نظام اسلامی

مبانی اجتماعی

منظور از مبانی اجتماعی، گزاره‌های مبیّن نسبت برنامه درسی با جامعه و میزان تأثیرگذاری آن است. مهمترین مبانی اجتماعی حاکم بر این رشته عبارتند از:
الف. ضرورت تغییر نگاه جامعه به قرآن از نگاه تبرک‌جویانه به برنامه زندگی فردی و اجتماعی
ب. توسعه تعلیم و ترویج قرآن و حدیث، مقدمه ضروری تحقق حیات طیبه قرآنی به عنوان سبک زندگی جامعه اسلامی
ج. ضرورت قرآن‌محورشدن اخذ مبانی اعتقادی و معارف دینی در سطوح عمومی و نخبگانی جامعه
د. محوریت منابع انسانی در توسعه فرهنگ قرآنی و ضرورت ارتقای کمی و کیفی این منابع

مبانی روانشناختی

مراد از مبانی روا نشناختی، مهمترین گزاره‌های کاربردی روانشناسی در برنامه‌ریزی درسی است. مهمترین مبانی روان‌شناسی حاکم بر این رشته عبارتند از:
الف. فراگیرنده، محور یادگیری و آموزش
ب. توجه به ابعاد مختلف روانی، عاطفی، عقلانی، اخلاقی و معنوی فراگیران
ج. توجه به نیازها، علایق و مشکلات فراگیران

ضرورت و اهمیت

بهره‌وری از قرآن به عنوان کتاب انسان‌سازی و محور هدایت و قانون حیات طیبه فردی و اجتماعی، مستلزم تأمین نیروی انسانی کارآمد در گستره نظام توسعه فرهنگ قرآنی است و بر این اساس می‌بایست عموماً رویکرد نظام آموزش عالی قرآنی کشور و مشخصاً برنامه‌ریزی و اجرای رشته‌های علوم قرآن و حدیث دانشگاه‌ها در بستر این نظام و با رویکرد قرآن‌محوری، کاربردی‌سازی و نیازمداری، متحوّل شده و ارتقا و تعالی یابد. همچنانکه اسناد بالادستی موجود نیز بر این مهم تأکید دارند. این اسناد عبارتند از:

بند الف و ب ماده ۱۵ برنامه پنجم توسعه:

«ماده۱۵- به منظور تحول بنیادین در آموزش عالی به ویژه در رشته‌های علوم انسانی، تحقق جنبش نرم‌افزاری و تعمیق مبانی اعتقادی، ارزش‌های اسلامی و اخلاق حرفه‌ای و با هدف ارتقاء کیفی در حوزه دانش و تربیت اسلامی، وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند اقدامات زیر را انجام دهند:
الف- بازنگری متون، محتوا و برنامه‌های آموزشی و درسی دانشگاهی مبتنی بر آموزه‌ها و ارزشهای دینی و هویت اسلامی - ایرانی و انقلابی و تقویت دوره‌های تحصیلات تکمیلی با بهره‌گیری از آخرین دستاوردهای دانش بشری، با اولویت نیاز بازار کار
ب - تدوین و ارتقاء شاخصهای کیفی به خصوص در رشته‌های علوم انسانی به ویژه در رشته‌های علوم قرآن و عترت و مطالعات میان رشته‌ای با بهره‌گیری

از امکانات و توانمندیهای حوزه‌های علمیه و تأمین آموزشهای مورد نیاز»

نقشه جامع علمی کشور

راهبرد کلان ۵ توسعه علم و فناوری: نهادینه کردن نگرش اسلامی به علم و تسریع در فرایندهای اسلامی شدن نهادهای آموزشی و پژوهشی

بند ۱ اقدامات ملی راهبرد کلان ۵ توسعه علم و فناوری : بازنگری برنامه‌ها و محتواهای آموزشی بر اساس مبانی نظری و ارزشی و نگرش اسلامی

بند ۳۴ اقدامات ملی راهبرد کلان ۶ توسعه علم و فناوری: بازنگری و بازتولید محتوا و روشهای آموزشی و پرورشی به منظور تعمیق تربیت اسلامی و حیات دینی و اعتقاد و التزام به ارزشهای انقلاب اسلامی در دانش آموزان و دانشجویان و آشنایی آنان با فرهنگ و تمدن اسلامی

منشور توسعه فرهنگ قرآنی و وظایف ابلاغی توسط شورای توسعه فرهنگ قرآنی

بند ۳ ماده ۲ : توسعه نظریه پردازی در نظامهای فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مبتنی بر فرهنگ و معارف قرآنی

بند ۸ ماده ۲: هدایت فرآیندهای آموزشی، پژوهشی و تبلیغی ترویجی قرآنی به سمت کاربردی کردن تعالیم قرآنی در زندگی فردی و اجتماعی

بند ۱۰ ماده ۲: ارتقابخشی نظام تعلیم و تربیت، نظام رسانه ای، نظام تبلیغات دینی و سایر نظامهای موثر با الهام از تعالیم قرآن کریم

بند۱۲ ماده ۴: برنامه ریزی برای تأمین و توسعه منابع انسانی مورد نیاز حوزه‌های مختلف امور قرآنی و کیفیت بخشی منابع انسانی موجود

رویکردهای شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی در بازنگری رشته‌های دانشگاهی

۱. تجمیع رشته‌های دانشگاهی در مقطع کارشناسی و انتقال کلیه گرایش‌ها به مقطع کارشناسی‌ارشد (مدل لوزی)

۲. کاربردی‌شدن رشته‌ها و تطبیق برنامه درسی با نیازهای اشتغال در جامعه

«اهداف آموزش عمومی قرآن کشور» شورای عالی انقلاب فرهنگی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف است به منظور تأمین نیروی انسانی لازم برای تحقق اهداف آموزش عمومی قرآن کشور، با همکاری دانشگاه فرهنگیان و سایر مراکز آموزش عالی واجد صلاحیت، نسبت به طراحی و اجرای دوره‌های آموزش عالی تربیت مربی، معلم، مدرس، کارشناس، مدیر و پژوهشگر آموزش عمومی قرآن در مقاطع کاردانی تا دکتری اقدام کند. این اهداف عبارتند از:

۱. تقویت ایمان و گرایش به قرآن و عترت: اعتقاد قلبی به حقانیت، جامعیت و جاودانگی قرآن مجید و جایگاه پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) به عنوان تبیین کنندگان علمی و عملی قرآن و محبت و مودت نسبت به قرآن و اهل بیت (ع)

۲. توانایی خواندن قرآن کریم: خواندن صحیح و روان قرآن کریم با تلفظ عربی حروف و حرکات در حد تمایز

۳. درک معنای آیات قرآن کریم: درک معنای ظاهری عموم عبارات و آیات قرآن کریم

۴. توانایی و التزام به تدبر در آیات قرآن کریم: آشنایی با روش تدبر و پایبندی به اندیشه و دقت در آیات قرآن برای درک بهتر مراد و مقصود آیات

۵. حفظ قرآن کریم: به خاطرسپاری و ازبر خوانی بخش هایی از آیات و سور قرآن کریم (حداقل سه جزء)

۶. انس با قرآن کریم: اشتیاق به خواندن روزانه و استماع قرآن کریم، همراه با فهم و تدبر در آیات

۷. آشنایی با علوم و معارف قرآن کریم: آشنایی با کلیات تاریخ و علوم قرآنی و شناخت معارف اسلامی و ضروری قرآن کریم

۸. توانایی استفاده از قرآن کریم: توانایی جستجو و دریافت معارف عمومی مورد نیاز از قرآن کریم با استفاده از منابع معتبر

۹. تبعیت از قرآن و عترت: عمل به آموزه های قرآن و اهل بیت در ابعاد مختلف زندگی و تحقق سبک زندگی قرآنی

با وجود این اسناد، اهمّ آسیب‌های موجود در رشته‌های سابق علوم قرآن و حدیث که از پژوهش‌های مرتبط در این خصوص احصاء شده و مدّ نظر کمیته تحول در مطالعات قرآن و حدیث قرار گرفت از این قرار بوده است، عبارتند از:

- عدم محوریت و اصل نبودن متن آیات قرآن به عنوان منبع لایزال وکتاب هدایت زندگی بشر مطابق با قرائت اهل بیت علیهم السلام در برنامه آموزشی رشته‌های علوم قرآن و حدیث
- عدم تطابق محتوای رشته‌های علوم قرآن و حدیث با اهداف و آرمان‌های انقلاب اسلامی و نظام توسعه فرهنگ قرآنی
- عدم تناسب محتوای رشته‌های قرآنی موجود با نیازهای جامعه و ناتوانی از تأمین نیروی انسانی جهت انجام فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی و تبلیغی ترویجی قرآن و عترت
- کم‌توجهی به نیازسنجی در تعریف و محتوابخشی رشته‌های قرآن و حدیث
- نابسامانی و تکرار در عناوین و سرفصل های رشته‌های مختلف علوم قرآنی
- فقدان شاخص‌های استاندارد در تعریف و هدفگذاری رشته‌های قرآنی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی مختلف

نقش و توانایی فارغ‌التحصیلان

- توانمند در رفع نیازهای شغلی جامعه در حوزه‌های مختلف امور قرآنی، با بهره‌گیری از آخرین دستاوردهای دانش بشری
- توانمند در کاربردی کردن تعالیم قرآنی در زندگی فردی و اجتماعی
- توانمند در حوزه مربی‌گری، معلمی، مدرسی، کارشناسی، مدیریت و پژوهشگری آموزش عمومی قرآن
- دارای توانمندی ابتدایی در ارتقابخشی نظام تعلیم و تربیت، نظام رسانه‌ای، نظام تبلیغات دینی و سایر نظام‌های موثر، با الهام از تعالیم قرآن کریم
- دارای آشنایی ابتدایی با توسعه نظریه‌پردازی در نظامهای فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مبتنی بر فرهنگ و معارف قرآنی

مشاغل قابل احراز

- مهمترین عناوین مشاغل قرآنی شناسایی‌شده در طرح مشاغل قرآنی در سه حوزه‌ی کلی «آموزشی»، «علمی-پژوهشی» و «تبلیغی -ترویجی» قابل ارائه است.
- مشاغل حوزه آموزشی: مدیر مراکز آموزش عمومی قرآن[۱]، مدیر مراکز آموزش تخصصی قرآن[۲]، کارشناس آموزش‌های عمومی قرآنی، کارشناس آموزش‌های تخصصی قرآنی، کارشناس مؤلف متون آموزشی قرآنی، کارشناس کارگاه آموزشی قرآن کریم[۳]، مربی قرآن، معلم قرآن، مدرس آموزش-های عمومی قرآنی، مدرس تلاوت قرآن[۴]، مدرس تربیت مربی و معلم قرآن، مدرس علوم قرآنی، مدرس ترجمه، تفسیر و معارف قرآنی، مدرس هنرهای قرآنی «قرآن‌نگار»[۵].
- مشاغل حوزه علمی-پژوهشی: مدیر مراکز پژوهشی قرآنی، مدیر طرح‌های پژوهشی قرآنی، مدیر نشریات تخصصی قرآنی، مدیر همایش‌های تخصصی قرآنی، مدیر کتابخانه‌های تخصصی قرآنی، کارشناس ترجمه و تفسیر قرآن، کارشناس علوم و معارف قرآنی، نسخه‌شناس آثار قرآنی، کتابدار تخصصی قرآنی، کارشناس نشریات تخصصی قرآنی، کارشناس همایش‌های تخصصی قرآنی، مفسر قرآن، مترجم قرآن و آثار قرآنی، پژوهشگر علوم و معارف قرآنی، پژوهشگر امور قرآنی (پژوهشی، آموزشی و تبلیغی ترویجی).
- مشاغل حوزه تبلیغی-ترویجی: مدیر مطبوعات و نشریات قرآنی، مدیر شبکه‌های رادیویی قرآنی، مدیر شبکه‌های تلویزیونی و ماهواره‌ای قرآنی، مدیر شبکه‌های اینترنتی قرآنی، مدیر خبرگزاری‌ها و پایگاه‌های اطلاع‌رسانی قرآنی، مدیر نشر مصحف (قرآن کریم)، مدیر تولید و توزیع محصولات قرآنی (نرم‌افزارهای قرآنی، لوح‌های آموزشی و ...)، مدیر مراکز قرآن‌نگاری (خوش‌نویسی، تذهیب، طراحی، گرافیک، معرق و ....)، مدیر نمایشگاه‌ها و موزه-های قرآنی، مدیر محافل، جشنواره‌ها و مسابقات قرآنی، مدیر روابط عمومی مراکز قرآنی، مدیر جلسات قرآنی مساجد[۶]، کارشناس امور قرآنی در رادیو، کارشناس امور قرآنی در تلویزیون و ماهواره، گزارشگر و مجری فعالیت‌های قرآنی، کارشناس امور قرآنی در خبرگزاری‌ها، مراکز اطلاع رسانی و شبکه‌های اینترنتی، کارشناس نویسنده قرآنی، مصحح قرآنی (نمونه خوان و ویراستار قرآنی)، کارشناس تولید نرم‌افزار و محصولات قرآنی، کارشناس نشر، بازاریاب و پخش محصولات قرآنی (مصحف شریف، کتاب‌های قرآنی، نرم افزار و ...)، کارشناس نمایشگاه‌ها و موزه‌های قرآنی، کارشناس جشنواره‌ها و مسابقات قرآنی، کارشناس روابط عمومی مراکز قرآنی، قاری قرآن، کارشناس ارزیاب تلاوت (داور قرآنی)، مبلّغ قرآنی، کاتب قرآن، هنرمند قرآن‌نگار، مشاور قرآنی.

برنامه درسی دوره:

تعداد کل واحدهای درسی دوره کارشناسی علوم اسلامی در رشته علوم قرآنی و حدیث ۱۷۲ واحد است که در قالب جدول شماره ۱ ارائه می شود.

۱- مراد از آموزش عمومی قرآن، آموزش خواندن، حفظ، ترجمه، مفاهیم و معارف عمومی آیات قرآن به گروه‌های مختلف سنی است.

۲- مراد از آموزش تخصصی قرآن یا تربیت فعالان قرآنی، برنامه‌های آموزشی است که هدف آن تربیت نیروی انسانی متخصص در حوزه‌های مختلف قرآنی است.

۳- این شغل از سوی معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی پیشنهاد شده است.

۴- تلاوت اعم از ترتیل و تحقیق (مرتّل و مجوّد) می‌باشد. تلاوت مرتّل: عبارت است از خواندن آهنگین آیات قرآن به قصد القای مفاهیم آن با ضرب آهنگ منظم و با رعایت قواعد تجویدی و جمله‌بندی صحیح عبارات. تلاوت مجوّد: عبارت است از قرائت آهنگین آیات قرآن مجید به قصد القای مفاهیم آن با استفاده از تنوع نغمات موسیقیایی همراه با رعایت احکام تجوید و وقف و ابتدا، لحن بیان صحیح (توجیه‌نامه تدوین طرح طبقه‌بندی اعطای مدرک تخصصی به قاریان معلمان تجربی قرآن کریم، دبیرخانه کمیسیون پژوهش‌های قرآنی، تابستان ۱۳۷۸).

۵- مراد از قرآن‌نگاری عبارت است از به‌کارگیری هر یک از انواع هنرهای تجسمی به جهت ارائه متن آیات قرآن و مفاهیم و معارف قرآن در قالب‌های زیبا و هنری.

۶- این شغل از سوی معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی پیشنهاد شده است.

جدول ۱: ساختار کلی برنامه

نوع درس	تعداد واحد
عمومی	۱۶ واحد
حوزوی	۴۰ واحد
پایه	۴۸ واحد
تخصصی	۵۶ واحد
اختیاری	۱۲ واحد
جمع	۱۷۲ واحد

* یادآوری:

الف) تعداد واحدهای دروس عمومی در دانشگاه علوم اسلامی به دلیل ماهیت حوزوی آن، فراتر از سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی پیش بینی شده است، البته برخی از دروس عمومی در قالب دروس پایه یا دروس حوزوی ارائه شده است.

ب) دانشجویان رشته علوم قرآن و حدیث باید ۱۲ واحد از مجموع ۴۸ واحد دروس اختیاری (یک مجموعه از چهار مجموعه) را بگذراند.

ج) با توجه به اینکه دروس فقه و اصول ارائه شده در این دوره بیش از دروس تخصصی رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشکده الهیات و معارف اسلامی است، فارغ‌التّحصیل این دوره علاوه بر تخصص در رشته قرآنی و حدیثی، در رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی نیز در مقطع کارشناسی تخصص خواهد داشت.

نحوه اجرا

– طول و دوره کارشناسی علوم اسلامی به دلیل تلفیق دروس حوزوی و دانشگاهی ۴ سال است و دروس به صورت واحدی ارائه می‌شود و کل دروس دوره در ۸ نیمسال تحصیلی و سه ترم تابستانی برنامه‌ریزی می‌گردد. زمان تدریس هر واحد نظری در یک نیمسال تحصیلی ۱۶ هفته است و هر واحد نظری ۱۶ ساعت و هر واحد عملی ۳۲ ساعت است.

– دانشگاه علوم اسلامی رضوی، بسته به امکانات خود و تأمین شاخص‌های اعلامی، می‌تواند یک مجموعه از چهار مجموعه‌ی اختیاری تعیین‌شده را ارائه دهد.

– ارائه مجموعه‌های اختیاری از ترم چهارم خواهد بود.

– طبق بند ۱۰ آیین‌نامه آموزشی دوره‌های کاردانی و کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته) مصوب مورخ ۹۳/۷/۲۸ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی، ابلاغی ۹۳/۱۲/۲۴ به شماره ۳/۲۴۴۷۵۹، میزان ساعت اجرای دروس نظری به ازای هر واحد درسی ۱۶ ساعت، عملی ۳۲ ساعت و کارگاهی ۴۸ ساعت الزامی است.

– از آنجا که رویکرد رشته جدید علوم قرآن و حدیث، مهارت‌دهی به دانشجویان این رشته در راستای تأمین نیازهای شغلی نظام توسعه فرهنگ قرآنی است، اهتمام دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مجری این رشته، به اجرای صحیح دروس عملی و کارگاهی ضروری است.

فصل دوم

جداول دروس

جدول ۲: دروس عمومی

نوع شایستگی	کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت					پیش نیاز
				نظری	عملی	کارگاهی	کارورزی	پروژه	کل	
عمومی		زبان فارسی	۳	۴۸	-				۴۸	
		زبان انگلیسی	۳	۴۸	-				۴۸	
		تربیت بدنی ۱	۱	-	۳۲				۳۲	
		تربیت بدنی ۲	۱	-	۳۲				۳۲	تربیت بدنی ۱
		اخلاق اسلامی	۲	۳۲	-				۳۲	
		انقلاب اسلامی	۲	۳۲					۳۲	
		تاریخ و تمدن اسلامی	۴	۶۴					۶۴	
جمع			۱۶	۲۲٤	٦٤				۲۸۸	

- تعداد واحدهای دروس عمومی در دانشگاه علوم اسلامی به دلیل ماهیت حوزوی آن، فراتر از سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی پیش بینی شده است، البته برخی از دروس عمومی در قالب دروس پایه یا دروس حوزوی ارائه شده است.

جدول ۳: دروس حوزوی

نوع شایستگی	کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت					پیش نیاز
				نظری	عملی	کارگاهی	کارورزی	پروژه	کل	
حوزوی	۱۱	اصول فقه۱	۴	۶۴	-				۶۴	
	۱۲	اصول فقه۲	۴	۶۴	-				۶۴	
	۱۳	اصول فقه۳	۴	۶۴	-				۶۴	
	۱۴	اصول فقه۴	۴	۶۴	-				۶۴	
	۱۵	فقه ۱	۴	۶۴	-				۶۴	
	۱۶	فقه ۲	۴	۶۴	-				۶۴	
	۱۷	فقه۳	۴	۶۴	-				۶۴	
	۱۸	فقه۴	۴	۶۴	-				۶۴	
	۱۹	فقه۵	۴	۶۴	-				۶۴	
	۲۰	فقه۶	۴	۶۴	-				۶۴	
جمع			٤٠	٦٤٠	-				٦٤٠	

جدول ۳: دروس پایه

نوع شایستگی	کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت					پیش نیاز
				نظری	عملی	کارگاهی	کارورزی	پروژه	کل	
پایه	۱۰۱	قرائت قرآن کریم (روانخوانی و تجوید)	۲		۶۴				۶۴	
	۱۰۲	روش تحقیق	۲	۳۲					۳۲	
	۱۰۳	تاریخ تشیع	۲	۳۲					۳۲	
	۱۰۴	آشنایی با تاریخ ادیان بزرگ	۲	۳۲					۳۲	
	۱۰۵	آشنایی با کلیات علوم عقلی	۲	۳۲					۳۲	
	۱۰۶	کلام اسلامی ۱	۲	۳۲					۳۲	
	۱۰۷	کلام اسلامی ۲	۲	۳۲					۳۲	
	۱۰۸	صرف ۱	۴	۶۴					۶۴	
	۱۰۹	صرف ۲	۴	۶۴					۶۴	صرف ۱
	۱۱۰	نحو ۱	۴	۶۴					۶۴	شروع صرف ۱
	۱۱۱	نحو ۲	۴	۶۴					۶۴	نحو ۱
	۱۱۲	نحو ۳	۴	۶۴					۶۴	نحو ۲
	۱۱۳	نحو ۴	۴	۶۴					۶۴	نحو ۳
	۱۱۴	علوم بلاغی	۴	۶۴					۶۴	
	۱۱۵	منطق ۱	۴	۶۴					۶۴	
	۱۱۶	منطق ۲	۲	۳۲					۳۲	منطق ۱
جمع			٤٨	٧٣٦	٦٤				۸۰۰	

جدول ۵: دروس تخصصی

نوع شایستگی	کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت						پیش نیاز
				نظری	عملی	کارگاهی	کارورزی	پروژه	کل	
تخصصی	۲۰۱	تاریخ قرآن	۲	۳۲					۳۲	
	۲۰۲	علوم قرآنی ۱	۲	۳۲					۳۲	تاریخ قرآن
	۲۰۳	علوم قرآنی ۲	۲	۳۲					۳۲	علوم قرآنی ۱
	۲۰۴	علوم قرآنی ۳	۲	۳۲					۳۲	علوم قرآنی ۲
	۲۰۵	علوم قرآنی ۴	۲	۳۲					۳۲	علوم قرآنی ۳
	۲۰۶	إعراب القرآن	۲	۳۲					۳۲	صرف و نحو (۲)، تاریخ قرآن، علوم قرآن ۱و۲، تفسیر
	۲۰۷	مفردات قرآن	۲	۳۲					۳۲	
	۲۰۸	تاریخ تفسیر	۲	۳۲					۳۲	
	۲۰۹	مبانی و قواعد تفسیر	۲	۳۲					۳۲	
	۲۱۰	روش‌های تفسیری	۲	۳۲					۳۲	
	۲۱۱	تفسیر ترتیبی ۱	۲	۳۲					۳۲	مبانی و قواعد تفسیر؛ روش های تفسیری
	۲۱۲	تفسیر ترتیبی ۲	۲	۳۲					۳۲	تفسیر ترتیبی ۱
	۲۱۳	تفسیر ترتیبی ۳	۲	۳۲					۳۲	تفسیر ترتیبی ۲
	۲۱۴	تفسیر موضوعی ۱	۲	۳۲					۳۲	
	۲۱۵	تفسیر موضوعی ۲	۲	۳۲					۳۲	تفسیر موضوعی ۱
	۲۱۶	تفسیر موضوعی۳	۲	۳۲					۳۲	تفسیر موضوعی ۱
	۲۱۷	تفسیر موضوعی۴ (آیات الاحکام)	۴	۶۴					۶۴	تفسیر موضوعی ۱
	۲۱۸	نقد شبهات قرآنی	۲	۳۲					۳۲	علوم قرآنی۴
	۲۱۹	تاریخ حدیث ۱	۲	۳۲					۳۲	
	۲۲۰	تاریخ حدیث ۲	۲	۳۲					۳۲	تاریخ حدیث ۱
	۲۲۱	مصطلح‌الحدیث	۲	۳۲					۳۲	
	۲۲۲	علم رجال	۲	۳۲					۳۲	
	۲۲۳	فقه‌الحدیث ۱	۲	۳۲					۳۲	
	۲۲۴	فقه‌الحدیث ۲	۲	۳۲					۳۲	فقه الحدیث ۱
	۲۲۵	شناخت نهج‌البلاغه	۲	۳۲					۳۲	
	۲۲۶	آشنایی با صحیفه سجادیه، ادعیه و زیارات	۲	۳۲					۳۲	
	۲۲۷	زبان تخصصی	۲	۳۲					۳۲	زبان عمومی
جمع			۵۶	۸۹۶					۸۹۶	

جدول های دروس اختیاری

• یادآوری: دانشجویان رشته علوم قرآن و حدیث باید ۱۲ واحد از مجموع ٤٨ واحد دروس اختیاری (یک مجموعه از چهار مجموعه) را بگذراند.

جدول ٦: مجموعه دروس اختیاری ۱ (مطالعات قرآن)

نوع شایستگی	کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت					پیش نیاز
				نظری	عملی	کارگاهی	کارورزی	پروژه	کل	
تخصصی	۳۰۱	تفسیر ترتیبی۴	۲	۳۲					۳۲	تفسیر ترتیبی ۳
	۳۰۲	علوم بلاغی و زیبایی‌شناختی قرآن	۲	۳۲					۳۲	
	۳۰۳	قصص قرآن	۲	۳۲					۳۲	
	۳۰۴	قرآن و علوم جدید	۲	۳۲					۳۲	
	۳۰۵	متون قرآنی به زبان انگلیسی	۲	۳۲					۳۲	زبان تخصصی
	۳۰۶	آشنایی با نرم افزارها، پایگاههای مهم و مراکز قرآنی	۲	۳۲					۳۲	
جمع			۱۲	۱۹٤					۱۹٤	

جدول ۷: دروس اختیاری ۲ (مطالعات حدیث)

نوع شایستگی	کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت					پیش نیاز
				نظری	عملی	کارگاهی	کارورزی	پروژه	کل	
تخصصی	۴۰۱	فقه الحدیث ۳	۲	۳۲					۳۲	فقه الحدیث ۲
	۴۰۲	فقه الحدیث ۴	۲	۳۲					۳۲	فقه الحدیث ۳
	۴۰۳	تفسیر اثری	۲	۳۲					۳۲	
	۴۰۴	حدیث و علوم جدید	۲	۳۲					۳۲	
	۴۰۵	متون حدیثی به زبان انگلیسی	۲	۳۲					۳۲	زبان تخصصی
	۴۰۶	آشنایی با نرم‌افزارها، پایگاههای مهم و مراکز حدیثی	۲	۳۲					۳۲	
جمع			۱۲	۱۹۲					۱۹۲	

جدول ۸: دروس اختیاری ۳ (تربیت مربی قرآن)

نوع شایستگی	کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت					پیش نیاز
				نظری	عملی	کارگاهی	کارورزی	پروژه	کل	
	۵۰۱	روش آموزش قرآن، تجوید و صوت	۲	۳۲					۳۲	
	۵۰۲	روش حفظ قرآن	۱		۳۲				۳۲	
	۵۰۳	برنامه‌ریزی، سنجش و ارزیابی	۱	۱۶					۱۶	
	۵۰۴	فنون معلمی	۲	۳۲					۳۲	
	۵۰۵	آشنایی با قراء و مراکز قرآنی	۱	۱۶					۱۶	
	۵۰۶	مهارت تربیت کودک	۲	۳۲					۳۲	
	۵۰۷	فقه الحدیث (فضل القرآن، حفظ و آموزش آن)	۱	۱۶					۱۶	
	۵۰۸	کارورزی قراءت، صوت و لحن	۲		۶۴				۶۴	
جمع			۱۲	۱٤٤	۹٦				۲٤۰	

جدول ۹: دروس اختیاری ٤ (تربیت مبلغ)

نوع شایستگی	کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت					پیش نیاز
				نظری	عملی	کارگاهی	کارورزی	پروژه	کل	
تخصصی	۶۰۱	روانشناسی تبلیغ	۲	۳۲					۳۲	
	۶۰۲	جامعه شناسی تبلیغ	۲	۳۲					۳۲	
	۶۰۳	تبلیغ در قرآن و روایات	۱	۱۶					۱۶	
	۶۰۴	قصص قرآن	۱	۱۶					۱۶	
	۶۰۵	ادعیه و زیارات	۱	۱۶					۱۶	
	۶۰۶	قرآن و رسانه	۱	۱۶					۱۶	
	۶۰۷	مدیریت فرهنگی	۲	۳۲					۳۲	
	۶۰۸	مهارت های تبلیغ	۱		۳۲				۳۲	
	۶۰۹	آشنایی با نرم افزارها و پایگاههای قرآنی و حدیثی	۱	۱۶					۱۶	
جمع			۱۲	۱٤٤	۳۲				۱۷٦	

فصل سوم

سرفصل دروس

دروس حوزوی

شماره درس: ۱۱

عنوان درس به فارسی: اصول فقه (۱) به عربی: اصول الفقه (۱) به انگلیسی: Fundamentals of Jurisprudence۱ (Osool al- Fighh ۱)

مشخصات درس: نوع درس: حوزوی تعداد واحد:٤ زمان درس: ٦٤	اهداف: آشنایی با علم اصول فقه

دروس پیش‌نیاز:
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن
- - مدخل: تعریف - موضوع - فایده - تقسیم مباحث - مقدمه: وضع - علامات حقیقت و مجاز - اصول لفظیه - ترادف و اشتراک - حقیقت شرعی - مباحث الفاظ: مشتق - اوامر - نواهی - مفاهیم
تکلیف عملکردی
استاد باید در هر جلسه به قرائت صحیح و درک مطلب از متن مورد نظر بپردازد و زمینه شناخت مباحث علم اصول را برای دانشجویان فراهم کند .
راهبردهای تدریس و یادگیری
- استاد باید رویکردی کاربردی و تطبیقی داشته باشد و بر همین اساس، ضمن آشنا کردن دانشجویان با مباحث مقدماتی در حوزهٔ مسائل نظری، با معرفی روش‌های روزآمد ، زمینهٔ رشد و مهارت‌های آنان را در حوزهٔ تطبیق و کاربرد فراهم کند - استاد باید مسلّط به زبان عربی و فنون شرح و ترجمهٔ متون اصولی و دانش آموختهٔ یکی از رشته‌های فقه و اصول باشد تا علاوه بر برخورداری از دانش زبانی کافی، در پرتو شناخت منابع متناسب اصولی وفقهی به زبان عربی و آثار مرتبط، از توانائی تفهیم تخصصی نیز برخوردار باشد.

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	کتاب اصول فقه محمد رضا مظفر
	منابع فرعی (پژوهشی)	۱- دروس فی علم الاصول: شهید محمد باقر صدر ۲- اصول العامة للفقه المقارن

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☑	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۲

عنوان درس به فارسی: اصول فقه (۲) به عربی: اصول الفقه (۲) به انگلیسی: Fundamentals of Jurisprudence ۲ (Osool al- Fighh ۲)

مشخصات درس:	اهداف: آشنایی با علم اصول فقه
نوع درس: حوزوی تعداد واحد:٤ زمان درس: ٦٤	

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

- مباحث الفاظ:
- عام و خاص - مطلق و مقید - مجمل و مبین
- ملازمات عقلیه:
۱. مستقلات عقلیه: تحسین و تقبیح عقلی - ادراک حسن و قبح - ثبوت ملازمه بین حکم عقل و شرع
۲. غیر مستقلات عقلیه: مسأله اجزاء - مقدمه واجب - مسأله ضد - اجتماع امر و نهی - دلالت نهی بر فساد

تکلیف عملکردی

استاد باید در هر جلسه به قرائت صحیح و درک مطلب از متن مورد نظر بپردازد و زمینه شناخت مباحث علم اصول را برای دانشجویان فراهم کند .

راهبردهای تدریس و یادگیری

- استاد باید رویکردی کاربردی و تطبیقی داشته باشد و بر همین اساس، ضمن آشنا کردن دانشجویان با مباحث مقدماتی در حوزهٔ مسائل نظری، با معرفی روش‌های روزآمد ، زمینهٔ رشد و مهارت‌های آنان را در حوزهٔ تطبیق و کاربرد فراهم کند
- استاد باید مسلّط به زبان عربی و فنون شرح و ترجمهٔ متون دینی و دانش آموختهٔ یکی از رشته‌های فقه و اصول باشد تا علاوه بر برخورداری از دانش زبانی کافی، در پرتو شناخت منابع متناسب اصولی وفقهی به زبان عربی و آثار مرتبط، از توانائی تفهیم تخصصی نیز برخوردار باشد.

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	کتاب اصول فقه محمد رضا مظفر
	منابع فرعی (پژوهشی)	۱- دروس فی علم الاصول: شهید محمد باقر صدر ۲- اصول العامة للفقه المقارن

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☑	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۳

عنوان درس به فارسی: اصول فقه (۳) به عربی: اصول الفقه (۳) به انگلیسی: Fundamentals of Jurisprudence ۳ (Osool al- Fighh ۳)

مشخصات درس: نوع درس: حوزوی تعداد واحد:٤ زمان درس: ٦٤	اهداف: آشنایی با علم اصول فقه

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

- مباحث حجت:

معنای حجیت - مدلول کلمه اماره و ظن معتبر - ظن نوعی - ملاک در اثبات حجیت اماره

مقدمات دلیل انسداد - اشتراک احکام عالم و جاهل - طریقیت یا سببیت - مصلحت سلوکیه

- کتاب عزیز
- سنت
- اجماع
- دلیل عقلی
- حجیت ظواهر
- شهرت
- سیره
- قیاس

تکلیف عملکردی

استاد باید در هر جلسه به قرائت صحیح و درک مطلب از متن مورد نظر بپردازد و زمینه شناخت مباحث علم اصول را برای دانشجویان فراهم کند .

راهبردهای تدریس و یادگیری

- استاد باید رویکردی کاربردی و تطبیقی داشته باشد و بر همین اساس، ضمن آشنا کردن دانشجویان با مباحث مقدماتی در حوزهٔ مسائل نظری، با معرفی روش‌های روزآمد ، زمینهٔ رشد و مهارت‌های آنان را در حوزهٔ تطبیق و کاربرد فراهم کند
- استاد باید مسلّط به زبان عربی و فنون شرح و ترجمهٔ متون دینی و دانش آموختهٔ یکی از رشته‌های فقه و اصول باشد تا علاوه بر برخورداری از دانش زبانی کافی، در پرتو شناخت منابع متناسب اصولی وفقهی به زبان عربی و آثار مرتبط، از توانائی تفهیم تخصصی نیز برخوردار باشد.

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	کتاب اصول فقه محمد رضا مظفر
	منابع فرعی (پژوهشی)	۱- دروس فی علم الاصول: شهید محمد باقر صدر ۲- اصول العامة للفقه المقارن

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☑	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱٤

عنوان درس به فارسی: اصول فقه (٤) به عربی: اصول الفقه (٤) به انگلیسی: Fundamentals of Jurisprudence ٤ (Osool al- Fighh ٤)	
مشخصات درس: نوع درس: حوزوی تعداد واحد:٤ زمان درس: ٦٤	اهداف: آشنایی با علم اصول فقه
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
- تعادل وتراجیح - مباحث اصول عملیه: اصل برائت اصل تخییر اصل احتیاط اصل استصحاب	
تکلیف عملکردی	
استاد باید در هر جلسه به قرائت صحیح و درک مطلب از متن مورد نظر بپردازد و زمینه شناخت مباحث علم اصول را برای دانشجویان فراهم کند .	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
- استاد باید رویکردی کاربردی و تطبیقی داشته باشد و بر همین اساس، ضمن آشنا کردن دانشجویان با مباحث مقدماتی در حوزهٔ مسائل نظری، با معرفی روش‌های روزآمد ، زمینهٔ رشد و مهارت‌های آنان را در حوزهٔ تطبیق و کاربرد فراهم کند - استاد باید مسلّط به زبان عربی و فنون شرح و ترجمهٔ متون اصولی و دانش آموختهٔ یکی از رشته‌های فقه و اصول باشد تا علاوه بر برخورداری از دانش زبانی کافی، در پرتو شناخت منابع متناسب اصولی وفقهی به زبان عربی و آثار مرتبط، از توانائی تفهیم تخصصی نیز برخوردار باشد.	
فهرست منابع — منبع اصلی (آموزشی)	کتاب اصول فقه محمد رضا مظفر
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	۱- دروس فی علم الاصول: شهید محمد باقر صدر ۲- اصول العامة للفقه المقارن

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☑	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۵

عنوان درس به فارسی: فقه (۱) به عربی: الفقه (۱) به انگلیسی: Jurisprudence ۱ (Fighh ۱)	
مشخصات درس: نوع درس: حوزوی تعداد واحد:٤ زمان درس: ٦٤	اهداف: آشنایی با سیر تحول فقه واصول و دانشمندان بزرگ این دو علم اشنایی با مباحثی از فقه اهل بیت
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
طهارت ، صلاة ، زکات ، خمس	
تکلیف عملکردی	
استاد باید در هر جلسه به قرائت صحیح و درک مطلب از متن مورد نظر بپردازد و زمینه شناخت مباحث علم فقه را برای دانشجویان فراهم کند .	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
- استاد باید رویکردی کاربردی و تطبیقی داشته باشد و بر همین اساس، ضمن آشنا کردن دانشجویان با مباحث مقدماتی در حوزهٔ مسائل نظری، با معرفی روش‌های روزآمد ، زمینهٔ رشد و مهارت‌های آنان را در حوزهٔ تطبیق و کاربرد فراهم کند - استاد باید مسلّط به زبان عربی و فنون شرح و ترجمهٔ متون فقهی و دانش آموختهٔ یکی از رشته‌های فقه و اصول باشد تا علاوه بر برخورداری از دانش زبانی کافی، در پرتو شناخت منابع متناسب اصولی وفقهی به زبان عربی و آثار مرتبط، از توانائی تفهیم تخصصی نیز برخوردار باشد.	
فهرست منابع — منبع اصلی (آموزشی)	- الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة شهید ثانی
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	- درس تمهیدیة فی الفقه الاستدلالی: باقر ایروانی - فقه الجواهر: المنتقی من جواهر الکلام محمد حسن بن باقر: الجامعة الرضویة للعلوم الاسلامیة

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	ازمون‌های نوشتاری ☐	ازمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۶

عنوان درس به فارسی: فقه (۲) به عربی: الفقه (۲) به انگلیسی: Jurisprudence ۲ (Fighh ۲)	
مشخصات درس: نوع درس: حوزوی تعداد واحد:٤ زمان درس: ٦٤	اهداف: آشنایی با سیر تحول فقه واصول و دانشمندان بزرگ این دو علم اشنایی با مباحثی از فقه استدلالی
دروس پیش‌نیاز:	

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

صوم ،
حج ،
جهاد ،
کفارات ،
نذر و عهد و یمین ،
قضاء ،
شهادات ،
وقف ،
عطیهٔ

تکلیف عملکردی

استاد باید در هر جلسه به قرائت صحیح و درک مطلب از متن مورد نظر بپردازد و زمینه شناخت مباحث علم فقه را برای دانشجویان فراهم کند .

راهبردهای تدریس و یادگیری

- استاد باید رویکردی کاربردی و تطبیقی داشته باشد و بر همین اساس، ضمن آشنا کردن دانشجویان با مباحث مقدماتی در حوزهٔ مسائل نظری، با معرفی روش‌های روزآمد ، زمینهٔ رشد و مهارت‌های آنان را در حوزهٔ تطبیق و کاربرد فراهم کند
- استاد باید مسلّط به زبان عربی و فنون شرح و ترجمهٔ متون فقهی و دانش آموختهٔ یکی از رشته‌های فقه و اصول باشد تا علاوه بر برخورداری از دانش زبانی کافی، در پرتو شناخت منابع متناسب اصولی وفقهی به زبان عربی و آثار مرتبط، از توانائی تفهیم تخصصی نیز برخوردار باشد.

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة شهید ثانی
	منابع فرعی (پژوهشی)	- درس تمهیدیة فی الفقه الاستدلالی: باقر ایروانی - فقه الجواهر؛ المنتقی من جواهر الکلام محمد حسن بن باقر: الجامعة الرضویة للعلوم الاسلامیة

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۷

عنوان درس به فارسی: فقه (۳) به عربی: الفقه (۳) به انگلیسی: Jurisprudence ۳ (Fighh ۳)

مشخصات درس: نوع درس: حوزوی تعداد واحد:٤ زمان درس: ٦٤	اهداف: آشنایی با سیر تحول فقه واصول و دانشمندان بزرگ این دو علم اشنایی با مباحثی از فقه استدلالی

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

متاجر ،
دین ،
رهن ،
حجر ،
ضمان ،
حوالة ،
کفالة ،
صلح ،
شرکة ،
مضاربة ،
ودیعة ،
عاریة

تکلیف عملکردی

استاد باید در هر جلسه به قرائت صحیح و درک مطلب از متن مورد نظر بپردازد و زمینه شناخت مباحث علم فقه را برای دانشجویان فراهم کند .

راهبردهای تدریس و یادگیری

- استاد باید رویکردی کاربردی و تطبیقی داشته باشد و بر همین اساس، ضمن آشنا کردن دانشجویان با مباحث مقدماتی در حوزهٔ مسائل نظری، با معرفی روش‌های روزآمد ، زمینهٔ رشد و مهارت‌های آنان را در حوزهٔ تطبیق و کاربرد فراهم کند
- استاد باید مسلط به زبان عربی و فنون شرح و ترجمهٔ متون فقهی و دانش آموختهٔ یکی از رشته‌های فقه و اصول باشد تا علاوه بر برخورداری از دانش زبانی کافی، در پرتو شناخت منابع متناسب اصولی وفقهی به زبان عربی و آثار مرتبط، از توانائی تفهیم تخصصی نیز برخوردار باشد.

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة شهید ثانی
	منابع فرعی (پژوهشی)	- درس تمهیدیة فی الفقه الاستدلالی: باقر ایروانی - فقه الجواهر؛ المنتقی من جواهر الکلام محمد حسن بن باقر: الجامعة الرضویة للعلوم الاسلامیة

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۸

عنوان درس به فارسی: فقه (٤) به عربی: الفقه (٤) به انگلیسی: Jurisprudence ٤ (Fighh ٤)

مشخصات درس:	اهداف: آشنایی با سیر تحول فقه واصول و دانشمندان بزرگ این دو علم اشنایی با مباحثی از فقه استدلالی
نوع درس: حوزوی تعداد واحد:٤ زمان درس: ٦٤	

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

مزارعه ،
مساقاة ،
اجارة ،
وکالة ،
شفعة ،
سبق و رماية ،
جعالة ،
وصایا ،
نکاح

تکلیف عملکردی

استاد باید در هر جلسه به قرائت صحیح و درک مطلب از متن مورد نظر بپردازد و زمینه شناخت مباحث علم فقه را برای دانشجویان فراهم کند .

راهبردهای تدریس و یادگیری

- استاد باید رویکردی کاربردی و تطبیقی داشته باشد و بر همین اساس، ضمن آشنا کردن دانشجویان با مباحث مقدماتی در حوزهٔ مسائل نظری، با معرفی روش‌های روزآمد ، زمینهٔ رشد و مهارت‌های آنان را در حوزهٔ تطبیق و کاربرد فراهم کند
- استاد باید مسلّط به زبان عربی و فنون شرح و ترجمهٔ متون فقهی و دانش آموختهٔ یکی از رشته‌های فقه و اصول باشد تا علاوه بر برخورداری از دانش زبانی کافی، در پرتو شناخت منابع متناسب اصولی وفقهی به زبان عربی و آثار مرتبط، از توانائی تفهیم تخصصی نیز برخوردار باشد.

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية شهيد
	منابع فرعی (پژوهشی)	- درس تمهیدیهٔ فی الفقه الاستدلالی: باقر ایروانی - فقه الجواهر؛ المنتقی من جواهر الکلام محمد حسن بن باقر: الجامعة الرضویة للعلوم الاسلامیة

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۹

عنوان درس به فارسی: فقه (۵) به عربی: الفقه (۵) به انگلیسی: Jurisprudence ۵ (Fighh ۵)	
مشخصات درس: نوع درس: حوزوی تعداد واحد:٤ زمان درس: ٦٤	اهداف: آشنایی با سیر تحول فقه واصول و دانشمندان بزرگ این دو علم اشنایی با مباحثی از فقه اهل بیت
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
طلاق ، خلع و مباراة ، ظهار ، ایلاء ، لعان ، اقرار ، غصب	
تکلیف عملکردی	
استاد باید در هر جلسه به قرائت صحیح و درک مطلب از متن مورد نظر بپردازد و زمینه شناخت مباحث علم فقه را برای دانشجویان فراهم کند .	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
- استاد باید رویکردی کاربردی و تطبیقی داشته باشد و بر همین اساس، ضمن آشنا کردن دانشجویان با مباحث مقدماتی در حوزهٔ مسائل نظری، با معرفی روش‌های روزآمد ، زمینهٔ رشد و مهارت‌های آنان را در حوزهٔ تطبیق و کاربرد فراهم کند - استاد باید مسلط به زبان عربی و فنون شرح و ترجمهٔ متون فقهی و دانش آموختهٔ یکی از رشته‌های فقه و اصول باشد تا علاوه بر برخورداری از دانش زبانی کافی، در پرتو شناخت منابع متناسب اصولی وفقهی به زبان عربی و آثار مرتبط، از توانائی تفهیم تخصصی نیز برخوردار باشد.	
فهرست منابع — منبع اصلی (آموزشی)	الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة شهید ثانی
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	- درس تمهیدیة فی الفقه الاستدلالی: باقر ایروانی - فقه الجواهر: المنتقی من جواهر الکلام محمد حسن بن باقر: الجامعة الرضویة للعلوم الاسلامیة

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۰

عنوان درس به فارسی: فقه (٦) به عربی: الفقه (٦) به انگلیسی: Jurisprudence ٦ (Fighh ٦)

مشخصات درس: نوع درس: حوزوی تعداد واحد:٤ زمان درس: ٦٤	اهداف: آشنایی با سیر تحول فقه واصول و دانشمندان بزرگ این دو علم اشنایی با مباحثی از فقه اهل بیت

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

لقطه ،
احیاء موات ،
صید و ذباحة ،
اطعمة و اشربة ،
میراث ،
حدود ،
قصاص ،
دیات

تکلیف عملکردی

استاد باید در هر جلسه به قرائت صحیح و درک مطلب از متن مورد نظر بپردازد و زمینه شناخت مباحث علم فقه را برای دانشجویان فراهم کند .

راهبردهای تدریس و یادگیری

- استاد باید رویکردی کاربردی و تطبیقی داشته باشد و بر همین اساس، ضمن آشنا کردن دانشجویان با مباحث مقدماتی در حوزهٔ مسائل نظری، با معرفی روش‌های روزآمد ، زمینهٔ رشد و مهارت‌های آنان را در حوزهٔ تطبیق و کاربرد فراهم کند
- استاد باید مسلّط به زبان عربی و فنون شرح و ترجمهٔ متون فقهی و دانش آموختهٔ یکی از رشته‌های فقه و اصول باشد تا علاوه بر برخورداری از دانش زبانی کافی، در پرتو شناخت منابع متناسب اصولی وفقهی به زبان عربی و آثار مرتبط، از توانائی تفهیم تخصصی نیز برخوردار باشد.

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة شهید ثانی
	منابع فرعی (پژوهشی)	- درس تمهیدیة فی الفقه الاستدلالی: باقر ایروانی - فقه الجواهر: المنتقی من جواهر الکلام محمد حسن بن باقر: الجامعة الرضویة للعلوم الاسلامیة

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	تکلیف درسی ☑

دروس پایه

شماره درس: ۱۰۱

عنوان درس به فارسی: قرائت قرآن کریم (روانخوانی و تجوید)
به عربی: قراءة القرآن الکریم (طلاقة القرآن و التجوید)
به انگلیسی: Reciting the Holy Quran

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: پایه	آشنایی با قواعد روخوانی و تجوید قرآن کریم
تعداد واحد: ۲	کسب توانایی قرائت روان و صحیح قرآن کریم به لهجه فصیح عربی
زمان درس: ۳۲	آشنایی با اصول لهجه عربی (مخارج و صفات حروف)

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

آشنایی با علم تجوید، فضیلت تلاوت قرآن کریم، آداب تلاوت (استعاذه، بسملة و...)، تاریخ، مراتب و درجات قرائت قرآن کریم وآشنایی بسیار مختصر با تاریخ قرآن (مباحثی مانند اعجاز قرآن،سلامت قرآن از تحریف، قرآن و عترت) روانخوانی قرآن با تکرار صحیح قرائت آیات قرآن به صورت فردی و اجتماعی،

آشنایی با علم تجوید، فضیلت تلاوت قرآن کریم، آداب تلاوت (استعاذه، بسملة و...)، تاریخ، مراتب و درجات قرائت قرآن کریم وآشنایی بسیار مختصر با تاریخ قرآن (مباحثی مانند اعجاز قرآن،سلامت قرآن از تحریف، قرآن و عترت) روانخوانی قرآن با تکرار صحیح قرائت آیات قرآن به صورت فردی و اجتماعی،

- سر فصل ها: الف) آموزش روخوانی و روان خوانی: ۱۲ جلسه
  - حروف الفبای عربی(صامت ها)، حروف مقطعه و دیگر مباحث مقدّماتی
  - حرکات (مصوّت های) کوتاه
  - حرکات (مصوّت های) کشیده
  - علائم سکون، تشدید، تنوین و مدّ
  - مهارت افزایی (۱)
  - حروف ناخوانای (۱)
  - حروف ناخوانای (۲)
  - هاء ضمیر و اشباع آن
  - نحوه قرائت دو حرف ساکن در کنار یکدیگر
  - نحوه وقف بر کلمات و علائم وقف
  - مهارت افزایی (۲)
  - مهارت افزایی (۳)

ب) آموزش تجوید: ۲۰ جلسه

- سرفصل های پیشنهادی مبتنی بر دروس کتاب درس نامه تجوید تکمیلی تبیان می باشد؛ یعنی ۳۲

تکلیف عملکردی

تکالیف عملکردی به پیشنهاد استاد در راستای تحقق اهداف این درس به دانشجو واگذار شود.

راهبردهای تدریس و یادگیری

استاد این درس می‌بایست حداقل دارای کارشناسی ارشد تفسیر و یا علوم قرآنی را دارا باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	- منابع روخوانی: آموزش روخوانی قرآن کریم(تبیان۱): مهدی یعقوبی - منابع تجوید: درس نامه تجوید تکمیلی تبیان(۲): تألیف مهدی یعقوبی
	منابع فرعی (پژوهشی)	- مصباح القرائة و مفتاح القرائة: سید عدنان لاجوردی - حلیة القرآن: آموزش تجوید قرآن به روایت حفص از عاصم (سطح۱و۲): سید محسن موسوی بلده - دانش تجوید: محمد رضا ستوده نیا - آموزش روخوانی قرآن کریم: محمد رضا شفیعی مؤمن - آموزش روخوانی قرآن کریم: علی حبیبی و ....

		- تهذیب القرائه استاد ابراهیم پور فرزیب - دانش تجوید: محمد رضا ستوده نیا

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۰۲

عنوان درس به فارسی: روش تحقیق
به عربی: اسلوب البحث
به انگلیسی: Research Methods

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: پایه تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	- آشنا نمودن دانشجویان با روش علمی تحقیق، به منظور یاری دادن آن‌ها در استفاده از مطالب علمی، برای پاسخ‌گوئی به مسائل و مشکلات پژوهشی - آشنایی دانشجویان با منابع عمومی و تخصصی - آشنایی دانشجویان با مبادی و شیوه های تحقیق - کسب مهارت انجام یک تحقیق روشمند

دروس پیش‌نیاز: ندارد

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

مقدمه
- هدف از تحقیق
- تعریف تحقیق
- انواع تحقیق
- روش علمی تحقیق و عناصر اصلی آن
۲- طرح‌های تحقیق
- تعریف طرح تحقیق
- هدف از طرح تحقیق
- انواع طرح تحقیق (تحقیق تاریخی- تحقیق توصیفی- تحقیق تجربی- تحقیق بر مبنای اطلاعات آماری.....)
۳- مراحل تحقیق
- طرح مسأله (تعریف و بیان موضوع تحقیق- شناخت موضوع تحقیق- منابع و مراجع برای انتخاب موضوع تحقیق- ملاک انتخاب مسائل تحقیق)
- تنظیم فرضیه
- تهیه طرح و برنامه تحقیق
- جمع آوری اطلاعات
- تنظیم اطلاعات جمع آوری شده
- تجزیه و تحلیل اطلاعات و تشخیص روابط علت و معلول
- نقد فرضیه‌ها
- تهیه گزارش تحقیق
٤- روش‌های جمع آوری اطلاعات
جمع‌آوری اطلاعات از طریق مصاحبه (انواع مصاحبه– محاسن و معایب مصاحبه)
جمع‌آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه (انواع پرسشنامه- نکاتی که در ارائه پرسشنامه باید رعایت کرد.)
جمع‌آوری اطلاعات از طریق مشاهده
جمع‌آوری اطلاعات از طریق استفاده از کتابخانه (آشنائی با شیوه و سبک چیدن کتاب‌ها و مجلات در کتابخانه)
جمع‌آوری اطلاعات از طریق روش‌های آماری (سرشماری- نمونه‌گیری- انواع نمونه‌گیری- تهیه اطلاعات آماری با استفاده از سایر تکنیک‌های آماری)
روش‌های دیگر جمع‌آوری اطلاعات
٥- کاربرد تکنیک‌های آماری در تنظیم و بررسی روابط بین متغیرها و مدل‌های اقتصادی
یادآوری متغیرهای تصادفی پیوسته و ناپیوسته و توزیع احتمالات، امید ریاضی، واریانس، انحراف معیار توزیع‌های فراوانی (نرمال t ، F ، X۲)
و کاربرد آن‌ها، روش رگرسیون
٦-شکل‌های گوناگون بررسی کمی متغیرهای اقتصادی
وقتی که متغیر خاصی مورد بررسی قرار می‌گیرد. (میانگین- میانه نما- انحراف معیار- ضریب انحراف)
وقتی که ارتباط نسبی و یا درصدی بین دو متغیر مورد توجه قرار می‌گیرد .
وقتی که هدف بررسی ارتباط معادله‌ای بین متغیرها است. (یک معادله سیستم معادلات)

تحلیل‌های مقطعی و سری‌های زمانی
۷-اصول تنظیم و طرز نوشتن گزارش
اصول تنظیم گزارش (صفحه- عنوان- پیش‌گفتار- فهرست مطالب- فهرست جداول و شکل‌ها....)
طرز نوشتن گزارش (اصول نقطه گذاری- زیرنویس- نمودارها- جداول)

تکلیف عملکردی

تکالیف عملکردی به پیشنهاد استاد در راستای تحقق اهداف این درس به دانشجو واگذار شود.

راهبردهای تدریس و یادگیری

استاد این درس می‌بایست حداقل دارای مدرک کارشناسی ارشد یک رشته تخصصی و دارنده آثار پژوهشی از جمله مقاله و کتاب باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	روش تحقیق: مرتضی عزتی؛ روش تحقیق تخصصی با تأکید بر حوزه علوم قرآن و حدیث: پاکتچی احمد.
	منابع فرعی (پژوهشی)	- روش تحقیق در علوم اسلامی (کلیه گرایش‌های رشته الهیات): سید ابوالقاسم نقیبی؛ - روش شناسی مطالعات دینی: احد فرامرز قراملکی؛ - اصول و فنون پژوهش در گستره دین پژوهی: احد فرامرز قراملکی؛ - اصول کتابة البحث و قواعد التحقیق: فضل الله مهدی؛ - اصول البحث العلمی و مناهجه: بدر، احمد.

ارزشیابی یادگیری	۱	۲		۳		٤
	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۰۳

عنوان درس به فارسی: تاریخ تشیع

به عربی: تاریخ التشیع

به انگلیسی: History of Shi'i

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: پایه تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	- شناخت ریشه های پیدایش تشیع و وضعیت شناسی شیعه در دورانهای تاریخی - بررسی وتحلیل نقش تشیع در جهان اسلام

دروس پیش‌نیاز: تاریخ اسلام ۱و ۲

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

مفهوم تشیع

نظریه های پیدایش تشیع (بررسی ونقد)

حکومت های شیعی ،گستره تاریخی، روند پیدایش ، اسیب ها، ودلایل افول

سیر گسترش تشیع در جوامع اسلامی و در جوامع

دلایل گرایش ایرانیان به تشیع

حضور امام رضا علیه السلام در خراسان و تاثیر آن در بالندگی تشیع در ایران

حضور امام زادگان در ایران ، علل و آثار آن

بررسی اجمالی فرقه های منتسب به شیعه

تکلیف عملکردی

دانشجو بتواند صحت محتوای یک مقاله در موضوع «تحلیل مسائل روز با رویکرد استناددهی به تاریخ اسلام» را بسنجد. استناد دانشجو به آیات مرتبط موجب نمره‌ی امتیازی خواهد شد.

راهبردهای تدریس و یادگیری

یکی از راهبردهای تدریس می‌تواند تشکیل میزگرد در جلسات دهم، یازدهم و دوازدهم باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	- تشیع در تاریخ، تحلیل و بررسی علل پیدایش تشیع و سیر تکوین آن در اسلام، حسین جعفری، ترجمه محمدتقی ایت‌اللهی؛ - تاریخ تشیع در ایران از آغاز تا قرن هفتم هجری، جعفریان، رسول.
	منابع فرعی (پژوهشی)	- سیری در تاریخ تشیع، داود الهامی - دائره المعارف تشیع، سعید مجتبی - جنبش های شیعی در تاریخ اسلام، هاشم معرف الحسنی، ترجمه محمد صادق ...

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☐	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون‌های نهایی ☑ آزمون عملکردی ☐		تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۰٤

عنوان درس به فارسی: آشنایی با ادیان بزرگ و کتب آسمانی
به عربی: التعرف علی الدیانات الکبری و الکتب المقدسة
به انگلیسی: Introduction to the great religions and scriptures

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: پایه	- آشنایی دانشجویان با دین‌های بزرگ و زنده جهان
تعداد واحد: ۲	- ایجاد توانایی فهم عقاید و شعائر دینی ادیان بزرگ و زنده جهان
زمان درس: ۳۲	- ایجاد توانایی و کسب مهارت در مراجعه به متون دینی ادیان بزرگ و زنده جهان
	- ایجاد توانایی کسب مهارت در برقراری ارتباط و گفت وگو با پیروان ادیان بزرگ و زنده جهان

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه ۱	کلیات	تاریخچه و زمینه‌های ورود مطالعه دین به حوزه‌های دانشگاهی
		دین شناسی
		اهداف و پیشینه مطالعه درباره‌ی ادیان
		موضوع و مسایل دین شناسی
		تعریف: دین، مذهب، ملت، نحله، فرقه، شریعت، الهیات، کلام
		ویژگیهای دین
		منشاء دین
		طبقه بندی ادیان
جلسه ۲و۳	هندوئیزم	اعتقادات مردم هند پیش از آریایی ها
		کتاب ودا (ریگ ودا، یجور ودا، سام ودا و اتهرو ودا)
		برهمنه ها
		مهابهارته
		بهگودگیتا
		خدایان ودایی (اسوره‌ها و دئوه ها)
		خدایان سه گانه (برهما، شیوا و ویشنو)
		نظام طبقاتی هند (برهمنان، کشاتریه ها، ویشیه‌ها و شودره ها)
		قربانی
		اهیمسا
		کرمه
		سمساره
		موکشه
		مقاصد اربعه مباح در زندگی (کاما، ارتا، دهارما و موکشه)
		ادبیات هندوئیزم حماسی(مهابهارات،رامایانه و بهگودگیتا)
		رنیکه ها
		وپانیشادها
		سه طریق نجات (طریق عمل، طریق معرفت و طریق اخلاص و محبت)
جلسه ٤	بودیسم	زمینه ظهور
		بودا و داستان زندگی او
		فرضیه رنج جهانی و چهار حقیقت شریف
		کتب مقدس بودایی
		مکاتب بودایی (تراوادە و مهایانه)
		آموزه‌های مهم (رنج، نفس، نظریه سه کالبد، راه نجات و راههای هشتگانه رسیدن به آن، بودی‌ستوه، نیروانه)
جلسه ٥	جینیسم	مهاویرا و و داستان زندگی او

			کتب مقدس؛ تعالیم
			اهیمسا
			عهدهای پنجگانهٔ راهبان
			عهدهای دوازده‌گانهٔ مردم عادی
			فرقه‌ها (آسمان جامگان و سفیدجامگان)
	سیکهیزم		نانک و گوروهای دیگر
		کتاب مقدس	گرانت
			تعالیم
			پنج نشانه (کیس، کانگه، کاچه، کاره و کرپان)
			هندوئیزم معاصر
جلسه ۶،۷و۸	دین زردشتی		عقاید آریائی‌های قبل از زرتشت
			زردشت (مولد و زمان)
			مقام زردشت (پیامبر، شمن، سیاستمدار و...)
		کتاب مقدس	اوستا (یسنه، یشت ها، ویسپرد، وندیداد و خرده اوستا)
			تعالیم اعتقادی در اوستای گاهانی(گاتها وآموزه‌های آن)
			تعالیم اعتقادی در اوستای جدید یسنه ها، وندیداد و یشتها)،
			امشاسپندان (وهومنه، اشاو هیشته، خشثره وئیریه، هنورتات، امرتات و سپنته ارمئیتی)
			آخرالزمان و ظهور منجی‌های سه گانه (همشیدر، هوشیدرماه و سوشیانت)
			زندگی پس از مرگ، رستاخیز، بهشت و دوزخ.
			دین زرتشتی در دوره ساسانی
			ادبیات زرتشتی به زبان پهوی
			مناسک و آداب دینی (نمازهای پنجگانه، سدره پوشی و بستن کمربندی به نام کشتی، مراسم‌های مربوط به درگذشتگان)
			جشن‌های مذهبی
			آتش و آتشکده‌های بزرگ سه گانه (آذر گشنسب، آذر فرنبغ و آذر برزین مهر)
			دیانت زرتشتی در دوران اسلامی
			دیدگاه اسلام در مورد دین زردشتی
			زرتشتی و اسلام: زرتشتیگری در میزان قرآن و حدیث
			دین زرتشتی در دوره ساسانی
جلسه ۹	ادیان خاور دور		بررسی عقاید چینیان اولیه، پرستش شانگ تی، تین و آسمان
			مکاتب بزرگ (ین ـ یانگ، مینگ یا مکتب نام ها، چو یا فرزانگان، فا یا قانونیان، موهیزم و تائو)
			متون دینی (تغییرات، شعر، شعائر، تاریخ، موسیقی، وقایع ایام بهار و خزان)
			کنفوسیوس و تعالیم او
			انسان شناسی کنفوسیوس
			تائوئیسم
			تائو ته چینگ
			اندیشه‌های لائوتسه و چوانگ تسه
جلسه ۱۰،۱۱و۱۲	دین یهود		عقاید عبری‌ها قبل از پیدایش دین یهود
		سیر تاریخی	دوره شیوخ (از ابراهیم تا یوسف)
			دوره خروج از مصر و حوادث مهم این دوره
			ورود به کنعان و حوادث مهم این دوره
			دوره پادشاهی
			داوران
			تأسیس معبد

			اسارت بابلی و پیامدهای آن
			دوره انبیاء
			بازگشت به یهودیه و تعمیر معبد
			یهود در دوره یونانی‌ها و رومی ها
		کتاب مقدس (تنخ یا عهد عتیق)	چگونگی شکل گیری کتاب مقدس (عهد عتیق)
			بخش‌های عهد عتیق (تورات (اسفار خمسه)، کتب و انبیاء) و معرفی مختصر آنها
		کتب مکاشفه‌ای؛ تلمود (میشنا و گمارا)	
		مذاهب و فرقه‌ها (فریسی، صدوقی، زیلوت، اسنی، قرائیم و...)	
		اعیاد و جشن‌های مذهبی	
		اعتقادات (توحید، نبوت، معاد، مسیح و ظهور او)	
		احکام و شعائر دینی	
		اخلاقیات	
		عرفان یهودی(عرفان نظری و عرفان عملی)	
		رابطه یهودیان و مسیحیان؛ اسلام و یهود	
		دین یهود بعداز رنسانس و دوره جدید	
		یهود و اسلام: یهود در میزان قرآن و حدیث	
جلسه ۱۳،۱۴و۱۵	مسیحیت	وضعیت تاریخی، فکری و دینی فلسطین و روم زمان ظهور مسیحیت	
		عیسی مسیح (زندگی، چگونگی ظهور و سرگذشت او)	
		رسولان	
		پیدایش جامعه وکلیسای اولیه مسیحی	
		رسمیت مسیحیت در امپراطوری روم	
		مسیحیت در اروپا	
		مسیحیت در قرون وسطی	
		مسیحیت در دوره اصلاحات دینی	
		مسیحیت در دوره بعد از رنسانس، روشنگری و عصر جدید.	
		کتاب مقدس مسیحیت (عهد عتیق و عهد جدید)	چگونگی شکل گیری عهد جدید
			بخش‌های عهد جدید (اناجیل چهارگانه (مرقس، متی، لوقا و یوحنی)، اعمال رسولان، نامه‌های پولس، مکاشفه یوحنی و ...)
		پولس و سهم او در شکل گیری مسیحیت تاریخی	
		مذاهب مهم مسیحی (کاتولیک، ارتدکس و پروتستان)	
		رهبانیت در مسیحیت	
		اعتقادات	خدا، مکاشفه خدا، تثلیث (خدای پدر، خدای پسر و روح القدس)
			اعتقادنامه نیقیه و الوهیت مسیح،
			معاد
			آخرالزمان و بازگشت مسیح
			انسان و گناه ذاتی
			فیض و نجات بوسیله ایمان
			فدا
		شعائر مقدس هفتگانه	
		اعیاد	
		مسیحیت و اسلام: مسیحیت در میزان قرآن و حدیث	

تکلیف عملکردی

۱. حفظ آیه ۱۷ سوره حج و آیات مرتبط دیگر به تعیین استاد

۲. در صورت صلاحدید استاد، در آزمونی شفاهی، به هر قسمت از کتب مقدس ادیان بزرگ و زنده جهان که استاد تعیین می‌کند، مراجعه کند.

۳. در صورت صلاحدید استاد، یکی از ایرادات وارد به ادیان بزرگ و زنده جهان (غیر از اسلام) را، با مبانی آن ادیان بررسی و در قالب تحقیق درسی ارائه دهد.

٤. تکالیف به پیشنهاد استاد در راستای تحقق اهداف ذیل باشد:

- ایجاد توانایی فهم عقاید و شعائر دینی ادیان بزرگ و زنده جهان
- ایجاد توانایی و کسب مهارت در مراجعه به متون دینی ادیان بزرگ و زنده جهان
- ایجاد توانایی کسب مهارت در برقراری ارتباط و گفت وگو با پیروان ادیان بزرگ و زنده جهان

راهبردهای تدریس و یادگیری

- از انجا که این درس به معرفی اجمالی ادیان بزرگ و زنده‌ی جهان برای دانشجویان علوم قرآن و حدیث و .... طبق شیوه‌های مطالعاتی جدید، می‌پردازد، و هر یک از این ادیان به لحاظ بستر شکل گیری و زبان متفاوت هستند، لذا مدرس آن باید علاوه بر اینکه تحصیلات آکادمیک و دانشگاهی در مقطع دکتری ادیان و عرفان تطبیقی، ادیان تطبیقی یا مطالعات دینی داشته باشد باید ۱)به زبان‌های علمی در مطالعات دینی تسلط داشته باشند.۲) در پرداختن به ادیان دیگر (غیر از دین خود) از احساس همدلی و سعه صدر برخوردار باشد. ۳) برخوردار از نوعی تعهد دینی شخصی باشد. ٤) در معرفی ادیان رویکردی توأم با بی طرفی معقولانه داشته و به توصیف واقعی آنها بپردازد.
- اختصاص ۱ نمره از کل نمره به فعالیت کلاس.
- ارزیابی میزان یادگیری دانشجویان به گونه ای که مانع برگزاری مرتب و رسمی جلسات درس نباشد و اختصاص ۱ نمره به این امر.
- ترغیب دانشجویان به مراجعه به متون دینی هر یک از ادیان.
- اختصاص ۱۸ نمره به آزمون پایان ترم

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	آشنایی با ادیان بزرگ: حسین توفیقی تاریخ جامع ادیان: جان بی. ناس، مترجم: علی اصغر حکمت
	منابع فرعی (پژوهشی)	- ادیان زنده جهان: هیوم، رابرت ارنست، مترجم: عبدالرحیم گواهی - ادیان آسیائی: بهار، مهرداد - ادیان و مکتب‌های فلسفی هند: شایگان، داریوش - جهان مذهبی، ادیان در جهان امروز: ریچارد بوش و دیگران، ویراستار کلی رابرت ویر، مترجم: عبد الرحیم گواهی - در آمدی بر مسیحیت: ویور، مری جو، مترجم: حسن قنبری - دین‌های ایران باستان: ه.س. نیبرگ، مترجم: سیف‌الدین نجم‌آبادی، تهران - یهودیت: بررسی تاریخی: اپشتین، ایزیدور، مترجم: بهزاد سالکی، تهران

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۰۵

عنوان درس به فارسی: آشنایی با کلیات علوم عقلی

به عربی: التعرف علی مبانی العلوم العقلیه

به انگلیسی: Acquaintance With The Bases of Intellectual Sciences

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: پایه تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	آشنا کردن دانشجویان با مبادی و مقدمات فلسفه

دروس پیش‌نیاز: -

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

۱. تعریف فلسفه، موضوع فلسفه، فایده فلسفه، ویژگیهای فلسفه اسلامی ،فرق میان فلسفه اسلامی و علم کلام فلسفه حقیقی یا علم اعلی، فلسفه در عصر جدید، فلسفه اشراق، فلسفه مشاء، روشهای فکری اسلامی حکمت متعالیه، مسائل فلسفه عینی و ذهنی، حادث و قدیم، متغیر و ثابت، وجوب و امکان و امتناع، علت و معلول.

۲. علم کلام و تعریف آن، موضوع علم کلام، آغاز علم کلام، مذاهب و فرق کلامی و معتزله افکار و آراء معتزله، عدل، اشاعره، شیعه

تکلیف عملکردی

-

راهبردهای تدریس و یادگیری

تسلط مدرس بر فلسفه و کلام اسلامی

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	بخش‌های مرتبط با سرفصل از: - بررسی رابطه علم کلام و فلسفه، علی ربانی گلپایگانی، قم، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸٦ - آشنائی با علوم اسلامی، مرتضی مطهری، قم، صدرا، ۱۳۵۸
	منابع فرعی (پژوهشی)	- گوهر مراد: لاهیجی - اصول الفلسفه: محمدحسین طباطبائی

ارزشیابی یادگیری	۱		۲			۳		٤
	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐		ازمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ ازمون عملکردی ☐		تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۰۶

عنوان درس به فارسی: کلام اسلامی (۱) به عربی: علم الکلام (۱) به انگلیسی: Islamic Theology (Kalam) ۱			
مشخصات درس: نوع درس: پایه تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - آشنایی با اصول عقاید اسلامی با رویکرد قرآنی، روایی و عقلانی		
دروس پیش‌نیاز: آشنایی با کلیات علوم عقلی			
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن			
کلیات	اهمیت و ضرورت شناخت اعتقادات		
	تعریف، اهداف و روش علم کلام		
شناخت خداوند و یگانگی او	راه‌ها و ادله شناخت خداوند	آیات آفاقی (نظم)	
		آیات انفسی (معرفت نفس، فطرت)	
	توحید	معنا و اقسام توحید	
		دلائل یگانگی خداوند (برهان تمانع)	
		آثار اعتقاد به توحید	
صفات الهی	صفات جمال و جلال		
	صفات خبریه		
عدل الهی	تعریف عدل و اقسام آن		
	عدل الهی و تفاوت ها		
	عدل الهی و شرور		
	مفهوم قضا و قدر و اقسام آن		
تکلیف عملکردی			
دانشجو مجموعه‌ی پاسخ‌ها به یکی از شبهات جدید کلامی (با تأیید استاد) را از کتب مرتبط جمع‌آوری و دسته‌بندی کند و به صورت مکتوب در قالب تحقیق درسی ارائه دهد.			
راهبردهای تدریس و یادگیری			
آشنایی مدرس با فلسفه اسلامی و تسلط بر مباحث کلام اسلامی			
فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	بخش‌های مرتبط با سرفصل از: - شرح باب حادی عشر: علامه حلی، حسن بن یوسف - ایضاح المراد فی شرح کشف المراد: ربانی گلپایگانی، علی - توحید در قرآن: جوادی آملی، عبدالله - عدل الهی، مطهری، مرتضی	
	منابع فرعی (پژوهشی)	- الالهیات علی هدی الکتاب و السنه و العقل: سبحانی، جعفر - آموزش عقاید: یزدی، مصباح - آموزش کلام اسلامی(۱ و۲): سعیدی مهر - براهین و نصوص امامت: علی ربانی گلپایگانی - حق الیقین: سید عبد الله شبّر - درآمدی بر علم کلام: علی ربانی گلپایگانی - عقاید استدلالی: ربانی گلپایگانی - عقائد الامامیه: مظفر، محمدرضا - کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد: علامه حلی - معاد در قرآن: جوادی آملی، عبدالله معاد شناسی (ترجمه علی شیروانی): سبحانی، جعفر	

	معارف اسلامی (۱ و۲)، جمعی از نویسندگان ...					
	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۰۷

عنوان درس به فارسی: کلام اسلامی (۲) به عربی: علم الکلام (۲) به انگلیسی: Islamic Theology (Kalam) ۲	
مشخصات درس: نوع درس: پایه تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - آشنایی با اصول عقاید اسلامی با رویکرد قرآنی، روایی و عقلانی
دروس پیش‌نیاز: کلیات علوم عقلی وکلام اسلامی (۱)	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
نبوت عامه	اهداف و وظایف پیامبران
	وحی و نحوه دریافت آن
نبوت خاصه	رسالت و نبوت پیامبر اسلام (صل الله علیه و آله و سلم)
	جهانی بودن رسالت پیامبر اسلام (صل الله علیه و آله و سلم)
	خاتمیت
امامت و ولایت	تعریف امامت و ولایت
	وظایف امام (حفظ و تبیین و تفسیر شریعت، ...)
	ویژگی‌های امام (علم و عصمت)
	امامت امیر المومنین(علیه السلام) در قرآن (آیات: تبلیغ، ولایت و اولی الامر) و روایات (حدیث غدیر)
معاد	برزخ
	امکان و ضرورت معاد
	معاد روحانی و جسمانی
	شفاعت
تکلیف عملکردی	
دانشجو مجموعه‌ی پاسخ‌ها به یکی از شبهات جدید کلامی (با تأیید استاد) را از کتب مرتبط جمع‌آوری و دسته‌بندی کند و به صورت مکتوب در قالب تحقیق درسی ارائه دهد.	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
آشنایی مدرس با فلسفه اسلامی و تسلط بر مباحث کلام اسلامی	
فهرست منابع — منابع اصلی (آموزشی)	بخش‌های مرتبط با سرفصل از: - شرح باب حادی عشر: علامه حلی، حسن بن یوسف - ایضاح المراد فی شرح کشف المراد: ربانی گلپایگانی، علی - وحی و نبوت در قرآن: جوادی آملی، عبدالله - وحی شناسی، ربانی گلپایگانی، علی - راه و راهنما شناسی: یزدی، مصباح - امامت در بینش اسلامی: ربانی گلپایگانی، علی
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	- الالهیات علی هدی الکتاب و السنه و العقل: سبحانی، جعفر - آموزش عقاید: یزدی، مصباح - آموزش کلام اسلامی(۱ و۲): سعیدی مهر، محمد - براهین و نصوص امامت: علی ربانی گلپایگانی - حق الیقین: سید عبد الله شبّر - درآمدی بر علم کلام: علی ربانی گلپایگانی - عقاید استدلالی: ربانی گلپایگانی، علی - عقائد الامامیه، مظفر، محمدرضا، مترجم: علیرضا مسجد جامعی کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد: علامه حلی

		معاد در قرآن: جوادی آملی، عبدالله معاد شناسی (ترجمه علی شیروانی): سبحانی، جعفر معارف اسلامی (۱ و۲): جمعی از نویسندگان

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۰۸

عنوان درس به فارسی: صرف ۱
به عربی: علم الصرف ۱
به انگلیسی: Morphology

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: نظری تعداد واحد: ٤ زمان درس: ٦٤	آشنایی با قواعد و اصول علم صرف

دروس پیش‌نیاز: ندارد

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

تعریف علم صرف، فعل و اقسام آن: ماضی، مضارع، امر، ثلاثی مجرد، ابواب آن، ثلاثی مزید فیه، ابواب آن، رباعی مجرد و مزید فیه، فعل صناعی، فعل غیر متصرف، اسم، فعل، فعل جامد، فعل تعجب، فعل‌های مدح و ذم، صحیح و معتل و قواعد اعلال و صرف آنها، لازم و متعدی و صرف آنها، معلوم و مجهول و صرف آن‌ها، صرف فعل با ضمایر، ادغام و قواعد آن، ابدال، نون تأکید (خفیفه و ثقیله) همزه وصل و قطع، صیغ مشکله، تصریف و معنای آن، اشتقاق فعل، قواعد املاء عربی.

تکلیف عملکردی

تکالیف عملکردی به پیشنهاد استاد در راستای تحقق اهداف این درس به دانشجو واگذار شود.

راهبردهای تدریس و یادگیری

استاد این درس می‌بایست حداقل دارای مدرک دکتری تخصصی رشته زبان و ادبیات عربی باشد و یا دانشجوی دکتری این رشته باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	- صرف ساده، بخش فارسی (محمدرضا طباطبایی) - جامع الدروس العربیة، ج۱. (مصطفی الغلاییني)
	منابع فرعی (پژوهشی)	- صرف میر (میر سید شریف جرجانی) - تصریف (عبدالوهاب زنجانی) - مبادی العربیة، ج۱ و ۲ و ۳ (رشید شرطونی)

ارزشیابی یادگیری	۱	۲		۳		٤
	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

درس شماره: ۱۰۹

عنوان درس به فارسی: صرف ۲ به عربی: علم الصرف ۲ به انگلیسی: Morphology	
مشخصات درس: نوع درس: نظری تعداد واحد: ٤ زمان درس: ٦٤	اهداف: آشنایی با قواعد و اصول علم صرف
دروس پیش‌نیاز: صرف ۱	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
اسم و اقسام آن، مصدر، مصدر میمی واسم مصدر، مرّهٔ و نوع، اسم فاعل، اسم مفعول، صفهٔ مشبهه، اوزان مبالغه، اسم تفضیل، اسم زمان و مکان، اسم آلت، موصوف و صفت، بناهای اسم، مذکر و مؤنث، اسم مقصور و ممدود و منقوص، اسم جنس و علم، نسبت، تصغیر، اعراب و اقسام آن و انواع آن ،معرفهٔ و نکره، اقسام معرفه (معارف)، مبنی و اقسام آن، احکام مثنی، احکام جمع و اقسام جمع، مذکر و مؤنث، اسمهای استفهام، اسمهای کنایه، اسمهای شرط، ظروف، اصوات، اسم فعل، عدد (اصلی، ترتیبی).	
تکلیف عملکردی	
تکالیف عملکردی به پیشنهاد استاد در راستای تحقق اهداف این درس به دانشجو واگذار شود.	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
استاد این درس می‌بایست حداقل دارای مدرک دکتری تخصصی رشته زبان و ادبیات عربی باشد و یا دانشجوی دکتری این رشته باشد.	
فهرست منابع — منابع اصلی (آموزشی)	- صرف ساده، بخش فارسی (محمدرضا طباطبایی) - جامع الدروس العربیة، ج۱. (مصطفی الغلاییني)
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	- صرف میر (میر سید شریف جرجانی) - تصریف (عبدالوهاب زنجانی) - مبادی العربیة، ج۱ و ۲ و ۳ (رشید شرطونی)

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۱۰

عنوان درس به فارسی: نحو ۱
به عربی: علم النحو ۱
به انگلیسی: Syntax

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: نظری تعداد واحد: ٤ زمان درس: ٦٤	آشنایی کاربردی با کلیات قواعد و اصول علم نحو - مقدمات و مرفوعات و... .

دروس پیش‌نیاز: صرف ۱

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

تعریف علم النحو - حدّ الاسم والفعل وعلاماتهما - حدّ الحرف وعلاماته -تعریف الکلام وأقسامه - تعریف الاسم المعرب وحکمه - أصناف إعراب الاسم- غیر المنصرف -الفاعل ونائب الفاعل - المبتدا والخبر - اسم النواسخ وخبرها - المفعول المطلق - المفعول به والمفعول فیه - المفعول له والمفعول معه - الحال والتمییز – المستثنی - اسم النواسخ وخبرها - المضاف إلیه - المضمرات-أسماء الإشارات والموصولات-أسماء الأفعال والأصوات والمرکّبات- الکنایات - الظروف المبنیّة - التعریف والتنکیر وأسماء العدد والمذکّر والمؤنث - الماضی والمضارع المبنیّ - أصناف إعراب الفعل المضارع وعامل المضارع المرفوع - عوامل المضارع المنصوب - عوامل المضارع المجزوم - الأمر والفعل المجهول - الفعل المجهول اللازم والمتعدّی - أفعال القلوب-الأفعال الناقصة - أفعال المقاربة - فعل التعجّب وأفعال المدح والذمّ.

تکلیف عملکردی

تکالیف عملکردی به پیشنهاد استاد در راستای تحقق اهداف این درس به دانشجو واگذار شود.

راهبردهای تدریس و یادگیری

استاد این درس می‌بایست حداقل دارای مدرک دکتری تخصصی رشته زبان و ادبیات عربی باشد و یا دانشجوی دکتری این رشته باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (اموزشی)	- نحو مقدماتی، حمید محمدی (بیست جلسه اول نحو۱ به بیان اجمالی یک دوره از مباحث کلی نحو از این کتاب اختصاص می یابد) - الهدایة فی النحو ، تصحیح و تنقیح شیرافکن
	منابع فرعی (پژوهشی)	- شرح ابن عقیل ۱ (بهاءالدین عبدالله بن عقیل) - النحو الوافی۱. (عباس حسن)

ارزشیابی یادگیری	۱		۲			۳		٤
	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑		تکلیف درسی ☑	
			آزمون عملکردی ☐		آزمون عملکردی ☐			

شماره درس: ۱۱۱

عنوان درس به فارسی: نحو ۲
به عربی: علم النحو ۲
به انگلیسی: Syntax ۲

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: نظری تعداد واحد: ٤ زمان درس: ٦٤	آشنایی با بقیه کلیات قواعد علم نحو به ویژه منصوبات و مجرورات و... .

دروس پیش‌نیاز: نحو۱

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

علم النحو موضوع النحو - رفع الفعل المضارع و نصبه - جزم الفعل المضارع
فی المرفوعات:
الفاعل- نائب الفاعل - المبتدأ و الخبر - مرتبة المبتدأ و الخبر - علاقات الخبر بالمبتدأ - ملحقات المبتدأ و الخبر - اسم «کان» و اخواتها - اسم «کاد» و اخواتها - الاحرف المشبهة بلیس - خبر «إن» و اخواتها - لا النافیة للجنس - ضمیر الشأن

تکلیف عملکردی

تکالیف عملکردی به پیشنهاد استاد در راستای تحقق اهداف این درس به دانشجو واگذار شود.

راهبردهای تدریس و یادگیری

استاد این درس می‌بایست حداقل دارای مدرک دکتری تخصصی رشته زبان و ادبیات عربی باشد و یا دانشجوی دکتری این رشته باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	- مبادی العربیة، ج٤ تنقیح و اعداد حمید محمدی.
	منابع فرعی (پژوهشی)	- جامع الدروس ج۳ - شرح ابن عقیل ج۲ - النحو الوافی، ج۲ و ۳ و ٤

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۱۲

عنوان درس به فارسی: نحو ۳ به عربی: علم النحو ۳ به انگلیسی: Syntax ۳	
مشخصات درس: نوع درس: نظری تعداد واحد: ٤ زمان درس: ٦٤	اهداف: آشنایی با بقیه مسائل و کلیات قواعد نحوی به ویژه معانی حروف
دروس پیش‌نیاز: نحو ۲	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
فی المنصوبات: المفعول المطلق – الفعل - تعدیته إلی أکثر من مفعول - اسم الفعل - اسم الفاعل وأمثلة المبالغة - اسم المفعول - الصفة المشبهة – المصدر - أفعل التعجب - التحذیر والإغراء – الاختصاص – الاشتغال – التنازع – المنادی – الاستغاثة – الندبة – الترخیم - المفعول لاجله أو له - المفعول فیه - المفعول معه - الحال - أقسام الحال وارتباطها - مرتبة الحال وصاحبها وعاملها – التمییز - أفعل التفضیل - أفعال المدح والذم - الاستثناء	
تکلیف عملکردی	
تکالیف عملکردی به پیشنهاد استاد در راستای تحقق اهداف این درس به دانشجو واگذار شود.	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
استاد این درس می‌بایست حداقل دارای مدرک دکتری تخصصی رشته زبان و ادبیات عربی باشد و یا دانشجوی دکتری این رشته باشد.	
فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی): - مبادی العربیة، ج٤. تنقیح و اعداد حمید محمدی. منابع فرعی (پژوهشی): - مغنی اللبیب، باب ۱. ابن هشام الانصاری - شرح ابن عقیل، ج۲. - النحو الوافی، ج۲ و ۳ و ٤. - جامع الدروس العربیة، ج۳.

	۱	۲			۳		٤	
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۱۳

عنوان درس به فارسی: نحو ٤
به عربی: علم النحو ٤
به انگلیسی: Syntax ٤

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: نظری تعداد واحد: ٤ زمان درس: ٦٤	آشنایی با قواعد تکمیلی ادبیات عرب و قواعد مربوط به جملات

دروس پیش‌نیاز: نحو ۳

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فی المجرورات:
حروف الجر – الاضافة
التوابع:
النعت – التوکید – البدل – العطف – الحکایة - باب الحرف - حروف الجر - القسم - العطف - الاستفهام و الجواب و النفی و الردع و الاستفتاح - حروف التنبیه و التحضیض - الشرط و التفصیل و المصدر - التفسیر و المفاجأة و الاستقبال- التوقع و اللامات و حروف الزیادة - ملحقات النحو – الجملة - الاعراب

تکلیف عملکردی

تکالیف عملکردی به پیشنهاد استاد در راستای تحقق اهداف این درس به دانشجو واگذار شود.

راهبردهای تدریس و یادگیری

استاد این درس می‌بایست حداقل دارای مدرک دکتری تخصصی رشته زبان و ادبیات عربی باشد و یا دانشجوی دکتری این رشته باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	- مبادی العربیة، ج٤
	منابع فرعی (پژوهشی)	- النحو الوافی، ج۲ و ۳ و ٤ - شرح ابن عقیل - الکافی فی المفردات دکتر محمد حسن قاسمی - جامع الدروس العربیه، ج ۳

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۱٤

عنوان درس به فارسی: علوم بلاغی

به عربی: علوم البلاغه

به انگلیسی: Rhetoric

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: نظری تعداد واحد: (٤) زمان درس: ٦٤	آشنایی و شناخت کلی اصول و اسالیب کلام - به ویژه کلیات قواعد علم معانی و بقیه اسالیب کلام و بلاغت، بـه ویـژه علم بیان و بدیع.

دروس پیش‌نیاز: نحو ۲

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

انواع اسالیب بلاغی.

- فصاحت ،شرح تفصیلی آن و شروط آن: احکام و اقسام.
- بیان اقسام علم بلاغت.
- علم معانی، تعریف آن، ابواب علم معانی.
- اسناد، اقسام و احکام هر یک.
- مسند، احکام آن و احوال و مواضع.
- مسند الیه و احکام و احوال آن و مواضع.
- احوال متعلقات فعل.
- خبر و انشاء و اقسام و احکام هر یک.
- قصر، تعریف و اقسام و احکام تفصیلی آن.
- وصل و فصل، اقسام و احکام هر یک و مواضع آنها.
- ایجاز، اطناب، مساوات ،اقسام و احکام آن.
- اخراج الکلام علی خلاف مقتضی الظاهر، مواضع آن.
- تعریف علم بیان، ابواب آن
- تشبیه، ارکان و اقسام و احکام
- حقیقت و مجاز
- اقسام مجاز و بیان تفصیلی احکام هر یک
- استعاره، اقسام استعاره و ذکر تفصیلی هر یک
- کنایه، تعریف ،اقسام کنایه و احکام آنها
- فرق کنایه و استعاره
- تعریف علم بدیع و ابواب آن
- اقسام محسنات (لفظیه، معنویه)
- محسنات معنویه: مقابله، مراعات النظیر، تشابه الاطراف، مشاکله، مزاوجت، عکس و تبدیل، توریه، ایهام، تخییر، استخدام، لف و نشـر، تجریـد، حسـن تعلیل، مذهب کلامی، تفریع، تأکید مدح بما یشبه الذم، تأکید ذم بما یشبه المدح، تجاهل العارف، اطراد و...
- محسنات لفظیه و سرقات شعریه: جناس و اقسام و انواع آن، تصحیف، ازدواج، موازنه، تشریع، سجع، ردالعجز علی الصدر، قلب.
- سرقات شعریه

تکلیف عملکردی

تکالیف عملکردی به پیشنهاد استاد در راستای تحقق اهداف این درس به دانشجو واگذار شود.

راهبردهای تدریس و یادگیری

استاد این درس می‌بایست حداقل دارای مدرک دکتری تخصصی رشته زبان و ادبیات عربی باشد و یا دانشجوی دکتری این رشته باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	- البلاغة الواضحة: علی الجارم. مصطفی امین - جواهر البلاغه: سید احمد هاشمی.

	منابع فرعی (پژوهشی)	- العلوم البلاغیه: مصطفی المراغی - المطول - مختصر المعانی.				
	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۱۵

عنوان درس به فارسی: منطق (۱)
به عربی: المنطق (۱)
به انگلیسی: Logics ۱

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: پایه تعداد واحد:٤ زمان درس: ٦٤	- آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات اساسی علم منطق و قواعد کاربردی آن در قرآن و حدیث - ایجاد توانمندی تطبیق قواعد تعریف و استدلال در قرآن و حدیث

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

ماهیت تفکر و تعریف منطق
- مسائل تصور و تصدیق.
- مباحث الفاظ منطق.
- کلی و کلیات خمس و احکام آنها.
- تعریف و اقسام و احکام آن.
- قضایا و احکام آن(اقسام قضایا، جهات، نقض و عکس نقیض).

تکلیف عملکردی

تکالیف عملکردی به پیشنهاد استاد در راستای تحقق اهداف این درس به دانشجو واگذار شود.

راهبردهای تدریس و یادگیری

استاد این درس می‌بایست حداقل دارای سطح سه حوزه با گرایش فلسفه و کلام یا کارشناسی ارشد فلسفهٔ اسلامی باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	- منطق: محمد رضا مظفر - منطق صوری: محمد خوانساری - منطق: معیار تفکر، سید محمد حکاک
	منابع فرعی (پژوهشی)	- آشنایی با کلیات علوم اسلامی ج ۱: مطهری، مرتضی - ترجمه تحریرالقواعدالمنطقیه فی شرح الرساله‌الشمسیه: قطب‌الدین رازی، محمدبن محمد - الارشارات و التنبیهات الابی علی بن سینا، مع شرح نصیرالدین الطوسی، تحقیق سلیمان دینا - الجوهر النضید فی شرح منطق‌التجرید علامه حلی، حسن‌بن یوسف، شرح جمال‌الدین حسن‌بن‌یوسف العلامةالحلی - شرح الشمسیه، قطب‌الدین رازی، محمدبن محمد، اشیه میرسید شریف، داود، عمادالدین؛ تصحیح عبدالحسین‌بن ملامحمد علی - معیار دانش، سلیمانی امیری، عسکری - منطق در آیینهٔ معارف اسلامی، فتحی، علی و دیگران - کتاب التعلیمی المنطق مع تمارین علی الأیات و الروایات، المیرزایی السیبانی، حسین

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۱۱۶

عنوان درس به فارسی: منطق (۲)
به عربی: المنطق (۲)
به انگلیسی: Logics ۲

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: پایه تعداد واحد: ٤ زمان درس: ٦٤	- آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات اساسی علم منطق و قواعد کاربردی آن در قرآن و حدیث - ایجاد توانمندی تطبیق قواعد تعریف و استدلال در قرآن و حدیث

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

- حجت: قیاس، اشکال اربعه و احکام آنها، قیاسهای اقرانی، شرطی و استثنایی
انواع قیاس (خلف، بسیط، مرکب و...)
- حجت: استقرا و تمثیل مبادی قیاسات، صناعات، خمس، برهان و اقسام و احکام آن و اکتساب حد، جدل، شعر، خطابه، مغالطه.

تکلیف عملکردی

تکالیف عملکردی به پیشنهاد استاد در راستای تحقق اهداف این درس به دانشجو واگذار شود.

راهبردهای تدریس و یادگیری

استاد این درس می‌بایست حداقل دارای سطح سه حوزه با گرایش فلسفه و کلام یا کارشناسی ارشد فلسفهٔ اسلامی باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	بخش‌های مرتبط با سرفصل از: - المنطق، المظفر، محمدرضا - مبانی منطق: اژه‌ای
	منابع فرعی (پژوهشی)	- آشنایی با کلیات علوم اسلامی ج ۱: مطهری، مرتضی - ترجمه تحریرالقواعدالمنطقیه فی شرح الرساله‌الشمسیه، قطب‌الدین رازی، محمدبن محمد، مترجم: لیلا قنبری - الارشارات و التنبیهات الابی علی بن سینا، مع شرح نصیرالدین الطوسی، تحقیق سلیمان دینا - الجوهر النضید فی شرح منطق‌التجرید علامه حلی، حسن‌بن یوسف، شرح جمال‌الدین حسن‌بن‌یوسف العلامةالحلی - شرح الشمسیه، قطب‌الدین رازی، محمدبن محمد، اشیه میرسید شریف، داود، عمادالدین؛ تصحیح عبدالحسین‌بن ملامحمد علی - معیار دانش: سلیمانی امیری، عسکری - منطق در آیینهٔ معارف اسلامی: فتحی، علی و دیگران - کتاب التعلیمی المنطق مع تمارین علی الآیات و الروایات: المیرزایی السیبانی، حسین

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

دروس تخصصی

شماره درس: ۲۰۱

عنوان درس به فارسی: تاریخ قرآن به عربی: تاریخ القرآن به انگلیسی: History of the Holy Quran

مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: ۱. آشنایی با تاریخ قرآن از بدو نزول تا جمع و تدوین و پیدایش قرائات ۲. ایجاد توانایی در دانشجو برای پاسخ به پرسشها و شبهات مرتبط با تاریخ و سیر تحول قرائت و کتابت متن قرآن کریم

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نزول قرآن
جمع و تدوین قرآن در عهد نبوی
جمع قرآن در عصر خلفا
رسم المصحف (رسم الخط قرآن)
ضبط المصحف (نقطه‌گذاری و اعراب‌گذاری)
سازمان‌دهی و تقسیم قرآن (به ۱۱٤ سوره، ٦۲۳٦ آیه، و...)
زمینه‌های پیدایش اختلاف در قرائت
قرّاء سبعه و قرائات سبع
بررسی حدیث نزول قرآن بر هفت حرف
نزول واحد و قرائت واحد پیامبر اکرم(ص) و معصومین(ع)
آداب کتابت قرآن
چاپ قرآن و مصاحف مشهور جهان اسلام
مباحث مربوط به ترجمه قرآن

تکلیف عملکردی

با توجه به محتوای تدریس شده در کلاس، دانشجو یکی از منابع با موضوع تاریخ قرآن را مطالعه و شهرت‌های بدون دلیل در موضوع جمع قرآن را در قالب جدولی گزارش نماید.

راهبردهای تدریس و یادگیری

-

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	تاریخ قرآن: معرفت، محمّدهادی
	منابع فرعی (پژوهشی)	- الاتقان فی علوم القرآن (از نوع ١٦ تا ۲۰ و نوع ٧٦): سیوطی، جلال الدین - بررسی علمی ـ تطبیقی رسم‌المصحف و ضبط‌المصحف (شیوه نگارش و علامت گذاری قرآن کریم): پورفرزیب (مولایی) ابراهیم و همکاران - تاریخ قرآن: رامیار، محمود - تاریخ القرآن: الصغیر، محمد حسین علی - تاریخ القرآن: زنجانی، ابوعبدالله - پژوهشی در تاریخ قرآن کریم: حجتی، سید محمد باقر - تاریخ و علوم قرآن: میرمحمدی، سیدابوالفضل - رسم المصحف: دراسة تاریخیّة لغویّه: الحمد، غانم قدّوری - قرآن در اسلام: طباطبائی، سید محمّدحسین - کاوشی در تاریخ جمع قرآن، تحقیقی پیرامون توقیفیت ترتیب سوره‌های قرآن کریم: ایازی، سید محمّدعلی - المحکم فی نقط المصاحف: ابوعمرو دانی، عثمان بن سعید - المصاحف: سجستانی، ابن ابی داود عبدالله - - نزول قرآن و رؤیای هفت حرف: مؤدب، رضا - مناهل العرفان في علوم القرآن، زرقانی، محمد عبدالعظیم

		- مقدمه ای بر تاریخ قراءات قرآن کریم، حجتی، سید محمد باقر				
	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☐	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۰۲

عنوان درس به فارسی: علوم قرآنی ۱ به عربی: علوم القرآن (۱) به انگلیسی: (۱) Quranic Terminology	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - آشنایی با: ۱. کلیات علوم قرآنی، عناوین و ساختار قرآن ۲. کسب توانمندی برای ترویج فرهنگ قرآن و پاسخ به پرسش‌ها و شبهات در خصوص وحی و نزول
دروس پیش‌نیاز: تاریخ قرآن	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
در آغاز ترم، ارئه طرح درس و بودجه‌بندی روؤس مباحث مطرحه در جلسات الزامی است.	
آشنایی با علوم قرآنی و قرآن	مفهوم‌شناسی علوم قرآن شناخت توصیفی اهمّ منابع علوم قرآن تحلیل اسماء اوصاف و عناوین قرآن (قرآن در قرآن) تحلیل عناوین: قرآن، کتاب، حکمت، احسن الحدیث، میزان حق، قول فصل، پیم دهنده و مژده‌آور، جاودانه، جهان‌شمول، هدایتگر، شفابخش، فرقان، ذکر
ساختار شناسی قرآن	ساختارشناسی قرآن (سوره، جزء، آیه و...) و وحیانی بودن ساختار آن مفهوم آیه و ساختار آن مفهوم «سوره» در لغت، قرآن و حدیث و حکمت تقسیم قرآن به ۱۱٤ سوره ساختار سوره ها و فواتح و خواتم آنها تناسب ایات و و حدت موضوعی در سوره تبیین گروه‌های سوره‌ای تبیین تناظر ساختاری و محتوایی سوره‌ها با یکدیگر
تکلیف عملکردی	
۱ .دانشجو در هر جلسه در قالب آزمون‌های شفاهی، آیات مشتمل بر اسماء و صفات قرآن را که استاد معرفی کرده است، از حفظ بخواند. ۲. در مورد یک شبهه جدید با موضوع وحی و نزول، نظرات منابع دست اول علوم قرآنی (مؤید یا مخالف شبهه) را، که استاد معرفی کرده است، گردآوری و در قالب تحقیق درسی ارائه دهد.	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
استاد مربوطه دارای مدرک دکتری یا دانشجوی دکتری علوم قرآن و حدیث، مسلط بر ادبیات عرب، دارای مهارت‌های کاربردی تدریس نظیر استفاده از وسایل کمک آموزشی مانند رایانه و ویدئوپروژکتور و اینترنت و نرم افزارهای مورد نیاز قرآنی، مزیّن به اخلاق قرآنی و اسلامی باشد.	
فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	علوم قرآنی: معرفت، محمدهادی

	منابع فرعی (پژوهشی)	- الاتقان فی علوم القرآن: سیوطی، جلال الدین - البرهان فی علوم القرآن: زرکشی، بدرالدین - پژوهشی در تاریخ قرآن کریم: حجتی، محمدباقر - پژوهشی در علوم قرآن: احمدی، حبیب الله - تاریخ و علوم قرآن: میر محمدی زرندی، ابوالفضل - درآمدی بر علوم قرآنی: دیاری بیدگلی، محمد تقی - قرآن در اسلام: طباطبایی، محمد حسین - مباحثی در تاریخ و علوم قرآنی: معارف، مجید - مباحثی در علوم قرآن: صبحی صالح، (ترجمه محمد علی لسانی فشارکی) - مناهل العرفان فی علوم القرآن: زرقانی، محمد عبدالعظیم - متدلوژی علوم قرآنی، فتح اللهی، ابراهیم - هماهنگی و تناسب در ساختار قرآن کریم: خرقانی، حسن

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☐	میان-ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۰۳

عنوان درس به فارسی: علوم قرآنی ۲
به عربی: علوم القرآن (۲)
به انگلیسی: Quranic Terminology (۲)

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	- آشنایی با مباحث وحی، اسباب نزول و مکی و مدنی

دروس پیش‌نیاز: علوم قرآنی ۱

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

در آغاز ترم، ارئه طرح درس و بودجه‌بندی رؤوس مباحث مطرحه در جلسات الزامی است.

وحی	مفهوم شناسی (در لغت و اصطلاح) شناخت توصیفی اهمّ منابع در مبحث وحی تفاوت وحی با الهام و کشف و شهود و رؤیا اقسام وحی کاربرد وحی در قرآن
اسباب نزول	تفاوت اسباب نزول و شأن نزول فوائد اسباب نزول انواع اسباب النزول قاعده عموم لفظ و خصوص سبب معیار تشخیص سلیم از سقیم در خصوص اسباب نزول
مکی و مدنی	معیار مکی و مدنی بودن آیات، تفاوت های آیات مکی و مدنی نقد بازتاب فرهنگ زمانه در قرآن

تکلیف عملکردی

۱. دانشجو در هرجلسه در قالب آزمون‌های شفاهی، آیات مشتمل بر موضوع «محکم و متشابه» و «نسخ» را که استاد معرفی کرده است، را از حفظ می‌خواند.

۲. در مورد یک شبهه جدید با موضوع «مکی و مدنی»، «اسباب‌النزول» یا «محکم و متشابه» نظرات منابع مرتبط که استاد معرفی می‌کند را گرداوری و در قالب فرم درس روش تحقیق ارائه دهد.

راهبردهای تدریس و یادگیری

استاد مربوطه دارای مدرک دکتری یا دانشجوی دکتری علوم قرآن و حدیث، مسلط بر ادبیات عرب، دارای مهارت‌های کاربردی تدریس نظیر استفاده از وسایل کمک آموزشی مانند رایانه و ویدئوپروژکتور واینترنت و نرم افزارهای مورد نیاز قرآنی، مزیّن به اخلاق قرآنی و اسلامی باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	علوم قرآنی، معرفت، محمد هادی؛ کتاب آموزشی درس «علوم قرآن»، مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور.
	منابع فرعی (پژوهشی)	- الاتقان فی علوم القرآن: سیوطی، جلال الدین - اسباب النزول: حجتی، محمدباقر - البیان فی تفسیر القرآن: خویی، ابوالقاسم - التمهید فی علوم القرآن: معرفت، محمد هادی - علوم قرآنی در مکتب اهل بیت(ع): ناصحیان، علی اصغر - مناهل العرفان فی علوم القرآن: زرقانی، محمد عبدالعظیم - علوم قرآنی (وحی، اعجاز، تحریف ناپذیری قرآن): معارف، نجارزادگان، مهدوی راد

ارزشیابی یادگیری	۱		۲			۳		٤
	ارزشیابی مستمر ☐	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۰٤

عنوان درس به فارسی: علوم قرآنی ۳ به عربی: علوم القرآن (۳) به انگلیسی: Quranic Terminology (۳)	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - آشنایی با مباحث اسباب نزول، محکم و متشابه و نسخ در قرآن - تصحیح دیدگاه‌ها درباره محکم و متشابه و افزایش توانمندی برای پاسخ به پرسش‌ها و پاسخ به شبهات
دروس پیش‌نیاز: علوم قرآنی ۲	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
در آغاز ترم، ارئه طرح درس و بودجه‌بندی روؤس مباحث مطرحه در جلسات الزامی است.	
محکم و متشابه	مفهوم شناسی محکم و متشابه اقسام تشابه راهکار مواجهه با آیات متشابه بررسی نمونه هایی از آیات متشابه
کلیات نسخ	مفهوم شناسی نسخ و تفاوت آن با تخصیص شرایط ناسخ و منسوخ انواع نسخ بررسی نمونه هایی از ناسخ و منسوخ
تکلیف عملکردی	
۱. دانشجو در هرجلسه در قالب آزمون‌های شفاهی، آیات مشتمل بر موضوع «محکم و متشابه» و «نسخ» را که استاد معرفی کرده است، را از حفظ می‌خواند. ۲. در مورد یک شبهه جدید با موضوع «مکی و مدنی»، «اسباب‌النزول» یا «محکم و متشابه» نظرات منابع مرتبط که استاد معرفی می‌کند را گرداوری و در قالب فرم درس روش تحقیق ارائه دهد.	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
استاد مربوطه دارای مدرک دکتری یا دانشجوی دکتری علوم قرآن و حدیث، مسلط بر ادبیات عرب، دارای مهارت‌های کاربردی تدریس نظیر استفاده از وسایل کمک آموزشی مانند رایانه و ویدئوپروژکتور واینترنت و نرم افزارهای مورد نیاز قرآنی، مزیّن به اخلاق قرآنی و اسلامی باشد.	
فهرست منابع — منابع اصلی (آموزشی)	علوم قرآنی، معرفت، محمد هادی؛ کتاب آموزشی درس «علوم قرآن»، مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور.
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	- الاتقان فی علوم القرآن (نوع ٤٣ : فی المحکم و المتشابه): سیوطی، جلال الدین - البیان فی تفسیر القرآن: خویی، ابوالقاسم - التمهید فی علوم القرآن: معرفت، محمد هادی - علوم قرآنی در مکتب اهل بیت(ع): ناصحیان، علی اصغر - کتاب الناسخ والمنسوخ فی القرآن: ابوجعفر نحاس - مناهل العرفان فی علوم القرآن: زرقانی، محمد عبدالعظیم - نسخ در قرآن(نقد نظریه انکار نسخ در قرآن): مولایی نیا، عزت الله

ارزشیابی یادگیری	۱	۲		۳		٤
	ارزشیابی مستمر ☐	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۰۵

عنوان درس به فارسی: علوم قرآنی ٤ به عربی: علوم القرآن (٤) به انگلیسی: Quranic Terminology (٤)

مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - آشنایی با اصالت، حقانیت و اعجاز قرآن (در موضوع اصالت قرآن، مباحث به ترتیب اولویت از قرآن کریم، روایات و تاریخ بیان شود.) - تقویت باور (مبانی نظری) به اصالت و حقانیت قرآن و کسب توانایی دفاع از آن

دروس پیش‌نیاز: علوم قرآنی ۳

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

در آغاز ترم، ارئه طرح درس و بودجه‌بندی روؤس مباحث مطرحه در جلسات الزامی است.

اعجاز	مفهوم شناسی اعجاز و بیان ویژگیهای آن و تفاوت معجزه با کارهای خارق العاده تحدی قرآن و مراحل آن ابعاد اعجاز: بیانی، غیبی، علمی و تشریعی
سلامت از تحریف	مفهوم شناسی (در لغت و اصطلاح) اقسام تحریف ادله سلامت قرآن از تحریف (نقلی، عقلی)

تکلیف عملکردی

۱ .دانشجو در هرجلسه در قالب آزمون‌های شفاهی، آیات مشتمل بر موضوع اعجاز و تحریف ناپذیری قرآن را که استاد معرفی کرده است، از حفظ بخواند.

۲. در مورد یک شبهه جدید با موضوع اعجاز یا تحریف ناپذیری قرآن، نظرات منابع دست اول علوم قرآنی (مؤید یا مخالف شبهه) را، که استاد معرفی کرده است، گردآوری و در قالب تحقیق درسی ارائه دهد.

راهبردهای تدریس و یادگیری

استاد مربوطه دارای مدرک دکتری یا دانشجوی دکتری علوم قرآن و حدیث، مسلط بر ادبیات عرب، دارای مهارت‌های کاربردی تدریس نظیر استفاده از وسایل کمک آموزشی مانند رایانه و ویدئوپروژکتور واینترنت و نرم افزارهای مورد نیاز قرآنی، مزیّن به اخلاق قرآنی و اسلامی باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	علوم قرآنی، معرفت، محمدهادی یا کتاب آموزشی درس «علوم قرآن»، مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور.
	منابع فرعی (پژوهشی)	- الاتقان فی علوم القرآن، (نوع ٦٤ : فی اعجاز القرآن)، سیوطی، جلال الدین - اعجاز قرآن با گرایش شبهه پژوهی، محمدی، محمد علی محمدی - اعجاز قرآن در نظر اهل بیت عصمت (ع) و بیست نفر از علمای بزرگ اسلام، مؤدب، رضا - اعجاز قرآن، طباطبایی، محمد حسین - بیان در علوم و مسائل کلی قرآن، خویی، ابوالقاسم، مترجم: هاشم هاشم زاده هریسی و محمد صادق نجمی - تحریف ناپذیری قرآن، حسن زاده آملی، حسن - اعجاز قرآن: تاریخ و تحلیل: قاسم پور، محسن - معترک الاقران فی اعجاز القرآن، سیوطی، جلال الدین - إعجاز القرآن، باقلانی، محمد بن طیب - تحریف ناپذیری قرآن، معرفت، محمد هادی - تحریف ناپذیری قرآن، نجار زادگان(محمدی)، فتح الله - مناهل العرفان فی علوم القرآن، زرقانی، محمد عبدالعظیم - موسوعة التمهید فی علوم القرآن، معرفت، محمد هادی - نزاهت قرآن از تحریف، جوادی آملی، عبدالله

ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☐	۱	میان‌ترم ☑	۲	آزمون‌های نوشتاری ☑	۳	آزمون‌های نوشتاری ☑	٤
					آزمون عملکردی ☐		آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑
						آزمون‌های نهایی ☑		

شماره درس: ۲۰۶

عنوان درس به فارسی: اعراب القرآن به عربی: إعراب القرآن به انگلیسی: Quranic Grammar

مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: ایجاد توانایی در دانشجو تا بتواند با توجّه به داشته های ادبی و بویژه نحوی وتطبیق آنها برآیه نقش و جایگاه کلمه را در آیه تشخیص دهد و ارزش وجوه مختلف اعراب واژگان در معنای آیه را در یابد ودر نهایت جایگاه و نقش مهم دانش اعراب القران در فهم و تفسیر قرآن را درک کند

دروس پیش‌نیاز: صرف؛ نحو؛ تاریخ قرآن؛ علوم قرآنی۱ و۲ و تفسیر۱

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

پیشینه و پیدایش این علم
معرفی کتاب های اعراب القرآن و مؤلفان آن ها و مقایسه آن ها
تجزیه و ترکیب کامل سوره‌های ق، ذاریات و نوح یا جزء سیم قرآن کریم

تکلیف عملکردی

راهبردهای تدریس و یادگیری

-

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	جزوه تهیه شده از اعراب القرآن محی الدین درویش یا الجدول فی اعراب القرآن و بیانه از محمود الصافی کتاب إعراب القرآن خانم نبیهه بنت عبدالله
	منابع فرعی (پژوهشی)	- اعراب القرآن: اخفش - معانی القرآن: فراء - اعراب القرآن: زجاج - مشکل اعراب القرآن: مکی بن ابی طالب - مشکل اعراب القرآن: ابن قتیبه - التبیان فی اعراب القرآن: ابوالبقاء عکبری - اعراب ثلاثین سورة من القرآن الکریم: حسین بن أحمد بن خالویه - تجزیه و ترکیب و بلاغت قرآن: ظهیری، عباس - تجزیه و ترکیب پیشرفته: محمدی، حمید

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☐	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۰۷

عنوان درس به فارسی: مفردات قرآن
به عربی: مفردات القرآن
به انگلیسی: Quranic Philology

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	- شناخت دانش مفردات و معرفی منابع و روش‌شناسی استخراج معانی واژگان قرآن - ایجاد توانمندی جست و جو و دریافت معانی واژگان قرآن از منابع مرتبط

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

در آغاز ترم، ارئه طرح درس و بودجه‌بندی رئوس مباحث مطرحه در جلسات الزامی است.

آشنایی با مباحث نظری دانش مفردات	تعاریف، معنا، مصداق، اهمیت و پیشینه دانش مفردات، مأخذ و مهمترین متون این حوزه؛ مبانی شرح مفردات قرآن(شرح مفردات با تکیه به فرهنگ عصر نزول، توجه به سیاق، بهره گیری از حدیث و...) آشنایی با مهمترین مباحث شرح کلمات شامل: اشتقاق و انواع آن،غریب القرآن، ترادف، اشتراک لفظی، اشتراک معنوی، فروق لغوی، اضداد، چند معنایی، اصل تضمین، معربات و... بیان روش شرح مفردات قرآن با تکیه به فرهنگ عرب و قرآن

تکلیف عملکردی

تمرین جست‌وجو و معنایابی یکصد واژه قرآن با تکیه به فرهنگ عرب (پیشنهاد این است که واژه‌ها از جزء آخر قرآن گزینش و در سیاق خاص یک آیه ـ نه به صورت موضوعی در تمام قرآن ـ معنا شود، یا یکصد واژه قرآن که روایتی از اهل بیت نیز به بیان معنایی از آن واژه پرداخته است؛ و سپس مقایسه آن معنا با معانی کتب لغت و تفاسیر ادبی).

راهبردهای تدریس و یادگیری

مسلط به بحث‌های ادبی(صرفی، نحوی و بلاغی)، آشنایی با فقه اللغة و بحث‌های زبان شناسی جدید و آشنایی کامل با منابع اصیل لغوی و استفاده از آن‌ها و آشنایی با مباحث تفسیری.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	کتاب آموزشی درس «مفردات قرآن»، مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور، یا درآمدی بر دانش مفردات قرآن سید محمود طیب حسینی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران، ویراست دوم.
	منابع فرعی (پژوهشی)	- الاشتقاق: ابن درید، محمد بن حسن - اعجاز بیانی قرآن: بنت‌الشاطی، عایشه عبدالرحمن، مترجم: حسین صابری - بصائر ذوی التمییز: فیروزآبادی، محمد بن یعقوب - بهجة الخاطر و نزهة الناظر: بحرانی، یحیی‌بن حسین، تحقیق امیررضا عسکری‌زاده - التحقیق فی کلمات القرآن: مصطفوی، حسن - الترادف فی القرآن الکریم و الاشتراک اللفظی فی القرآن و التضاد فی القرآن الکریم: المنجد، محمدنورالدین - ترتیب معجم مقاییس: ابن فارس، احمد بن فارس، تحقیق و ضبط عبدالسلام‌محمد هارون - الکشاف عن حقائق التنزیل (بحث‌های لغوی): زمخشری، محمودبن عمر - درآمدی بر معنی شناسی: صفوی، کورش - العین: فراهیدی، خلیل بن احمد، تحقیق مهدی المخزومی، ابراهیم السامرائی - الفروق اللغویه: عسکری، حسن‌بن عبدالله - دراسات فی فقه اللغه: صالح، صبحی - قاموس قرآن: قرشی بنابی، علی‌اکبر - لسان العرب: ابن منظور مباحثی در فقه اللغه و زبان شناسی عربی، عبدالتواب، رمضان، مترجم: حمیدرضا شیخی مجاز القرآن، ابن عبدالسلام، عبدالعزیز بن عبدالاسلام، تحقیق مصطفی محمدحسین الذهبی مجمع البیان(بخش اللغة)، طبرسی، محمد بن حسن

		- المزهر فی علوم اللغه و انواع ها: سیوطی، عبدالرحمن جلال‌الدین - المعجم العربی: نصار، حسین - المعجم الوسیط: ابراهیم مصطفی و دیگران - مفردات الفاظ القرآن: راغب اصفهانی، حسین بن محمد - مفردات قرآن: فرزانه، سید بابک - واژه‌های دخیل در قرآن: آرتور جفری، مترجم: فریدون بدره‌ای - وجوه قرآن: تفلیسی، ابوالفضل‌حبیش‌بن‌ابراهیم، بسعی و اهتمام مهدی محقق

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۰۸

عنوان درس به فارسی: تاریخ تفسیر قرآن کریم به عربی: تاریخ التفسیر به انگلیسی: History of Exegesis of the Holy Quran	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - آشنایی با تاریخ، طبقه‌بندی و تفاسیر برجسته و معتبر فریقین
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
در آغاز ترم، ارئه طرح درس و بودجه‌بندی روؤس مباحث مطرحه در جلسات الزامی است.	
کلیات	اصطلاح‌شناسی مکاتب، روش‌ها و گرایش‌های تفسیری ضرورت شناسایی تفاسیر برجسته گونه‌شناسی و طبقه‌بندی تفاسیر
سیری در تاریخ تفسیر	
آشنایی با تفاسیر مهم شیعه — روایی محض	تفسیر العیاشی تفسیر فرات الکوفی التفسیر المنسوب الی ابی محمد الحسن بن علی العسکری علیه السلام البرهان فی تفسیر القرآن نورالثقلین و مقایسه آن با البرهان
آشنایی با تفاسیر مهم شیعه — اجتهادی روایی	تفسیر القمی تفسیر الصافی کنز الدقائق و بحر الغرائب التفسیر الاثری الجامع
آشنایی با تفاسیر مهم شیعه — اجتهادی جامع	التبیان فی تفسیر القرآن، طوسی (معرفی اجمالی، بیان روش و گرایش آن با مطالعه‌ی قسمتی از متن) مجمع البیان فی تفسیر القرآن، طبرسی (معرفی اجمالی، بیان روش و گرایش آن و مقایسه آن با تبیان) المیزان فی تفسیر القرآن (معرفی اجمالی، بیان روش و گرایش آن، مقایسه آن با تفسیر تسنیم و الفرقان) تفسیر نمونه، ناصر مکارم شیرازی و همکاران (معرفی اجمالی، بیان روش و گرایش آن) روض الجنان و روح الجَنان، ابوالفتوح رازی (معرفی اجمالی، بیان روش و گرایش آن)
آشنایی با تفاسیر مهم اهل سنت — روایی محض	تفسیر القرآن العظیم، ابن ابی حاتم الدر المنثور فی التفسیر المأثور، سیوطی
آشنایی با تفاسیر مهم اهل سنت — اجتهادی روایی	جامع البیان فی تفسیر القرآن، بری(معرفی اجمالی، بیان روش وگرایش، نقاط قوت و ضعف آن)؛ تفسیر القرآن العظیم، ابن کثیر(معرفی اجمالی، بیان روش و گرایش، نقاط قوت و ضعف آن و مقایسه آن با تفسیر طبری)
آشنایی با تفاسیر مهم اهل سنت — اجتهادی جامع	الکشاف، زمخشری(معرفی اجمالی تفسیر و مؤلفان،بیان روش و گرایش، نقاط قوت وضعف آن و مقایسه‌ی آن با جوامع الجامع) مفاتیح الغیب (التفسیر الکبیر) فخررازی (معرفی اجمالی ،بیان روش و گرایش، نقاط قوت وضعف آن) روح المعانی، محمود آلوسی (معرفی اجمالی ،بیان روش و گرایش، نقاط قوت وضعف آن) المنار، رشید رضا، (معرفی اجمالی تفسیر و مؤلفان،بیان روش و گرایش و نقاط قوت وضعف) التحریر و التنویر، ابن عاشور (معرفی اجمالی تفسیر و مؤلفان،بیان روش و گرایش و نقاط قوت وضعف) فی ظلال القرآن؛ سید قطب (معرفی اجمالی تفسیر و مؤلفان،بیان روش و گرایش و نقاط قوت وضعف) انوار التنزیل و اسرار التأویل بیضاوی (معرفی اجمالی تفسیر و مؤلفان،بیان روش و گرایش و نقاط قوت وضعف) روح البیان بروسوی (معرفی اجمالی تفسیر و مؤلفان،بیان روش و گرایش و نقاط قوت وضعف)

• دانشجو در این درس ملزم به انجام پژوهش تطبیقی آیات، سور و... در تفاسیر است.
تکلیف عملکردی
۱. هر یک از دانشجویان یکی از منابع تفسیری را در قالب مقاله گزارشی، گزارش دهند. ۲. برای هر یک از دانشجویان، یکی از آیات قرآن که دارای مسئله‌ای خاص است، توسط استاد تعیین شود و دانشجو بعد از هر جلسه، به تفسیر معرفی شده در آن جلسه مراجعه کرده و نظر آن مفسر را در مورد آن آیه در یک جدول وارد و با یافته‌های جلسات گذشته مقایسه کند و نهایتاً در آخرین جلسه جدول تکمیل شده را تحویل استاد دهد
راهبردهای تدریس و یادگیری
۱. استاد محترم، ضمن معرفی اجمالی تفسیر، مبانی نظری و روش تفسیر و اعتبار آن را با ذکر نمونه‌های از تفسیر مورد نظر، به بحث می‌گذارد. ۲. منابع تفسیری در حد امکان در کلاس آورده شود. ۳. هر دانشجو گزارشی کوتاه از یک تفسیر را تهیه و _ ترجیحا در کلاس _ ارائه نماید. (۲۵ درصد نمره این درس برای ارائه مقاله گزارشی هریک از دانشجویان از تفاسیر اختصاص داده شود) ٤. نرم افزارهای مانند جامع التفاسیر و مانند آن معرفی گردد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	آشنایی با تاریخ تفسیر و مفسران: علوی مهر، حسین
	منابع فرعی (پژوهشی)	الف. منابع شیعی: - آشنایی با تفاسیر قرآن مجید و مفسران: استادی، رضا - تاریخ تفسیر قرآن ج۱: بابایی، علی اکبر - تفاسیر و مفسران شیعه: شفیعی، محمد و فضل الله صلواتی - تفسیر شیعه و تفسیر نویسان آن مکتب: مظلومی، رجبعلی - التفسیر و المفسرون فی ثوبه القشیب: معرفت، محمد هادی - طبقات مفسران شیعه ج۱-۵: عقیقی بخشایشی، عبدالرحیم - معرفی تفاسیر روایی معروف شیعه: ایوترابی، محمود - المفسرون حیاتهم و منهجهم: ایازی، سیدمحمد علی - مکاتب تفسیری ج۱(تفاسیر روایی محض): بابایی، علی اکبر - مکاتب تفسیری ج۲، (تفاسیر اجتهادی قرآن به قرآن): بابایی، علی اکبر - مکاتب تفسیری ج۳، (تفاسیر اجتهادی روایی، تفاسیر اجتهادی ادبی): بابایی، علی اکبر ب. منابع اهل سنت: - تعریف الدارسین بمناهج المفسرین: الخالدی، صلاح عبد الفتاح - التفسیر و المفسرون، ذهبی: محمد حسین، القاهره - طبقات المفسرین، ادنه‌وی: احمدبن‌محمد، تحقیق: سلیمان‌بن صالح الخزی - مناهج المفسرین، محمود، منیع عبدالحلیم، قاهره: دارالکتاب المصری

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۰۹

عنوان درس به فارسی: مبانی و قواعد تفسیر به عربی: مبادئ تفسیر القرآن و قواعده به انگلیسی: Fundamentals and Rules of Exegesis of the holy Quran	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - آشنایی با مبانی، اصول و قواعد تفسیری و تفاوت آن‌ها با یکدیگر - ایجاد توانایی سنجش عملکرد تفاسیر مختلف در به کارگیری مبانی، اصول و قواعد در جای خود
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	

کلیات	تعریف قرآن	
	تبیین تواتر قرآن	
	بررسی و تبیین معنای لغوی و اصطلاحی مصطلحات پیش‌رو	تفسیر تأویل تفسیر مأثور تفسیر به رأی مبنا اصل قاعده
تبیین مبانی تفسیر قرآن	وحیانی بودن متن، ترتیب، ساختار و الفاظ آیات و سور قرآن کریم به عنوان «کلام‌الله» اختصاص علم به "اصل مراد از کلام‌الله" به خداوند متعال صحت و اعتبار بیان مراد خداوند از کلام‌الله در احادیث معصومین حجیت ظواهر قرآن کریم حجیت انواع دلالت‌های قرآنی مشروط به شروط آن تغایر ماهوی قرآن و قرائات (القرآن و القراءات حقیقتان متغیرتان)	
تبیین اصول تفسیر قرآن	عمومیت و فراگیری خطاب قرآن و گستردگی مخاطبان آن (هدًی للناس، بلاغٌ للناس) قابل فهم بودن قرآن برای همه مخاطبان آن (با اختلاف درجات و مراتب) هماهنگی بیان قرآن با انواع عوامل محیطی نزول آن در عین فرازمانی و فرامکانی بودن هماهنگی زبان قرآن (لسان عربی مبین) با زبان عربی عصر نزول و شعر و ادب جاهلی در عین خاص بودن و متمایز بودن تعیین‌کنندگی معانی مفردات قرآن به مثابه اساس تفسیر توجه به سیاق قریب و بعید و آیات نظیر (متناظر) در تفسیر قرآن توجه حداکثری به روایات تفسیری و استفاده از آن‌ها در محدوده‌ی شروط و ضوابط توجه به جایگاه علم قرائات و دست‌آوردهای آن در تفسیر قرآن توجه به دست‌آوردهای علوم قرآنی و استفاده از آن‌ها در تفسیر قرآن	
تبیین قواعد تفسیر قرآن	قاعده سیاق: حاکم گردانیدن شواهد و قرائن موجود در سیاق برای انتخاب تفسیر صحیح ترجیح دادن تفسیر صحیح مأثور بر تفسیر به رأی ممدوح قاعده جری و تطبیق: محصور نگرداندن آیات و عبارت قرآن به بعضی از وجوه و تفاسیر آن محصور نگردانیدن تفسیر آیات به تفسیر مشهور و اقوال دیگران التزام به سیر از ظاهر به باطن در تفاسیر باطنی و اشاری قرآن حاکم گردانیدن متن متواتر قرآن در تفسیر آیات در موارد اختلاف با قرائات التزام به قواعد عربیت و علوم بلاغت در تفسیر آیات جز در موارد تمایز زبان قرآن حاکم گردانیدن معانی مناسب و دقیق مفردات قرآن در تفسیر آیات التزام به دست‌آوردهای علوم قرآنی در تفسیر آیات مگر در موارد تعارض با مبانی و اصول اجتناب از داخل گردانیدن اسرائیلیات و مانند آن در تفسیر قرآن	

	التزام به دست‌آوردهای مقبول و قطعی علوم بشری در تفسیر قرآن

تکلیف عملکردی

در هرجلسه برای هر یک از دانشجویان، یک تفسیر دوره‌ای و یک سوره کوچک تعیین شود و دانشجو بعد از هر جلسه با رجوع به متن تفسیر سوره، عملکرد آن تفسیر در به کارگیری مبنا یا اصل یا قاعده آموزش‌دیده در آن جلسه را، در جای خود بسنجد و در جلسه بعد به طور کوتاه ارائه کند.

راهبردهای تدریس و یادگیری

-

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	کتاب آموزشی درس «اصول و مقدمات تفسیر»، مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور
	منابع فرعی (پژوهشی)	درآمدی بر تفسیر قرآن (اصول و مقدمات): فقهی‌زاده، عبدالهادی اتجاهات التجدید فی تفسیر القرآن الکریم فی مصر: شریف، محمدابراهیم اصول التفسیر و قواعده: العک، خالدبن صالح أصول التفسیر والتأویل: السید کمال الحیدری مناهج المفسرین، قاهره: آل جعفر، مساعد مسلم و السرحان، محی هلال روش‌شناسی تفسیر: بابایی، علی‌اکبر و همکاران البیان فی تفسیر القرآن: خویی، ابوالقاسم اتجاهات التفسیر فی القرن الرابع عشر: الرّومی، فهدبن عبدالرحمن بن سلیمان مناهج المفسرین من العصرالاول الی العصرالحدیث، محمودالنقراشی هادوی تهرانی، مبانی کلامی اجتهاد در برداشت از قرآن کریم اتجاهات التفسیر فی العصر الحدیث، محتسب، عبدالحمید عبدالسلام قواعد التفسیر: السّبت، خالدبن عثمان تفسیر القرآن الکریم اصوله و ضوابطه: العُبید، علی‌بن‌سلیمان دراسات فی اصول التفسیر: عبدالحمید، محسن مدخل التفسیر، فاضل لنکرانی، محمد منهج اهل السنة فی تفسیر القرآن الکریم، متولی، صبری مناهج المفسرین، مصطفی، مسلم

	۱	۲		۳		٤	
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☐	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑	

شماره درس: ۲۱۰

عنوان درس به فارسی: روش‌های تفسیری به عربی: المناهج التفسیریة به انگلیسی: Exegetical Methods	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۱۶	اهداف: - آشنایی و بررسی کلی مهم‌ترین روش‌های تفسیری و پیشنیه اجمالی تاریخ تفسیر
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	

کلیات	اهمیت و ضرورت آشنائی با روش‌ها و گرایش‌های تفسیری	
	مفهوم شناسی: تفسیر، تأویل، مکاتب تفسیری، روش‌های تفسیری و گرایش‌های تفسیری، لون، اتّجاه و تفاوت آنها باعناوین مشابه	
	پیشینه اجمالی تاریخی پیدایش روش‌های تفسیری (پیدایش روش‌های تفسیری؛ دسته بندی تفاسیر به لحاظ روش و گرایش مفسران)	
روش‌هـــای تفسیری	قرآن به قرآن	روش تفسیر قرآن به قرآن در قرآن روش تفسیر قرآن به قرآن در آثار اهل بیت علیهم‌السلام روش تفسیر قرآن به قرآن در آراء صحابه و تابعین
	روش تفسیر روایی	روش تفسیر روایی در قرآن روش تفسیر روایی در آثار اهل بیت علیهم‌السلام روش تفسیر روایی در آراء صحابه و تابعین
	روش تفسیر عقلی	روش تفسیر عقلی در قرآن روش تفسیر عقلی در آثار اهل بیت علیهم‌السلام روش تفسیر عقلی در آراء صحابه و تابعین
گرایش‌هـــای تفسیری	ادبی کلامی علمی اجتماعی عرفانی (دو صفحه از تفسیر میبدی و یک صفحه از امام خمینی (ره) تدریس شود)	

تکلیف عملکردی

دانشجو، روش و گرایش تفسیری یکی از تفاسیر را بررسی و میزان تعهد مفسر به آن روش را بسنجد و در قالب مقاله علمی-ترویجی ارائه دهد.

راهبردهای تدریس و یادگیری

-

فهرســـت منابع	منبـع اصـلی (آموزشی)	کتاب آموزشی درس «روش‌های تفسیری»، مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور،
	منابع فرعـی (پژوهشی)	- اتجاهات التجدید فی تفسیر القرآن الکریم: محمد ابراهیم، شریف - اتجاهات التفسیر فی القرن الرابع عشر: رومی، فهد بن عبد الرحمن - آسیب شناسی جریان‌های تفسیری: اسعدی، محمد و همکاران - بررسی مکاتب و روش‌های تفسیری: بابایی، علی اکبر - تاریخ تفسیر: بابایی، علی اکبر - تعریف الدارسین بمناهج المفسرین: خالدی، صلاح عبد الفتاح - التفسیر و المفسرون فی ثوبه القشیب: معرفت، محمد هادی - التفسیر والمفسرون: الذهبی، محمدحسین - روش‌های تفسیر قرآن: مؤدب، سیدرضا - روش تفسیر قرآن: رجبی، محمود - روش ها و گرایش های تفسیری: علوی مهر، حسین - الکشاف: زمخشری، محمودبن عمر

		- مبانی و روش‌های تفسیری: عمید زنجانی، عباسعلی - مذاهب التفسیر الاسلامی: اجنتس جولد تسهر (گولد تسهیر، ایگناتس)، [مصحح عبدالحلیم النجار] - مقدمهٔ برخی تفاسیر مانند: البرهان فی تفسیرالقرآن؛ کنز الدقائق؛ تفسیر الصافی؛ جامع البیان؛ التبیان؛ مجمع البیان - المناهج التفسیریه: سبحانی، جعفر - مناهج المفسرین: منیع عبد الحلیم، محمود - المنهج الاثری فی تفسیر القرآن الکریم: هدی، ابوطبره

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۱۱

عنوان درس به فارسی: تفسیر ترتیبی قرآن ۱ (جزء ۲۸: سوره‌های جمعه تا تحریم)
به عربی: تفسیر سور القرآن (۱)
به انگلیسی: Ordinary exegesis (۱)

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ٤ زمان درس: ٦٤	- شناخت معارف وحی با آگاهی از معنای واژگان (مفردات) - توانمندی روان‌خوانی و درک معنای آیات سوره‌ها بدون نیاز به مراجعه به ترجمه - ترجمه و مروری بر آموزه‌های قرآن - اصلاح و گسترش بینش‌ها دربارهٔ معارف قرآن - ارائه معارف قرآن و پیام آیات به صورت بسیط توسط دانشجو به طور شفاهی یا کتبی - ایجاد جاذبه برای انس و زندگی با قرآن - توانایی برای تبلیغ معارف قرآن - ایجاد آمادگی برای ورود به مباحث تخصصی تفسیر قرآن

دروس پیش‌نیاز: مبانی و قواعد تفسیر و روش های تفسیری

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

کلیات	درنگی در روش تفسیر ترتیبی
	شرح شیوهٔ بیان معارف وحی در متن پیش رو

متن قرآن: متن قرآن بر اساس صفحه بندی رایج (٦٠٤ صفحه) و احیاناً در چند رنگ (المصحف التجویدی) برای فراگیری تجوید
واژگان: شرح واژگان (مفردات) هر صفحه براساس خط عثمان طه (٦٠٤ صفحه) بر اساس منابع لغوی و واژه‌پژوهی قرآنی (مفردات)
ترجمه: ترجمه متن بر اساس ترجمه آیت‌الله مشکینی با بازخوانی استاد محمدرضا صفوی
چند نکته‌ی ادبی: شرح پاره‌ای از نکات ادبی و نکات کاربردی برای ترجمه در هر صفحه متناسب با سطح دانشجو
مروری بر آموزه‌ها: ارائه چهره پیوسته (غرض یابی سوره)، همراه با مطالب کلیدی آیات به صورت روان و فشرده در سطح مخاطبان
آیه‌ی زندگی: گزینش یک یا چند آیه از هر صفحه با شرح بیش‌تر برای از بر کردن و استفاده در تبلیغ و ترویج معارف قرآن
پیام‌ها: استخراج چند پیام کوتاه و واقع بینانه از آیات و ارائه آنها در عبارات کوتاه
پرسش: استخراج دو تا سه پرسش از متن درس

تکلیف عملکردی

- ارائه عنوان پژوهش در سطح مخاطبان با ذکر منابع مناسب برای مراجعه و پژوهش

راهبردهای تدریس و یادگیری

مدرس این درس باید دست کم تفسیر ۵ جزء قرآن را به صورت تخصصی آموزش دیده و در زمینه تفسیر قرآن صاحب تألیف مستقل یا همکار در تألیف تفسیری باشد. مهارت تدریس تفسیر را تجربه کرده و از قواعد صرف و نحو و پاره ای از علوم بلاغی و مفردات قرآن در حد مطلوب آگاه باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	مصحف آموزشی حزب مفصل – مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور
	منابع فرعی (پژوهشی)	-

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۱۲

عنوان درس به فارسی: تفسیر ترتیبی قرآن ۲ (جزء ۲۸: سوره‌های مجادله تا صف)
به عربی: تفسیر سور القرآن (۲)
به انگلیسی: Ordinary exegesis (۲)

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ٤ زمان درس: ٦٤	- شناخت معارف وحی با آگاهی از معنای واژگان (مفردات) - توانمندی روان‌خوانی و درک معنای آیات سوره‌ها بدون نیاز به مراجعه به ترجمه - ترجمه و تفسیر فشرده از سوره های یاد شده - اصلاح و گسترش بینش‌ها دربارهٔ معارف قرآن - ارائه معارف قرآن و پیام آیات به صورت بسیط توسط دانشجو به طور شفاهی یا کتبی - ایجاد جاذبه برای انس و زندگی با قرآن - توانایی برای تبلیغ معارف قرآن - ایجاد آمادگی برای ورود به مباحث تخصصی تفسیر قرآن

دروس پیش‌نیاز: تفسیر ترتیبی قرآن ۱

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

متن قرآن: متن قرآن بر اساس صفحه بندی رایج (٦٠٤ صفحه) و احیاناً در چند رنگ (المصحف التجویدی) برای فراگیری تجوید
واژگان: شرح واژگان (مفردات) هر صفحه براساس خط عثمان طه (٦٠٤ صفحه) بر اساس منابع لغوی و واژه‌پژوهی قرآنی (مفردات)
ترجمه: ترجمه متن بر اساس ترجمه آیت‌الله مشکینی با بازخوانی استاد محمدرضا صفوی
چند نکته‌ی ادبی: شرح پاره‌ای از نکات ادبی و نکات کاربردی برای ترجمه در هر صفحه متناسب با سطح دانشجو
تفسیر فشرده از سوره های مذکور: ارائه چهره پیوسته (غرض یابی سوره)، همراه با تفسیر اجمالی آیات به صورت فشرده در سطح مخاطبان
آیه‌ی زندگی: گزینش یک یا چند آیه از هر صفحه با شرح تفسیری بیش‌تر برای از بر کردن و استفاده در تبلیغ و ترویج معارف قرآن
پیام‌ها: استخراج چند پیام کوتاه و واقعبینانه از آیات و ارائه آنها در عبارات کوتاه
پرسش: استخراج دو تا سه پرسش از متن درس

تکلیف عملکردی

- ارائه عنوان پژوهش در سطح مخاطبان با ذکر منابع مناسب برای مراجعه و پژوهش

راهبردهای تدریس و یادگیری

مدرس این درس باید دست کم تفسیر ۵ جزء قرآن را به صورت تخصصی آموزش دیده و در زمینه تفسیر قرآن صاحب تألیف مستقل یا همکار در تألیف تفسیری باشد. مهارت تدریس تفسیر را تجربه کرده و از قواعد صرف و نحو و پاره ای از علوم بلاغی و مفردات قرآن در حد مطلوب آگاه باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	مصحف آموزشی حزب مفصل – مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور
	منابع فرعی (پژوهشی)	

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۱۳

عنوان درس به فارسی: تفسیر ترتیبی قرآن ۳ (سوره‌های قمر تا حدید)

به عربی: تفسیر سور القرآن (۳)

به انگلیسی: Ordinary exegesis (۳)

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی	- شناخت معارف وحی با آگاهی از معنای واژگان (مفردات)
تعداد واحد: ۲	- توانمندی روان‌خوانی و درک معنای آیات سوره‌ها بدون نیاز به مراجعه به ترجمه
زمان درس: ۳۲	- ترجمه و تفسیر از سوره های یاد شده
	- اصلاح و گسترش بینش‌ها دربارهٔ معارف قرآن
	- ارائه معارف قرآن و پیام آیات به صورت بسیط توسط دانشجو به طور شفاهی یا کتبی
	- ایجاد جاذبه برای انس و زندگی با قرآن
	- توانایی برای تبلیغ معارف قرآن
	- ایجاد آمادگی برای ورود به مباحث تخصصی تفسیر قرآن

دروس پیش‌نیاز: تفسیر ترتیبی قرآن ۲

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

متن قرآن: متن قرآن بر اساس صفحه بندی رایج (٦٠٤ صفحه) و احیاناً در چند رنگ (المصحف التجویدی) برای فراگیری تجوید

واژگان: شرح واژگان (مفردات) هر صفحه براساس خط عثمان طه (٦٠٤ صفحه) بر اساس منابع لغوی و واژه‌پژوهی قرآنی (مفردات)

ترجمه: ترجمه متن بر اساس ترجمه آیت‌الله مشکینی با بازخوانی استاد محمدرضا صفوی

چند نکته‌ی ادبی: شرح پاره‌ای از نکات ادبی و نکات کاربردی برای ترجمه در هر صفحه متناسب با سطح دانشجو

تفسیر سوره های مذکور: ارائه چهره پیوسته (غرض یابی سوره)، همراه با تفسیر آیات در سطح مخاطبان

ایه‌ی زندگی: گزینش یک یا چند آیه از هر صفحه با شرح تفسیری بیش‌تر برای از بر کردن و استفاده در تبلیغ و ترویج معارف قرآن

پیام‌ها: استخراج چند پیام کوتاه و واقعبینانه از آیات و ارائه آنها در عبارات کوتاه

پرسش: استخراج دو تا سه پرسش از متن درس

تکلیف عملکردی

- ارائه عنوان پژوهش در سطح مخاطبان با ذکر منابع مناسب برای مراجعه و پژوهش

راهبردهای تدریس و یادگیری

مدرس این درس باید دست کم تفسیر ٥ جزء قرآن را به صورت تخصصی آموزش دیده و در زمینه تفسیر قرآن صاحب تألیف مستقل یا همکار در تألیف تفسیری باشد. مهارت تدریس تفسیر را تجربه کرده و از قواعد صرف و نحو و پاره ای از علوم بلاغی و مفردات قرآن در حد مطلوب آگاه باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	مصحف آموزشی حزب مفصل – مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور
	منابع فرعی (پژوهشی)	

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	تکلیف درسی ☑
			آزمون عملکردی ☐		آزمون عملکردی ☐	

شماره درس: ۲۱٤

عنوان درس به فارسی: تفسیر موضوعی قرآن (۱) به عربی: البحث الموضوعی فی القرآن الکریم (۱) به انگلیسی: Methods of Thematic Research in the Holy Quran (۱)	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - معرفی قرآن به عنوان یک مرجع مطمئن برای تبیین مسائل و موضوعات مختلف، و ارائه روشی آسان و کاربردی در این خصوص، طوری که دانشجویان در مواجهه با مشکلات و سوالات و موضوعات گوناگون، پیش از هر مرجع دیگر، به سراغ قرآن بروند و دیدگاه قرآن را در مورد آنها بجویند.
دروس پیش‌نیاز: مبانی و قواعد تفسیر؛ روش های تفسیری	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
الف: کلیات	الف۱- پیشینه تفسیر موضوعی الف۲- مبانی تفسیر موضوعی الف۳- قواعد تفسیر موضوعی الف٤- گونه های تفسیر موضوعی الف٥-معرفی اجمالی تفاسیر موضوعی تفاسیر موضوعی شیعه المدرسه القرآنیه: سید محمدباقر صدر؛ منشور جاوید: جعفرسبحانی؛ پیام قرآن: ناصرمکارم؛ معارف قرآن: محمدتقی مصباح یزدی؛ تفسیر موضوعی قرآن مجید: عبدالله جوادی آملی؛ تک‌نگاره‌های موضوعی قرآنی: المقالات التفسیریه: اسدآبادی؛ مجلدات هفت‌گانه‌ی مقدمه‌ای بر جهان‌بینی توحیدی: مرتضی مطهری؛ زن در آینه جلال و جمال: جوادی آملی؛ آیات ولایت در قرآن: مکارم شیرازی؛ جامعه و تاریخ در قرآن: مصباح یزدی؛ فی رحاب القرآن: محمدمهدی آصفی و... . تفاسیر موضوعی أهل سنت التفسیر الموضوعی للقرآن الکریم: سمیع عاطف زین؛ التفسیرالموضوعی لسور القرآن الکریم: با اشراف مصطفی مسلم؛ التفسیر الموضوعی للقرآن الکریم: محمدالبهی؛ تک نگاره‌های موضوعی: القرآن والقتال، القرآن والمرأة: محمود شلتوت؛ القرآن و قضایا الانسان: بنت الشاطی؛ مشاهدالقیامه: سید قطب و... .
الف: مراحل مقدماتی تحقیق موضوعی در قرآن	- آشنایی با موضوع تحقیق و جایابی آن در بیان قرآن - ترجمهٔ کلیدواژه‌های تحقیق به زبان قرآن - راه‌های دست‌یابی به فهرست آیات اصلی (عرضه کلمات عنوان به المعجم المفهرس، استفاده از نرم افزارهایی که امکان جستجوی ریشه ای کلمات را دارند، مانند جامع التفاسیر ونور الانوار و راه‌های دیگر) - اهمیت پایبندی به کلیدواژه‌ها
	۱. انتخاب عنوان و کلید واژه‌های آن ۲. آماده‌سازی اوراق اولیهٔ تحقیق موضوعی ۳. نگارش صفحهٔ عنوان و ثبت گزارش آغاز تحقیق ٤. تدارک فهرست آیات اصلی ٥. تدارک فهرست سیاق‌ها - تقسیم کلام الله مجید به ٥٥٥ واحد موضوعی، (رکوعات یا سیاق‌های قرآنی) ٦. ثبت آمار و ارقام مربوط به کاربرد کلید واژه‌های تحقیق در قرآن مجید
ب: مراحل مفهوم‌یابی از آیات	۱.نگارش متن کامل آیهٔ اصلی با ذکر شمارهٔ ردیف و نشانی آن ۲. تلاوت مکرّر آیه در فرایند مفهوم یابی

	۳. بررسی مفاهیم آیه ٤. یادداشت سؤالات ٥. بررسی مفاهیم آیه در سیاق آن ٦. یادداشت نظم‌ها و هماهنگی‌ها ۸. بازنگری سرتاسری مفاهیم به دست آمده ۹. مراجعه به متون تفسیری
ج: شیوه‌های گسترش یا فشرده‌سازی تحقیق موضوعی در قرآن	۱. راه‌های گسترده‌سازی تحقیق‌های موضوعی ۲. راه‌های فشرده کردن تحقیق‌های موضوعی
د: روش تدوین و تألیف مفاهیم به دست آمده از آیات	۱. تدارک و طراحی عناوین بخش‌ها و فصل‌ها ۲. شناسه‌گذاری مفاهیم به دست آمده ۳. نگارش دستاوردهای مطالعه و تحقیق

تکلیف عملکردی

انجام نمونه‌هایی از تحقیق موضوعی در قرآن کریم مانند یتیم در قرآن، توکّل در قرآن، سیمای منافقان در قرآن، شفا در قرآن، نماز در قرآن، اهل‌بیت در قرآن (معرفت، حقوق و محبت) ، معاد در قرآن، نظام حقوق اجتماعی سیاسی و حاکمیت دینی در آموزه‌های وحی و موضوعات دیگر که از سوی استاد و دانشجویان انتخاب می‌شوند.

راهبردهای تدریس و یادگیری

استاد این درس باید دارای سابقه تحقیق موضوعی در قرآن کریم باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	روش تحقیق موضوعی در قرآن کریم: لسانی، محمدعلی؛ مرادی‌زنجانی، حسین
	منابع فرعی (پژوهشی)	- روش شناسی تفاسیر موضوعی قرآن: جلیلی، هدایت - مبانی و سیر تاریخی تفسیر موضوعی قرآن: یدالله پور، بهروز - مباحث فی التفسیرالموضوعی: مسلم، مصطفی - المدخل الی التفسیر الموضوعی: فتح الله سعید، عبدالستار - التفسیرالموضوعی بین النظریة و التطبیق (دراسة نظریة و تطبیقیّة مرفقة بنمازج و لطائف التفسیر الموضوعی): صلاح عبدالفتاح الخالدی - منهجیة البحث فی التفسیر الموضوعی للقرآن الکریم: زیاد خلیل محمد الدغامین - دراسات فی التفسیر الموضوعی للقصص القرآن: احمد جمال العمری - مصادر التفسیرالموضوعی: احمد رحمانی - التفسیر الموضوعی للقرآن فی کفتی المیزان: عبدالجلیل عبدالرحیم - المدرسة القرآنیة: صدر، سیدمحمدباقر - انسان مسئول و تاریخ‌ساز از دیدگاه قرآن: صدر، سیدمحمدباقر - روش برداشت از قرآن: صفائی حائری، علی - سیمای صابران در قرآن: قرضاوی، یوسف، تحقیق محمدعلی لسانی فشارکی - علوم قرآنی: حکیم، سیدمحمدباقر

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۱۵

عنوان درس به فارسی: تفسیر موضوعی قرآن (۲) به عربی: البحث الموضوعی فی القرآن الکریم (۲) به انگلیسی: Methods of Thematic Research in the Holy Quran (۲)	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - شناخت خدا و صفات او و مراحل توحید و مراتب شرک از منظر قرآن - آشنایی با مرگ، برزخ، رخدادهای قیامت و بهشت و دوزخ از منظر قرآن
دروس پیش‌نیاز: تفسیر موضوعی (۱)	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
کلیات توحید	- ضرورت و اهمیت خداشناسی - بررسی میزان توجه قرآن به اصل خداشناسی - شیوه ی مطالعه آیات قرآن در زمینه ی خداشناسی با اشاره به سبک تفسیر موضوعی -بررسی پیشینه ی بحث و آشنایی با اهم منابع
راه های خداشناسی	- راه فطرت - برهان نظم در قرآن - راه آیات الهی در آفاق و انفس
شناخت توحید	- اقسام توحید (توحید ذاتی/توحید صفاتی/توحید عبادی/توحید ربوبی و...) - دلایل قرآن بر اثبات انواع توحید با اشاره به سوره اخلاص و ...
شناخت اسما و صفات الهی	- اسمای الهی در قرآن - صفات جمالیه (علم،قدرت،حیات،سمع،ادراک،اراده،رازقیت،خالقیت) -صفات جلالیه (عدم ترکیب،عدم جنسیت) - صفت عدل
مراتب شرک	- مفهوم شناسی شرک - شرک جلی و خفی - شرک صفاتی-عبادی
کلیات مبحث معاد	-مفهوم شناسی معاد و برزخ و... -جایگاه معاد در قرآن و شمار آیات آن -اشاره‌ای به شیوه ی ارایه و تحلیل معاد در قرآن -تاریخچه ی بحث معاد و معرفی اهم منابع آن -اشاره به دلایل قرآنی معاد (و ارجاع بحث تکمیلی به مباحث عقاید) -نام های قیامت در قرآن مرگ: حتمی بودن و همگانی بودن مرگ، اجل مسمی و اجل معلق، حقیقت مرگ(توفی)، بیم یا اشتیاق به مرگ، حالات مومنان و کافران هنگام مرگ، فرشتگان مرگ
حیات برزخی	-شواهد قرآنی حیات برزخی (عذاب آل فرعون-حیات شهدا و...) -اشاره‌ای به حیات برزخی در روایات -حوادث آستانه قیامت (اشراط الساعة مثل نفخ صور و دگرگونی نظام عالم و ...)
مشاهد و مواقف قیامت	حشر خلایق،اعطای نامه ها ی اعمال ،محاسبه اعمال،طبقه بندی مردم (اصحاب یمین و شمال) بهشت و جهنم در قرآن -نام ها و اوصاف بهشت -نعمت های مادی و معنوی بهشت -اوصاف بهشتیان در قرآن -نام ها و اوصاف دوزخ -عذاب های مادی و معنوی جهنم

	-اوصاف دوزخیان در قرآن -رابطه ی عمل با پاداش و کیفر (تجسم اعمال)

تکلیف عملکردی

دانشجویان پا به پای موضوعات مشترک که در کلاس مورد بررسی قرار می‌گیرند، موضوعات اختصاصی خودشان را نیز از همان اوایل ترم با مشورت استاد انتخاب می‌کنند و به صورت گروهی یا انفرادی پیش می‌برند و در پایان، هر دانشجو یا سرگروه گزارش مختصری از تحقیق موضوعی انتخابی خودشان را ارائه می‌دهند.

راهبردهای تدریس و یادگیری

توجه۱: آیات مربوط به هر موضوع حتماً باید به ترتیبی که مشخص شده است، از آخر به اول قرآن مورد بررسی قرار بگیرند؛ تا به این ترتیب، تحقیق موضوعی از آیات کوتاه تر و نسبتاً کلی تر به سمت آیات مفصل تر و بلندتر پیش رود، بنابرین باید از گزینش آیات پرهیز کنیم و ترتیب آخر به اول قرآن را که بسیار اساسی و کارساز است رعایت کنیم. حال اگر نتوانستیم تمام آیات را بررسی کنیم و تا به اول قرآن پیش برویم، هیچ مشکلی پیش نمی‌آید؛ تا هر ردیف که ممکن است تحقیقمان را ادامه می‌دهیم.

توجه۲: موضوعات پیشنهادی که ذیل سرفصل‌ها مطرح شده اند، با توجه به کمّ و کیفی که دارند، بیشتر برای جا افتادن روش تحقیق موضوعی در قرآن، مدّ نظر قرار گرفته‌اند و به خودی خود موضوعیت خاصی ندارند. بدیهی است که دانشجویان محترم با آموختن این روش هر موضوعی را که بخواهند می‌توانند بدون واسطه در قرآن تحقیق کنند.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	
	منابع فرعی (پژوهشی)	- المیزان فی تفسیر القرآن: علامه طباطبائی (ذیل آیات مربوطه و مباحث مستقل در المیزان) - تفسیر موضوعی: جوادی آملی، عبدالله - تفسیر موضوعی: خداشناسی(تفسیر آیات توحید و شرک): اسکندرلو، محمد جواد - مفاهیم القرآن: سبحانی، جعفر - منشور جاوید: سبحانی، جعفر - الله خالق الکون: جعفر الهادی - معارف قرآن: مصباح، محمدتقی - پیام قرآن ج۳و٤: مکارم شیرازی، ناصر - خدا از دیدگاه قرآن: بهشتی، سید محمد حسین -تفسیر موضوعی ٥؛ معاد شناسی: رستم نژاد، رستم نژاد - پیام قرآن ج ٥و٦: مکارم شیرازی، ناصر - مفاهیم القرآن: سبحانی، جعفر - معاد شناسی: مصباح یزدی، محمد تقی - معاد شناسی: طهرانی، سید محمد حسین

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☐	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☑	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☑	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۱۶

عنوان درس به فارسی: تفسیر موضوعی قرآن (۳) به عربی: البحث الموضوعی فی القرآن الکریم (۳) به انگلیسی: Methods of Thematic Research in the Holy Quran (۱)	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: آشنایی با تفسیر آیات نبوت و امامت عامه و خاصه در قرآن
دروس پیش‌نیاز: تفسیر موضوعی ۱	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
کلیات	- پیشینه بحث و معرفی اهم منابع درس - شمار پیامبران نامبرده در قرآن - جایگاه پیامبر شناسی از نگاه قرآن - بررسی تفاوت واژه ی نبی،رسول پیامبران اولوالعزم در قرآن
نبـــوت عامـــه (پیـــامبران) شناخت	-اهداف بحث پیامبران -عصمت پیامبران -علم پیامبران
نبوت خاصه(شـناخت پیـامبر اسلام(ص))	-اشاره ای به آیات زندگی پیامبر(ص) -اوصاف پیامبر اسلام(ص)در قرآن -اشاره ای به آیات مربوط به خانواده پیامبر(ص)در قرآن -اشاره ای به معجزات پیامبر(ص) -اشاره ای به ویژگی‌های رسالت پیامبر (ص)از نگاه قرآن(جهانی بودن،جاودانگی و خاتمیت،جامعیت)
امام شناسی	ـ مفهوم شناسی امام، ولی و ... در قرآن ـ مقام و منزلت امامت (اذا ابتلی ابراهیم....) ـ بررسی مفهوم عام امامت (اولوالامر) ـ اشاره ای به ویژگی‌های امام در قرآن (نصب الهی،علم،قدرت،تدبیر و...) ـ تفسیر آیات خاص امامت و ولایت (اکمال و..)
تکلیف عملکردی	
انجام نمونه‌هایی از تحقیق موضوعی در قرآن کریم مانند یتیم در قرآن، توکّل در قرآن، سیمای منافقان در قرآن، شفا در قرآن، نمـاز در قـرآن اهل‌بیـت در قرآن (معرفت، حقوق و محبت) ، معاد در قرآن، نظام حقوق اجتماعی سیاسی و حاکمیت دینی در آموزه‌های وحی و موضوعات دیگـر کـه از سـوی اسـتاد و دانشجویان انتخاب می‌شوند.	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
استاد این درس باید دارای سابقه تحقیق موضوعی در قرآن کریم باشد.	

فهرسـت منابع	منابع اصلی (آموزشی)	جزوه استاد	
	منابع فرعی (پژوهشی)	- تفسیر موضوعی ٤ (نبوت و امامت در قرآن): محمدی، محمد حسین - مفاهیم القرآن: سبحانی، جعفر - پیام قرآن ج۷و۸: مکارم شیرازی، ناصر - منشور جاوید: سبحانی، جعفر - معارف قرآن ج۲: مصباح یزدی، محمد تقی - تفسیر موضوعی ج۷-۱۰: جوادی آملی، عبدالله	

	۱	۲		۳		٤
ارزشـیابی یادگیری	ارزشـیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمـون‌هـای نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیـف درسی ☑

شماره درس: ۲۱۷

عنوان درس به فارسی: تفسیر موضوعی قرآن (٤) (آیات الاحکام)

به عربی: البحث الموضوعی فی القرآن الکریم (٤)

به انگلیسی: Methods of Thematic Research in the Holy Quran (۲)

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی	- تحصیل انس با قرآن از طریق رویکرد موضوعی به قرآن کریم
تعداد واحد: ۲	- آشنایی هرچه بهتر و بیشتر با تفسیر آیات فقهی
زمان درس: ۳۲	

دروس پیش‌نیاز: تفسیر موضوعی ۱

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

آیات منتخب:	- آیه وضو - آیه تیمم - آیه نجاست مشرکین - تغییر قبله - آیات در باره زن و خانواده (۳، ۲٦و ۳۲ نور؛ ۲۲۱ بقره، ۷ طلاق؛ ۲٤ نساء؛ ۵ مائده) - آیات ربا - آیات امر بمعروف و نهی از منکر

تکلیف عملکردی

دانشجویان پا به پای موضوعات مشترک که در کلاس مورد بررسی قرار می‌گیرند، موضوعات اختصاصی خودشان را نیز از همان اوایل ترم با مشورت استاد انتخاب می‌کنند و به صورت گروهی یا انفرادی پیش می‌برند و در پایان، هر دانشجو یا سرگروه گزارش مختصری از تحقیق موضوعی انتخابی خودشان را ارائه می‌دهند.

راهبردهای تدریس و یادگیری

-

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	دروس تمهیدیة فی تفسیر آیات الأحکام من القرآن (ج۱و۲): ایروانی، محمد باقر
	منابع فرعی (پژوهشی)	- کنزالعرفان فی فقه القرآن: فاضل مقداد - زبدة البیان فی احکام القرآن: اردبیلی، ملا احمد اردبیلی - مسالک الافهام الی آیات الاحکام: فاضل جواد - جریان شناسی تفاسیر فقهی: دانشگاه علوم اسلامی رضوی - تفسیر آیات الاحکام: محمد علی صابونی - احکام القرآن: جصاص، احمد بن علی - احکام القرآن: ابن العربی، محمد بن عبدالله - احکام القرآن: کیاالهراسی - فقه القرآن: محمد یزدی (دو جلد) - آیات الاحکام: کاظم مدیر شانه چی (چاپ سمت) -آیات الاحکام: محمد فاکر میبدی

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☐	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☑	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☑	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۱۸

عنوان درس به فارسی: نقد شبهات قرآنی

به عربی: شبهات حول القران

به انگلیسی: Doubts Concerning the Holy Quran

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی	- تقویت باور (مبانی نظری) به حقانیت قرآن و کسب توانایی دفاع از آن
تعداد واحد: ۲	- کسب دانش و مهارت نسبی برای پاسخ به شبهات قرآنی
زمان درس: ۳۲	

دروس پیش‌نیاز: علوم قرآنی ٤

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

در آغاز ترم، ارئه طرح درس و بودجه‌بندی روؤس مباحث مطرحه در جلسات الزامی است.

گزارشی از پیشینهٔ شبهه افکنی در بارهٔ قرآن

بررسی و نقد برخی ادعاهای مطرح شده در باب منابع قرآن و تشابه قرآن با تورات و انجیل

نقد و بررسی ادعای تأثیرپذیری قرآن از فرهنگ زمانه (بحث زن و منزلت او در قرآن و بررسی برتری و قوامیت مردان، ارث و دیه زن و محرومیت او از برخی امور و مناصب)

خرافات دورافتاده جاهلی، جنّ و سحر در تعبیرات قرآن، تأثیرپذیری قرآن از شعر جاهلی

بررسی موارد موهم اختلاف و تناقض در قرآن

شبهه ناسازگاری قرآن با علم (بررسی نمونه هایی مانند زوجیت در همه موجودات، هفت آسمان و تعقیب شیاطین)

نقد ادعای اشتباهات تاریخی و ادبی در قرآن

تکلیف عملکردی

دانشجو، در مورد یک شبهه جدید با موضوع معارف قرآنی، نظرات منابع دست اول علوم قرآنی (مؤید یا مخالف شبهه) را، که استاد معرفی کرده است، گردآوری و در قالب تحقیق درسی ارائه دهد.

راهبردهای تدریس و یادگیری

استاد مربوطه دارای مدرک دکتری یا دانشجوی دکتری علوم قرآن و حدیث، مسلط بر ادبیات عرب، دارای مهارت‌های کاربردی تدریس نظیر استفاده از وسایل کمک آموزشی مانند رایانه و ویدئوپروژکتور واینترنت و نرم افزارهای مورد نیاز قرآنی، مزیّن به اخلاق قرآنی و اسلامی باشد.

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	کتاب خلاصه نقد شبهات پیرامون قرآن کریم: آیت الله محمد هادی معرفت
	منابع فرعی (پژوهشی)	- تنزیه القرآن عن المطاعن: قاضی عبدالجبار معتزلی؛ - شبهات جدید قرآنی: محمد علی رضایی اصفهانی؛ - دفاع عن القرآن ضد منتقدیه: عبدالرحمن بدوی؛ - آراء المستشرقین حول القرآن و تفسیره: عمربن ابراهیم رضوان؛ - المستشرقون والدراسات القرآنیه: محمدحسین علی الصغیر؛ - شبهات حول القرآن و تفنیدها: غازی عنایة؛ - حقایق الاسلام فی مواجهة شبهات المشککین: با اشراف محمود حمدی زقزوق.

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☐	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۱۹

عنوان درس به فارسی: تاریخ حدیث (۱)
به عربی: تاریخ الحدیث (۱)
به انگلیسی: History of Hadith (۱)

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی	۱- آشنایی با پیشینه نقل و نگارش حدیث اهل سنت
تعداد واحد: ۲	۲- آشنایی با سیر تدوین و مهم ترین نگاشته های حدیثی اهل سنت
زمان درس: ۳۲	

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نقل و نگارش حدیث در دوران پیامبر (ص)
بررسی احادیث وارده در اذن کتابت حدیث و نهی از آن
نقل و نگارش حدیث در دورهٔ خلفای اولیه
بررسی انگیزه‌های منع تدوین حدیث در دوره خلفا
ظهور پدیده جعل حدیث و اسرائیلیات
عمربن عبدالعزیز و تدوین رسمی حدیث
جمع بندی کلی در خصوص وضع حدیث تا پایان عهد اموی
ظهور مصنفات فقهی، حدیثی از جمله موطأ مالک بن انس
جریان مسند نگاری از جمله مسند احمد بن حنبل
جریان صحاح و سنن نگاری
سایر منابع متقدمان اهل سنت مانند: معجم نگاری، مستدرک نگاری، مستخرج نگاری، زوائد نویسی، اطراف نویسی، مستخرج نویسی، موضوعات نگاری
پیدایش دوره تکمیل و تنظیم جوامع متأخر حدیثی اهل سنت
دوره رکود دانش های حدیثی
دوره معاصر

تکلیف عملکردی

به پیشنهاد استاد در راستای اهداف و سرفصل‌های فوق به دانشجو واگذار شود.

راهبردهای تدریس و یادگیری

در معرفی هر قسمت از محتوا، پیشنهاد می‌شود به مثال‌هایی به عنوان پیش نمونه اشاره شود و بسط مطالب براساس مثال پیش نمونه صورت گیرد تا به خوبی در ذهن دانشجو جای گیرد. این درس به صورت جریان محوری دنبال می‌شود نه صرفاً آشنایی با اشخاص و کتب به صورت حفظی. ضمناً می‌توان دانشجو را با ارجاع به منابع مختلف تاریخ حدیثی تشویق به مطالعه و ارائه کنفرانس در کلاس نمود.

	منبع اصلی (آموزشی)	تاریخ عمومی حدیث: معارف، مجید
فهرست منابع	منابع فرعی (پژوهشی)	- تاریخ حدیث: مدیر شانه‌چی، کاظم - مباحثی در تاریخ حدیث (سیر تدوین، شناخت منابع): معارف، مجید - تاریخ حدیث: مؤدب، سیدرضا - آشنایی با تاریخ و منابع حدیثی: طباطبایی، سید محمد کاظم - آشنایی با جوامع حدیثی شیعه و اهل سنت: نصیری، علی - پژوهشی پیرامون جوامع حدیثی اهل سنت: پاکتچی، احمد - اضواء علی السنة المحمدیة: ابوریه، محمود - دراسات فی الحدیث و المحدثین: الحسنی، هاشم معروف - دراسات فی الحدیث النبوی و تاریخ تدوینه: اعظمی، محمد مصطفی - تدوین السنة النبویة: الزهرانی، محمد بن مطر - تدوین السنة: فوزی، ابراهیم - تاریخ تدوین السنة و شبهات المستشرقین: المطیری، حاکم عبیسان - علوم الحدیث و مصطلحه: صالح، صبحی - تدوین السنه الشریفه: جلالی، محمد رضا

		- السنه قبل التدوین، عجاج خطیب، محمد - الحدیث و المحدثون/ مالک حیاته و عصره/ ابن حنبل حیاته و عصره/ مباحث فی تدوین السنه المطهره: ابوزهو، محمد - تاریخ الحدیث النبوی/ منع تدوین الحدیث: شهرستانی، علی - فی رحاب السنه الکتب الصحاح السته: ابوشهبه، محمد - بحوث فی تاریخ السنّة المشرّفة: ضیاء العمری، أکرم - دفاع عن السنه: ابوشهبه، محمد

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۲۰

عنوان درس به فارسی: تاریخ حدیث (۲)
به عربی: تاریخ الحدیث (۲)
به انگلیسی: History of Hadith (۲)

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ واحد زمان درس: ۳۲ ساعت	- آشنایی با پیشینه نقل و نگارش حدیث شیعه - آشنایی با سیر تدوین و مهم ترین نگاشته های شیعه

دروس پیش‌نیاز: تاریخ حدیث ۱

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

تدوین آغازین حدیث شیعه در قرن نخست
شرایط اجتماعی، سیاسی شیعه در قرن اول
مواریث حدیثی شیعه در قرن اول شامل: مواریث اختصاصی امامان و مواریث عمومی حدیث شیعه
حدیث شیعه در عصر صادقین (ع)
اصل، کتاب، اصول اربعمأه و جایگاه آن
حدیث شیعه در اواخر قرن سوم (کتاب های محاسن، بصائر الدرجات، الغارات، مسائل علی بن جعفر و...)
ظهور کتب اربعه و ممیزات آن‌ها (کافی، من لایحضره الفقیه، تهذیب و استبصار)
انگیزه تدوین کتب اربعه و ویژگی های آنها
جایگاه کتب اربعه
سایر آثار مهم دوره متقدمان
تحلیل دوران فترت و دوران تجدید حیات فعالیت‌های حدیثی با ظهور اخباریان
ظهور جوامع حدیثی دوران متأخر (وافی، بحار الانوار، وسائل الشیعه)
دیگر آثار حدیثی مهم محدثان متأخر
حدیث شیعه در دوره معاصر

تکلیف عملکردی

انجام تحقیق دانشجویی نسبت به شناخت تفصیلی کتب و جوامع حدیثی
ارائه تحقیقات دانشجویی در کلاس و رونق فضای نقد و بررسی توسط استاد و دانشجویان

راهبردهای تدریس و یادگیری

استاد این درس فارغ التحصیل دکتری در رشته‌های علوم قرآن و حدیث باشد.

	منبع اصلی (آموزشی)	تاریخ عمومی حدیث: مجید معارف
فهرست منابع	منابع فرعی (پژوهشی)	- پژوهشی در تاریخ حدیث شیعه، مجید معارف - آشنایی با جوامع حدیثی شیعه و اهل سنت: علی نصیری - فرهنگ کتب حدیثی: سید محمود مدنی بجستانی - نظریة السنة فی الفکر الامامی الشیعی: حیدر حب الله - دراسات فی الحدیث و المحدثین: هاشم معروف الحسنی - تاریخ حدیث: زین العابدین قربانی - دانش حدیث: محمّد باقر نجف زاده بار فروش - تدوین الحدیث عند الشیعة الامامیة: محمد علی مهدوی راد - مقدمات کتب تراثیه: محمد مهدی موسوی الخرسان - جوامع حدیثی شیعه: هادی حجت

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۲۱

عنوان درس به فارسی: مصطلح‌الحدیث به عربی: مصطلح الحدیث به انگلیسی: Hadith Terminology	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: ۱- آشنایی با دسته‌بندی روایات و اصطلاحات اختصاصی هر نوع از احادیث ۲- شناخت علل و ویژگی‌های سندی و متنی روایات ۳- شناخت آداب تحمل و ادای روایات همراه با آشنایی با ویژگی‌های راوی
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
کلیات	تعریف درایه الحدیث پیشینه دانش درایه
تعریف مفاهیم اولیه	حدیث، سنت، خبر، اثر، روایت، سند، إسناد، طریق، متن، شیخ و...
تقسیم‌های خبر	واحد متواتر
تقسیم‌های مختلف خبر واحد	۱- بر اساس ویژگی‌های راویان ۲- بر اساس تعدد طرق و تعداد راویان ۳- بر اساس گوینده اصلی حدیث ٤- بر اساس اتصال و انقطاع سلسله سند ٥- با توجه به ویژگی‌های ساختاری و ظاهری سند ٦- با لحاظ تفاوت در نقل سند و متن ۷- با توجه به وجود مخالف ۸- با توجه به ویژگی‌های سندی حدیث مؤید ۹- با توجه به پذیرش آن
تحمل حدیث	الفاظ طرق تحمل حدیث و تاریخچه آن طرق هشتگانه تحمل حدیث
تکلیف عملکردی	
براساس تمارین مندرج در کتاب آموزشی	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
ویژگی‌های استاد این درس: - تسلط به زبان و ادبیات عربی جهت مراجعه به منابع مرجع - تسلط به دانش مصطلح‌الحدیث از حیث تاریخ تحول علم و اصطلاحات آن - شناخت کتاب‌های مصطلح الحدیث - توانایی عملی جهت بررسی درایی انواع روایات و تبیین حکم هر کدام	
فهرست منابع — منابع اصلی (آموزشی)	درایة الحدیث: بازپژوهی مصطلحات حدیثی در نگاه فریقین، نفیسی، شادی، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت).
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	- اصول الحدیث و احکامه: سبحانی ، جعفر؛ - اصول الحدیث: فضلی، عبدالهادی - تیسیر مصطلح الحدیث، طحان، محمود - دانش درایه الحدیث: ربانی، محمد حسن - الرعایه لحال البدایه فی علم الدرایه و البدایه فی علم الدرایه، شهید ثانی، زین الدین بن علی؛ - الرواشح السماویه: میرداماد، محمدباقر؛ - علم الحدیث و درایه الحدیث، شانه چی، کاظم؛

		- علوم الحدیث و مصطلحه، صالح، صبحی؛ - علوم الحدیث: مودب، سید رضا؛ - قواعد التحدیث: قاسمی، محمد جمال الدین؛ - مقباس الهدایة فی علم الدرایة، مامقانی، عبدالله؛ - نهایه الدرایه، صدر، سید حسن؛ - الوجیزه فی علم الدرایه: شیخ بهایی؛ - وصول الأخیار إلی اصول الأخبار، العاملی، حسین بن عبدالصمد؛

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۲۲

عنوان درس به فارسی: علم رجال به عربی: علم الرجال به انگلیسی: Science of Biography of Hadith Transmiters 'Rejal'	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - شناخت تاریخ و منابع علم رجال و آشنایی با مباحث مهم کاربردی و نکات اساسی علم رجال - توانمندی در استفاده صحیح از کتاب‌های رجالی

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

کلیات	مفهوم‌شناسی، ضرورت، نیاز و هدف، تاریخچه، منابع
جایگاه رجال در هندسه دانش‌های حدیثی	
معیارهای توثیق و تضعیف راویان (توثیقات خصوصی وعمومی)	
دسته‌بندی‌های منابع رجالی	سبک‌های طبقات فهرست جرح و تعدیل جوامع رجالی تک نگاری‌های (فوائد و قواعد نگاری)
منابع کهن و متقدم رجال شیعه	الرجال برقی اختیار معرفة الرجال الفهرست طوسی الرجال طوسی الرجال نجاشی الرجال ابن غضائری
اصول ثانویه رجالی (خلاصة الاقوال و الرجال ابن داود)	
جوامع رجالی (جامع الرواة، تنقیح المقال، قاموس‌الرجال، معجم رجال الحدیث: بررسی تفصیلی)	
نرم افزارهای رجالی (درایة النور، اسناد شیخ صدوق، رجال شیعه)	

تکلیف عملکردی

۱-طبقه شناسی دو راوی با مراجعه به کتاب الرجال برقی و الرجال طوسی

۲-بررسی شخصیت فهرستی دو تن از راویان با مراجعه به رجال نجاشی و فهرست شیخ طوسی

راهبردهای تدریس و یادگیری

صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس: ۱. تسلط بر ادبیات عرب ۲. تسلط بر متون حدیثی ۳. پژوهش متناسب با دانش‌های رجالی ٤. ترجیحاً داشتن تحصیلات حوزوی

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	کتاب «آشنایی با اصول علم رجال»، سیدعلی دلبری، مشهد، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۹۱ش.
	منابع فرعی (پژوهشی)	- آشنایی با علم رجال و منابع رجالی: رحمان ستایش، محمدکاظم - آشنایی با علم رجال: غلامعلی، مهدی - آشنایی با کتب رجالی شیعه: رحمان ستایش، محمدکاظم - بازشناسی منابع اصلی رجال شیعه: رحمان‌ستایش، محمدکاظم و محمدرضا جدیدی‌نژاد - دانش رجال از دیدگاه اهل سنت: جدید نژاد، محمد رضا - راهنمای نرم افزار درایة النور: مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی - سبک شناسی دانش رجال الحدیث: محمدحسن ربانی - کلیات فی علم الرجال: سبحانی، جعفر - مأخذشناسی رجال شیعه: طلائیان، رسول

ارزشیابی	۱	۲	۳	٤

یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ / آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ / آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۲۳

عنوان درس به فارسی: فقه الحدیث (۱) به عربی: فقه الحدیث (۱) به انگلیسی: The Way of Hadith Comprehension (Fiqh al-Hadith(۱))	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - آشنایی با روش فهم «متن حدیث» و کاربرد آن در موضوع‌ها گوناگون - ایجاد توانمندی در فهم صحیح واژگان به کار رفته در احادیث - آشنایی با روش فهم «مقصود اصلی حدیث» و کاربرد آن در موضوعات مختلف
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
الف: کلیات	تعریف فقه الحدیث ضرورت و پیشینه فقه الحدیث
ب: پیش نیاز فهم حدیث	اطمینان از حدیث بودن متن دست یافتن به متن اصلی و صحیح
ج) فهم مفردات	لغت شناسی (روش تقلیدی و روش اجتهادی در فهم مفردات) نقش دانش صرف در فهم حدیث
د) فهم ترکیبات	تأثیر اصطلاحات مرکب بر فهم حدیث تأثیر مجاز بر فهم معنای اصلی
ه) فهم مقصود	ضرورت و اهمیت، تفاوت مفهوم با مقصود نقش قرینه‌ها در فهم مقصود حدیث و انواع آن تأثیر اسباب ورود حدیث ضرورت تشکیل خانواده حدیث فهم عالمان پیشین دانش بشری
تکلیف عملکردی	
بررسی نمونه‌هایی از کتاب الکافی، جلد ۲ بخش ایمان و کفر، با تأکید بر تحلیل صرفی بررسی نمونه‌هایی از کتاب الکافی جلد ۲ بخش ایمان و کفر با تأکید بر تحلیل نحوی بررسی نمونه‌هایی از کتاب نهج‌البلاغه با تأکید بر مجازها و ترکیبات	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
تسلط استاد بر ادبیات عرب، بر متون حدیثی و بر بهره‌گیری از کتاب‌های لغت و غریب‌الحدیث.	
فهرست منابع — منابع اصلی (آموزشی)	بخش‌های مرتبط با سرفصل از: روش فهم حدیث: عبدالهادی مسعودی حدیث خوانی روشمند؛ درسنامه قرائت و درک متون حدیثی: غلامعلی، مهدی
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	- اصول و قواعد فقه الحدیث، ربانی: محمد حسن - مبانی فقه الحدیث: میرجلیلی، علی محمد - فقه الحدیث (مباحث الفاظ)، پاکتچی، احمد - مجموعه مقالات حدیث پژوهی ۳: فقه الحدیث - منطق فهم حدیث، طباطبایی، سیدمحمد کاظم - تعلیقه‌های علامه شعرانی بر شرح مولی صالح مازندرانی - روضه‌المتقین فی شرح من لایحضره‌الفقیه، مجلسی، مولا محمد تقی - شرح الکافی، مازندرانی، مولا صالح - مراه العقول فی شرح اخبار آل الرسول علیهم السلام، مجلسی، محمدباقر

ارزشیابی یادگیری	۱	۲		۳			٤	
	ارزشیابی	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐	آزمون‌های	آزمون‌های نوشتاری ☑	تکلیف		

	مستمر ☑		ازمون عملکردی ☑	نهایی ☑	ازمون عملکردی ☐	درسی ☑

شماره درس: ۲۲٤

عنوان درس به فارسی: فقه‌الحدیث (۲) به عربی: فقه الحدیث (۲) به انگلیسی: The Way of Hadith Comprehension (Fiqh al-Hadith(۲))	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - آشنایی با آسیب ها و موانع فهم متن و مقصود اصلی حدیث - ایجاد توانمندی در زدودن آسیب های به کار رفته در احادیث؛
دروس پیش‌نیاز: فقه‌الحدیث (۱)	

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

الف) کلیات	مفهوم شناسی آسیب پذیری حدیث ضرورت آسیب شناسی پیشینه آسیب شناسی	
ب) انواع موانع فهم	۱- مانع فهم متن و مقصود	تعارض روایات
	۲- موانع فهم متن	اشتراک لفظی تحول زبان خلط معنای لغوی و اصطلاحی خلط معنای فارسی و عربی نادیده گرفتن صرف تصحیف و تحریف تقطیع
	۳- موانع فهم مقصود	تتبع ناقص پیش فرض ذهنی پیروی از آراء و اهواء برخورد گزینشی ساده انگاری بسته ذهنی اخباریگری خلط جری و تطبیق با تفسیر قرار گرفتن در جای نامناسب نادیده گرفتن آهنگ سخن

تکلیف عملکردی

انجام نمونه‌هایی از موضوعات مختلف طبق آنچه که در سر فصل آمده است؛ قبل از تشکیل کلاس

۲. انتخاب احادیثی از نمونه‌های موضوعات مختلف (به تعیین استاد) و قرینه‌یابی برای آنان

راهبردهای تدریس و یادگیری

تسلط استاد بر ادبیات عرب، بر متون حدیثی و بر بهره گیری از کتاب‌های شرح احادیث شیعه و سنی.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	بخش‌های مرتبط با سرفصل از: - روش فهم حدیث، مسعودی، عبدالهادی - منطق فهم حدیث، طباطبایی، سیدمحمد کاظم، قم
	منابع فرعی (پژوهشی)	- آسیب شناسی فهم حدیث، دلبری، سید علی - معرفه الحدیث و علل الحدیث: بهبودی، محمد باقر - معیارهای نقد متن حدیث: معماری، داوود - روش شناسی نقد حدیث، نصیری، علی - منهج النقد عند المحدثین، عتر، نورالدین

		- منهج نقد المتن عند علماء الحديث النبوي، الادلبي، صلاح الدين				
	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☑	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۲۵

عنوان درس به فارسی: شناخت نهج‌البلاغه

به عربی: اضواء علی نهج البلاغة

به انگلیسی: A Survey of Nahj al-Balaqa

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی	- آشنایی با کتاب نهج‌البلاغه، مباحث پیرامونی و موضوع‌ها گوناگون آن
تعداد واحد: ۲	- ایجاد توانمندی در بهره گیری روشمند از نهج البلاغه
زمان درس: ۳۲	

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نهج‌البلاغه و مؤلف آن	زندگی‌نامه سید رضی ویژگی‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی دوره سید رضی پیشینه نگارش سخنان امیرالمومنین(علیه‌السلام) ویژگی‌های نهج‌البلاغه (انگیزهٔ تالیف، بلاغت، تبویب، مصادر، حوزه‌های معرفتی گوناگون، عدم ذکر اسناد) اعتبار، شهرت و راز ماندگاری نهج‌البلاغه (علوّ مضمون، مقبولیت، بلاغت، تنوع موضوعات، گزینش هنری....)
اطلاعات پیرامونی	ترجمه‌ها (فیض‌الاسلام، علامه محمدتقی جعفری، دکتر شهیدی، حسین انصاریان، دکتر سیدمحمدمهدی جعفری...) شرح‌ها (مهم‌ترین شرح‌ها: ابن ابی الحدید، ابن میثم، منهاج‌البراعة میرزا حبیب‌الله خوئی، بهج‌الصباغه، شرح و تفسیر نهج‌البلاغه علامه جعفری، پیام امام امیرالمؤمنین(علیه‌السلام)) معجم‌های لفظی و موضوعی (معجم الموضوعی لنهج‌البلاغه اویس کریم، تصنیف نهج‌البلاغه لبیب بیضون، الکاشف سیدجواد مصطفوی، فرهنگ آفتاب عبدالمجید معادیخواه) مصادر و مستدرکات (مصادر نهج‌البلاغه و اسانیده عبدالزهراء خطیب، نهج‌السعادة محمدباقر محمودی، تمام نهج‌البلاغه سیدصادق موسوی)
محتوای نهج‌البلاغه	رابطهٔ نهج‌البلاغه و قرآن علی(علیه‌السلام) از زبان علی در نهج‌البلاغه مباحث اعتقادی (توحید/ اختیاری یکی از موضوعات : نبوت، امامت، معاد) تقوا اخلاق روابط اجتماعی سیاست وصف دنیا و زندگی زاهدانه

تکلیف عملکردی

۱-بعد از گذشت نیمی از ترم، دانشجو محتوای یکی از موضوعات در نهج‌البلاغه را به صورت ارائه‌نما (پاورپوینت) و با مساعدت استاد ارائه دهد.

۲- بیست حدیث از کلمات قصار نهج‌البلاغه را (به انتخاب خود) در آزمونی شفاهی از حفظ بخواند.

۳- دانشجو می‌تواند به جای تکلیف شماره ۱، در مورد نهج البلاغه در جمع مسجد، مدرسه، خانواده، اقوام، دوستان و... به اختصار در مدت زمان ۳۰ دقیقه ارائه و فایل صوتی را جهت ارزشیابی تحویل استاد دهد.

راهبردهای تدریس و یادگیری

تسلط استاد بر ادبیات عرب و به ویژه علوم بلاغی، تسلط بر متون حدیثی، احاطه بر مضامین و معارف نهج البلاغه، شناخت تاریخ اسلام تا نیمه اول قرن اول، توانمندی بهره‌گیری از شروح و نرم افزارهای اسلامی.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	بخش‌های مرتبط با سرفصل از: شناخت‌نامه نهج‌البلاغه، احمد غلامعلی/ درسنامه نهج البلاغه
	منابع فرعی (پژوهشی)	- پیام امام: مکارم شیرازی، ناصر - مقدمه‌ای بر شناخت نهج البلاغه: جعفر سبحانی: تحقیق علیرضا مسجدجامعی - احیاگر بلاغت علوی (مروری بر زندگی و آثار سید رضی): جعفری، سید محمد مهدی - چشمه خورشید آشنایی با نهج‌البلاغه: دلشاد تهرانی، مصطفی - آشنایی با نهج البلاغه: شیخی، حمیدرضا

		- سیری در نهج‌البلاغه، مطهری، مرتضی - سیمای نهج البلاغه: علی قلی، محمد مهدی - شناخت نهج البلاغه (پژوهش در پیرامون عظمت و ارزش نهج البلاغه): دشتی،محمد

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۲٦

عنوان درس به فارسی: آشنایی با صحیفه سجادیه، ادعیه و زیارات مأثوره به عربی: اضواء علی الادعیة و الزیارات و الصحیفة السجادیة به انگلیسی: A Survey of Invocations, Pilgrims and Sahiffa Sajjadia	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - آشنایی با جایگاه دعا و زیارت و شناخت ادعیه و زیارات مشهور - نهادینه شدن روح مناجات در خواننده - توانمندی در گزینش و مطالعه دعاها متناسب با نیازها - اجتناب از گرایش به عرفان¬های کاذب - آشنایی با محتوا و ساختار صحیفه سجادیه و اطلاعات پیرامونی آن - توانمندی در بهره‌گیری روشمند از صحیفه سجادیه و تشخیص معارف آن - ابعاد زیارت و نقش آن در تعالی روح انسان نگاه اجتماعی سیاسی به زیارت و نقش آن در تمدن سازی
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	

کلیات	مفاهیم دعا، زیارت، ذکر، مناجات، اهم منابع		
گونه‌شناسی دعا و زیارت (مثال‌های این قسمت از محتوای صحیفه سجادیه انتخاب شود)	از جهت گوینده	مأثور	
		غیر مأثور	
	از جهت مضمون	ادعیه فردی	
		ادعیه اجتماعی	
	از جهت زمان	خوشی‌ها	
		ناخوشی‌ها	
		بحران‌ها	
		ایام‌ها (روزهای هفته و ایام خاص)	
اطلاعات پیرامونی صحیفه	آشنایی با فضای صدور صحیفه سجادیه اعتبار سنجی صحیفه سجادیه شرح¬ها (ریاض السالکین، اللوامع العرشیه، فی ظلال الصحیفة، شناخت و شهود، شرح صحیفه سجادیه حسین انصاریان)		
ساختارشناسی صحیفه	تحلیل دعاها بر پایه لحن ادبی تحلیل ساختار ادعیه بر پایه رعایت آداب دعا (تمجید الهی، صلوات و ...) تحلیل درخواست¬های دعا در دعاهای ارتباط با خدا، ارتباط با خود، ارتباط با دیگران، ارتباط با طبیعت دعاهای رازگونه (مناجات) دعاهای نیازگونه		
محتوای صحیفه سجادیه	اعتقادی	توحید : مانند دعاهای ۱، ۳۵ (رضا به قضای الهی) ،۳۷ (شکرگزاری پروردگار) جایگاه پیامبر (صلی¬الله¬علیه¬وآله) و اهل¬بیت (گزینش متن از دعاهای ۲ ،٤٠، ٤٧)	
	اخلاقی	اخلاق فردی مانند دعای ۲۰«مکارم الاخلاق» : شناخت فضایل و راه کسب آن و شناخت رذایل و راه برون رفت از آن	
		اخلاق اجتماعی	مهارت¬های اجتماعی : دعاهای ۷ ،١٤، ۲۱، ۲۲، ۳۰. سرمایه‌های اجتماعی : خانواده دعاهای ۲٤ و ۲۵، همسایگان دعای ۲٦، امنیت دعای ۲۷

تکلیف عملکردی

۱- انتخاب قسمتی از یک دعا از صحیفه و ارجاع به ۲ شرح صحیفه سجادیه
۲-پیام گیری از برخی از ادعیه مانند دعای کمیل
۳- پیام گیری از برخی از زیارات مانند امین ا.. و عاشورا

راهبردهای تدریس و یادگیری

تسلط استاد بر ادبیات عرب، تسلط بر متون حدیثی، توانایی فهم لطافت‌ها و ظرافت‌های ادعیه، برخورداری از روحیات اخلاقی و معنوی، توانایی بهره‌گیری از شروح و نرم افزارهای علوم اسلامی

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	درسنامه صحیفه سجادیه: حوزه آشنایی با صحیفه سجادیه: فقیه، مجد
	منابع فرعی (پژوهشی)	- ریاض‌السالکین فی شرح صحیفه سیدالساجدین: حسینی‌الحسنی‌المدنی‌الشیرازی‌علی خان، المحقق محسن الحسینی‌الامینی؛ - الاقبال بالاعمال الحسنه: ابن‌طاوس، علی‌بن موسی - نهج الدعاء: محمدی ری شهری، محمد - بلاغة الامام علی بن الحسین: حائری، جعفر عباس - البلد الامین، کفعمی: ابراهیم‌بن علی - تفسیر زیارت عاشورا: محمد حکیمی - دراسة حول الصحیفه السجادیه: سید محمد حسین جلالی - درآمدی بر فرهنگ زیارت: حسین زمانی - الدعاء المأثور و آدابه، الفهری الطرطوشی، محمد بن الولید، تحقیق: محمد رضوان الدایه - الدعوات: سعید بن هبة الله راوندی سعد السعود، علی بن موسی (السید بن طاووس) - الدلیل الی موضوعات الصحیفه السجادیه: مظفر، محمد حسین - زیارت و نقش آن در بهداشت روانی و تعالی روح: مجموعه مقالات هم اندیشی زیارت - شهود و شناخت (شرح صحیفه سجادیه): حسن ممدوحی - الصحیفة السجادیه روایة علی بن مالک: الجلالی، سید محمد جواد - عدة الداعی الحلی: احمد بن فهد - فصلنامه سفینه شماره ٦ تا ٩ - فلاح السائل: علی بن موسی (السید بن طاووس) - کامل‌الزیارات: ابی‌القاسم جعفر بن محمد بن جعفر بن موسی بن قولویه القمی، صححه و علق علیه بهراد الجعفری؛ به اشراف علی‌اکبر الغفاری - المزار الکبیر: ابن‌مشهدی، محمدبن جعفر؛ - المزار، مفید: محمد بن نعمان - مسند الامام السجاد (ع): عطاردی قوچانی، عزیزالله - مصباح المتهجد: طوسی، محمدبن حسن - المصباح فی الادعیة و الصلوات و الزیارات: ابراهیم بن علی الحارثی (الکفعمی) - مقدمتان توثیقیتان حول الصحیفة السجادیه (مرحومین مرعشی و مشکاة): سید محمد رضا حسینی جلالی، (الکترونیکی).

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۲۲۷

عنوان درس به فارسی: زبان تخصصی به عربی: اللغة الانجلیزیة لاختصاص الدراسات القرآنیة و الحدیثیة به انگلیسی: English for Students of Quran and Hadith Sciences	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - آشنایی با برخی متون اسلامی به زبان انگلیسی - آشنایی با برخی واژگان اسلامی (عمومی قرآن و حدیث) - یادگیری شیوه فهم و درک متون اسلامی ـ آشنایی با ترجمه‌های انگلیسی قرآن کریم - ایجاد انگیزه و علاقه برای یادگیری هدفمند زبان انگلیسی
دروس پیش‌نیاز:	

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
تدریس متونی با موضوع معرفی قرآن (introduction)، از بین متون مقابل	مقدمه آقای محمد شاکر در ترجمه انگلیسی خود از قرآن کریم
	گزیده‌ای از قرآن در اسلام علامه طباطبایی (ره) (The Quran in Islam)
	درس The Quran: The Word of God, the Source of knowledge and Action از جلد دوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمدرضا عطائی و حسین وحیددستجردی، انتشارات سمت
	مقدمه‌های مترجمین معروفی چون خانم طاهره صفارزاده، یوسف علی، پیکتال، آربری، قرائی و دیگران در ترجمه‌های انگلیسی خود از قرآن کریم.
ترجمه چند سوره کوتاه از قرآن، از سور مقابل (به انتخاب استاد) از ترجمه شاکر، قرائی یا دیگران	حمد
	عصر
	همزه
	قدر
	و دیگر سوره‌های جزء سی‌ام از قرآن کریم.
مباحث اصول دین: درس‌های توحید، نبوت، معاد، امامت و عدل از جلد دوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمدرضا عطائی و حسین وحیددستجردی، انتشارات سمت.	
تدریس متونی با موضوع تاریخ و سیره، از بین متون مقابل	جلد سوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمد علی الحسینی و همکاران، انتشارات سمت (درس‌های امام حسین بن علی (ع)، امام علی بن ابی طالب (ع)، اهل البیت، نام‌ها و تولد پیامبر (ص))
تدریس مداخل حدیثی، از بین مداخل مقابل (به انتخاب استاد)	مدخل حدیث قدسی از EI (Encyclopaedia of the Islam) انتشارات بریل، چاپ جدید
	مدخل حدیث از EI (Encyclopaedia of the Islam) انتشارات بریل، چاپ جدید
	مدخل حدیث از EQ (Encyclopaedia of the Qur'ān) انتشارات بریل

تکلیف عملکردی
ارائه تحقیق در تطبیق ترجمه‌های انگلیسی قرآن کریم (در حد چند صفحه با نقد و تحلیل لغوی) تحقیق‌های هفتگی در رابطه با شیوه استفاده از فرهنگ‌های لغت برای یافتن معانی دقیق واژه‌ها و اصطلاحات اسلامی گروه بندی دانشجویان برای مباحثه هفتگی و ارائه گزارش در کلاس حفظ و ارائه سور کوچک قرآن کریم به زبان انگلیسی ارائه تحقیق در رابطه با یافتن معادل‌های اصطلاحی علوم قرآن و حدیث به زبان انگلیسی ارائه تحقیقات کاربردی دیگر.

راهبردهای تدریس و یادگیری
استفاده از مدرسین مسلط به شیوه تدریس زبان انگلیسی در کنار تسلط بر مباحث علوم قرآن و حدیث تدریس به زبان اصلی (انگلیسی) تأکید اساتید بر آشنایی دانشجویان با انواع متون اسلامی و شیوه استخراج معانی و معادل‌های اصطلاحی متون اسلامی

توجه به تلفظ صحیح کلمات
توجه به ترجمه دقیق عبارات و متون
تأکید بر آشنایی دانشجویان با فرهنگ‌های لغت مختلف و شیوه استفاده از آن ها
آموزش شیوه درک متون اسلامی
ارائه تکالیف مرتبط به صورت هفتگی و به عنوان تکلیف درسی
استفاده از ابزار مولتی مدیا
ارائه فیلم‌های آموزشی مرتبط با مباحث قرآنی و حدیثی برای ایجاد انگیزه بیشتر
برگزاری یک جلسه از کلاس در محیطی انگلیسی خارج از کلاس (مانند نشست تخصصی به زبان انگلیسی و...)

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	EI (Encyclopaedia of the Islam) انتشارات بریل، چاپ جدید EQ (Encyclopaedia of the Qur'ān) انتشارات بریل The Glorious Quran (ترجمه انگلیسی محمد شاکر) English for the Students of Theology and Islamic Sciences، انتشارات سمت (جلد دوم از دکتر محمدرضا عطایی و دکتر حسین وحیددستجردی و جلد سوم از دکتر محمد علی الحسینی و همکاران)
	منابع فرعی (پژوهشی)	- ترجمه‌های انگلیسی طاهره صفارزاده، آربری، پیکتال، یوسف علی، عی قلی قرائی و دیگران. - Encyclopedia of Islam & the Muslim World، به سرویراستاری Richard C. Martin، انتشارات Macmillan - Shi'a Islam از علامه طباطبایی با ترجمه سید حسین نصر - roots of religion انتشارات در راه حق - زبان انگلیسی تخصصی (۱) (متون اسلامی تبلیغی، دکتر محمود واعظی) - و....

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

مـجموعه اخـتیاری ۱

(مـطالعات قـرآن)

شماره درس: ۳۰۱

عنوان درس به فارسی: تفسیر ترتیبی قرآن (٤) (سوره‌های قاف تا نجم)

به عربی: تفسیر سور القرآن (٤)

به انگلیسی: Ordinary exegesis (٤)

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی	- شناخت معارف وحی با آگاهی از معنای واژگان (مفردات)
تعداد واحد: ۲	- توانمندی روان‌خوانی و درک معنای آیات سوره‌ها بدون نیاز به مراجعه به ترجمه
زمان درس: ۳۲	- ترجمه و تفسیر از سوره های یاد شده
	- اصلاح و گسترش بینش‌ها دربارهٔ معارف قرآن
	- ارائه معارف قرآن و پیام آیات به صورت بسیط توسط دانشجو به طور شفاهی یا کتبی
	- ایجاد جاذبه برای انس و زندگی با قرآن
	- توانایی برای تبلیغ معارف قرآن
	- ایجاد آمادگی برای ورود به مباحث تخصصی تفسیر قرآن

دروس پیش‌نیاز: تفسیر ترتیبی قرآن ۲

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

متن قرآن: متن قرآن بر اساس صفحه بندی رایج (٦۰٤ صفحه) و احیاناً در چند رنگ (المصحف التجویدی) برای فراگیری تجوید

واژگان: شرح واژگان (مفردات) هر صفحه براساس خط عثمان طه (٦۰٤ صفحه) بر اساس منابع لغوی و واژه‌پژوهی قرآنی (مفردات)

ترجمه: ترجمه متن بر اساس ترجمه آیت‌الله مشکینی با بازخوانی استاد محمدرضا صفوی

چند نکته‌ی ادبی: شرح پاره‌ای از نکات ادبی و نکات کاربردی برای ترجمه در هر صفحه متناسب با سطح دانشجو

تفسیر سوره های مذکور: ارائه چهره پیوسته، همراه با تفسیر آیات در سطح مخاطبان

آیه‌ی زندگی: گزینش یک یا چند آیه از هر صفحه با شرح تفسیری بیش‌تر برای از بر کردن و استفاده در تبلیغ و ترویج معارف قرآن

پیام‌ها: استخراج چند پیام کوتاه و واقعبینانه از آیات و ارائه آنها در عبارات کوتاه

پرسش: استخراج دو تا سه پرسش از متن درس

تکلیف عملکردی

- ارائه عنوان پژوهش در سطح مخاطبان با ذکر منابع مناسب برای مراجعه و پژوهش

راهبردهای تدریس و یادگیری

مدرس این درس باید دست کم تفسیر ۵ جزء قرآن را به صورت تخصصی آموزش دیده و در زمینه تفسیر قرآن صاحب تألیف مستقل یا همکار در تألیف تفسیری باشد. مهارت تدریس تفسیر را تجربه کرده و از قواعد صرف و نحو و پاره ای از علوم بلاغی و مفردات قرآن در حد مطلوب آگاه باشد.

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	مصحف آموزشی حزب مفصل – مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور– در دست تألیف
	منابع فرعی (پژوهشی)	کتب تفسیر

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۳۰۲

عنوان درس به فارسی: علوم بلاغی و زیبایی شناختی قرآن
به عربی: العلوم البلاغیة و جمالیات القرآن الکریم
به انگلیسی: Quran Rhetoric and Aesthetic

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	- فراگیری علوم بلاغت به منظور درک معارف عمیق و اسرار بلاغت و اعجاز قرآن مجید. دانشجو بعد از گذراندن این درس باید: - بتواند هنگام مطالعه تفاسیر اصطلاحات ناظر به مباحث علم بیان و بدیع را به خوبی درک کند. - اسرار بلاغت و اعجاز قرآن و زیبایی‌های بیان قرآن در حوزه نظم بی بدیل قرآن را درک کند. - با مباحث جدید در حوزه بلاغت قرآن آشنا شود.

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

تعریف علم بدیع و پیشینه آن
محسنات لفظی و معنوی
آهنگ زبان قرآن و تطابق لفظ و معنا در آن
همگونی‌های واژگانی در قرآن کریم
سجع و فواصل آیات
تکرارهای هنری در قرآن کریم
آرایه‌های ترتیبی در قرآن کریم
تضادها و تقابل‌های ادبی در قرآن کریم
ایهام و چند معنایی
آرایه‌های مبالغه و تجرید

تکلیف عملکردی

تدبر و تعمق در دو جزء از اجزای پایانی قرآن و یافتن مباحث بلاغی تدریس‌شده در آنها

راهبردهای تدریس و یادگیری

- رویکرد استاد به تدریس، کاربردی باشد، یعنی مباحث نظری به اختصار و تمرین و مثال‌های قرآنی فراوان باشد.
- استاد مباحث بلاغت سنتی را به گونه ای مطرح کند که حتی الامکان مجال طرح همه مباحث در حد تعریف اصطلاح و تحلیل نمونه‌های متعدد قرآنی باشد.
- تدریس باید با محوریت قرآن باشد و ذهن دانشجو پس از درگیر شدن با آیات قرآن و پرسش‌های زیبایی‌ـشناختی مربوط به آن، معطوف به مباحث علوم بلاغی گردد و پاسخ‌های خود را در این مباحث بیابد.
- صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس: معرفت عالی نسبت به زبان قرآن و آشنایی کامل با مباحث علوم بلاغی، آموزش دقیق دست کم یکی از منابع علوم بلاغی، مطالعه گسترده و به روز در مباحث علوم بلاغی به ویژه بلاغت قرآن، تسلط نسبی به مباحث صرف و نحو

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	کتاب آموزشی درس «علوم بلاغی و زیبایی‌شناختی قرآن» ۲، حسن خرقانی، مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور.
	منابع فرعی (پژوهشی)	- الاتقان فی علوم القرآن: جلال الدین سیوطی؛ - اسالیب البیان، اسالیب البدیع، و اسالیب المعانی، حسینی، سید جعفر؛ - اسلام و هنر، بستانی، محمود، ترجمه حسین صابری؛ - اعجاز بیانی قرآن، عایشه بنت الشاطی، ترجمه حسین صابری؛ - الایجاز لاسرار کتاب الطراز، یحیی بن حمزة العلوی؛ - بدیع القرآن، المصری، ابن ابی الاصبع، مترجم: علی میرلوحی؛ - البدیع فی ضوء اسالیب القرآن، عبدالفتاح لاشین - البرهان فی علوم القرآن نوع ٤٦، ج٣ و ٤، بدرالدین زرکشی، محقق - البلاغة العربیة، عبدالرحمن حسن حبنّکه میدانی - البلاغة الواضحه، امین، مصطفی و علی الجارم

		- تاریخ و تطور علوم بلاغت، شوقی ضیف، مترجم : محمد رضا ترکی - التصویر الفنی، سید قطب؛ - جواهر البلاغه، الهاشمی، احمد؛ - خصائص التعبیر القرآنی و سماته البلاغیة، مطعنی، عبدالعظیم ابراهیم محمد؛ - دراسات فنیه فی قصص القرآن، بستانی، محمود؛ - دراسة و نقد فی مسائل بلاغیة هامة، فاضلی، محمد؛ - دلائل الاعجاز فی علم المعانی، جرجانی، عبدالقاهر؛ - زیبایی شناسی قرآن از نگاه بدیع، خرقانی، حسن؛ - شرح المختصر علی تلخیص المفتاح، سعد الدین تفتازانی؛ - موسیقی شعر: شفیعی کدکنی، محمد رضا؛ - اسرار البلاغة، و دلائل الاعجاز: عبدالقاهر جرجانی؛ - علم المعانی، البیان، البدیع، عبدالعزیز عتیق؛ - علوم البلاغة، احمد مصطفی مراغی؛ - علوم بلاغت و اعجاز قرآن، نصیریان، یدالله؛ - الفلسفة و البلاغة مقارنة حجاجیة للخطاب الفلسفی، ناصر، عماره؛ - فنون بلاغت و صناعت ادبی، همایی، جلال الدین؛ - قرآن و زیبایی شناسی، خرقانی، حسن؛ - کارکرد تصویر هنری در قرآن کریم، الراغب، عبدالسلام‌احمد، مترجم: حسین سیدی؛ - کتاب الطراز المتضمن لاسرار البلاغة و علوم حقایق الاعجاز، یحیی بن حمزه علوی یمنی؛ - المثل السائر، ابن الاثیر، نصرالله بن محمد، محقق: کامل محمد عویضه؛ - المجازات النبویة، الشریف الرضی، محمدبن حسین، تصحیح مهدی هوشمند؛ - المطول فی علم المعانی و البیان و البدیع، تفتازانی؛ - معانی و بیان، اهنی، غلامحسین؛ - معانی، شمیسا، سیروس؛ - معجم مصطلحات البلاغیة و تطوّرها، احمد مطلوب؛ - مناهج تجدید فی النحو والبلاغة و التفسیر و الادب، الخولی، امین.

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۳۰۳

عنوان درس به فارسی: قصص قرآن
به عربی: قصص القرآن
به انگلیسی: Stories of The Quran

مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - آشنایی با مفهوم قصه و اسطوره در قرآن و تفاوت آنها با مفهوم داستان و اسطوره در مکاتب اسطوره نگاری غربی - شناخت انواع قصه و رویکرد قصه گویی در قرآن - شناخت ویژگی های قصه های قرآنی - عناصر داستانی در قصه های قرآن - ساختار شناسی قصه های قرآن و تفاوت آن با داستان های رایج - قصه های انبیاء در قرآن، اهداف، اشکال و مقایسه آنان با قصه های عهدین - آشنائی با رویکرد محققان اسلامی درباره داستانهای تورات و انجیل (عهدین) - آشنائی با رویکرد مستشرقان (خاصه مستشرقان یهودی و مسیحی) درباره قصص قرآن - ایجاد مهارت استفاده از روشهای تطبیقی در قصه ها

دروس پیش‌نیاز: آشنائی با ادیان بزرگ و کتب آسمانی، تاریخ استشراق و سیر تحول مطالعات قرآنی در غرب

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

مباحث پیشینی	ماخذ شناسی(یا کتاب شناخت) در موضوع قصص قرآن و مطالعات تطبیقی تبیین قصص (داستان گونی) درقرآن و عهدین (تعریف قصه، جایگاه و اهمیت قصه در کتب مقدس، نوع شناسی قصه، عناصر قصه، فرق قصه و تاریخ، فرق قصه و اسطوره) اسرائیلیات (یهودیات و مسیحیات) در تفاسیر قرآن و کتب قصص انبیاء
مقایسه برخی از قصص (داستان‌های) مشترک قرآن با عهد قدیم	معرفی داستان‌های مختص قرآن داستان آدم(ع) داستان ابراهیم(ع) داستان موسی(ع)
مقایسه برخی از قصص(داستانهای) مشترک قرآن با عهد جدید	داستان زکریا و یحیی داستان مریم و عیسی

پیامبر اسلام و عهدین

تکلیف عملکردی

تکالیفی از سنخ تکالیف ذیل:
۱. آفرینش زن را در تورات، قرآن و روایات مقایسه نمایید.
۲. اسراییلیات خلقت زن را در عرضه به قرآن مورد نقد قرار دهید.
۳. عصمت انبیاء را در داستان‌های قرآن و عهدین بررسی نمایید.
٤. مقام یحیی علیه‌السلام را در قرآن و اناجیل مقایسه نمایید.
٥. عناصر داستانی را در قرآن و عهد جدید مقایسه نمایید.
٦. ...

راهبردهای تدریس و یادگیری

آشنائی استاد با تاریخ ادیان خاصهٔ تاریخ یهودیت و تاریخ مسیحیت، آشنائی با آموزه‌های ادیان ابراهیمی و کتب مقدس آنها، آشنائی با دین شناسی تطبیقی و روش‌های تحقیق در آن، آشنائی با داستان نویسی

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	مبانی هنری قصه های قرآن، ابوالقاسم حسینی(ژرفا) القصص القرانی، حکیم، محمدباقر
	منابع فرعی (پژوهشی)	- التصویر الفنی فی القرآن: ترجمهٔ محمد علی عابدی - فی ظلال القرآن: قطب، سید، ترجمهٔ احمد آرام - داستان‌های قرآن در المیزان: فعال عراقی، حسین - تحلیل قصص: شریفاتی، محمد

		- ریخت شناسی قصه‌های قرآن: حسینی، محمد - اسرائیلیات و تأثیر آن بر داستان‌های انبیاء در تفاسیر قرآن: محمد قاسمی، حمید - بررسی تاریخی قصص قرآن(٤جلدی): مهران، محمد بیومی، ترجمه سید محمد راستگو - داستان پیامبران در تورات، تلمود، انجیل و قرآن و بازتاب آن در ادبیات فارسی: لاریجانی، محمد، حمید یزدان پرست - القرآن و التورات، این یتفقان، این یفترقان: الباش، حسن - مقایسه قصص در قرآن و عهدین: عباس اشرفی - تحلیلی نو از قصص قرآن: ملبوبی، محمدتقی - مقارنة الادیان: شلبی، احمد

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۳۰٤

عنوان درس به فارسی: قرآن و علوم جدید به عربی: القرآن و العلوم الحدیثه به انگلیسی: The Holy Quran and Modern Sciences	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد:۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - آشنایی با آیات علمی و روش برداشت از آنها - توانایی پاسخ به شبهات ناسازگاری آموزه های قرآنی و علم
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
الف. کلیات	الف-۱. پیشینه بحث قرآن کریم و علوم جدید الف-۲. جایگاه و مبانی بحث قرآن کریم و علوم جدید در ایران و کشورهای اسلامی الف: ۳. بررسی رابطه هریک از علوم جدید با علوم انسانی و طبیعی
ب. علوم انسانی قرآن بنیان	ب-۱. روانشناسی و علوم تربیتی: مورد انتخابی ب-۲. جامعه شناسی: مورد انتخابی ب-۳. شاخه‌های دیگر علوم انسانی مانند اقتصاد، مدیریت، علوم سیاسی، ...: مورد انتخابی
تکلیف عملکردی	
تکالیف عملکردی، به پیشنهاد استاد در راستای تحقق هدف فوق به دانشجو واگذار شود.	
راهبردهای تدریس و یادگیری :	
در معرفی هر بخش از محتوا، پیشنهاد می‌شود به مثال‌هایی به عنوان پیش نمونه اشاره شود و بسط مطلب بر اساس مثال پیش نمونه صورت گیرد تا به خوبی در ذهن دانشجو جای گیرد. همچنین توصیه می‌شود از ذکر نامها به صورت انبوه و فاقد بسط خودداری گردد.	
فهرست منابع	منبع اصلی(آموزشی): کتاب آموزشی درس «روش‌شناسی مطالعات قرآنی بینارشته‌ای»، مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور
	منابع فرعی(پژوهشی): - اقتصاد در قرآن: ابراهیمی، محمدحسن - حقوق و سیاست در قران: مصباح یزدی، محمد تقی - سیمای طبیعت در قرآن، رستمی، محمدحسن - نگرشی به علوم طبیعی در قرآن: راشدی، لطیف - نگاهی معرفت شناسی به نسبت دین با علوم انسانی: باقری، خسرو - مجله قرآن و علم: جامعه المصطفی العالمیه - تجلی قرآن در عصر علم (نگاهی تطبیقی به اعجاز علمی قرآن کریم در پرتو علوم جدید): عبدالرئوف مخلص هروی - گستره علوم در قرآن: مسعود جمشیدی نسب - تفسیر قرآن و علوم جدید: حسن پویا، سید رضا نیازمند - قرآن و علوم نوبنیاد: دکتر ذاکر نایک، ترجمه انس محمودی - قرآن و علوم جدید: دکتر نیک، مترجم سید رضا بلاغت؛ - مقایسه ای میان قرآن، تورات، انجیل و قرآن: موریس بوکای، ترجمه ذبیح الله دبیر - در جستجوی علوم انسانی اسلامی: خسروپناه، عبدالحسین -گفتمان میان رشته ای دانش: خورسندی طاسکوه، علی - مبانی نظری و روش شناسی مطالعات میان رشته ای: علوی پور، سید محسن و دیگران Klein, J.Th., Interdisciplinarity: History, Theory and Practice, ۱۹۹۰ Klein, J.Th. & C. Mitcham, The Oxford Handbook of Interdisciplinarity, ۲۰۱۲ Dostal, W., 'Mecca before the Time of the Prophet: Attempt of an

	Anthropological Interpretation', Der Islam, ٦٨, ١٩٩١ Salehy, M., A Linguistic Approach towards the Qur'an: Literary Patterns- (Un) translatabilities ١٩٩٦

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☐	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۳۰۵

عنوان درس به فارسی: متون تخصصی مطالعات قرآن به زبان انگلیسی
به عربی: النصوص المتخصصة الانجلیزیة لدراسات القرآن
به انگلیسی: Special Texts of Quranic Studies in Engelish

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	- آشنایی با برخی متون تخصصی اسلامی به زبان انگلیسی - آشنایی با تعداد بیشتری واژگان اسلامی (تخصصی قرآن و حدیث) - آشنایی با اصطلاحات و واژگان اسلامی (تخصصی اسلامی؛ کلام، عرفان، فلسفه و... مرتبط با مباحث قرآنی و حدیثی) - یادگیری شیوه فهم و درک متون تخصصی دایره المعارفی (متون آکادمیک و مشکل) - آشنایی با برخی مقالات، پژوهش‌ها و خاورشناسان در زمینه مطالعات قرآنی ـ اسلامی - ایجاد انگیزه و علاقه به مطالعه و پژوهش در موضوعات استشراقی

دروس پیش‌نیاز: زبان تخصصی

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن (سرفصل)

۱ـ تدریس متون مرتبط با فروع و احکام دین (به انتخاب استاد) (متون ساده)

منابع پیشنهادی:

دروس جهاد (جنگ مقدس)، حج (زیارت مسلمانان)، عمره (زیارت آیینی مسجد الحرام)، روزه از جلد سوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمد علی الحسینی و همکاران، انتشارات سمت.

درس مفهوم عبادت در اسلام از جلد دوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمدرضا عطائی و حسین وحیددستجردی، انتشارات سمت.

۲ـ تدریس متون مربوط به معرفی شیعه، اسلام و مقدمه ای بر تفسیر قرآن کریم و علوم حدیث (به انتخاب استاد) (متون ساده)

منابع پیشنهادی:

درس شیعه از جلد سوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمد علی الحسینی و همکاران، انتشارات سمت.

درس اسلام از جلد دوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمدرضا عطائی و حسین وحیددستجردی، انتشارات سمت.

ترجمه انگلیسی تاریخ تشیع از غلامحسن محرم (گزیده معرفی شیعه از کتاب)

Shi'a Islam از علامه طباطبایی با ترجمه سید حسین نصر، (مبحث معرفی شیعه)

درس نگاهی به تفسیر قرآن از جلد سوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمد علی الحسینی و همکاران، انتشارات سمت.

ترجمه انگلیسی البیان فی تفسیر القرآن از آیت الله خوئی (مقدمه کتاب)

درس نگاهی به علم رجال از جلد سوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمد علی الحسینی و همکاران، انتشارات سمت.

۳ـ تدریس چند مدخل از دایره المعارف اسلام (به انتخاب استاد) (متون مشکل)

The Encyclopedia of Islam, New (Second) Edition, Leiden-Brill, ۱۹۸٦

Al-KUR'ĀN: a: Derivation and Kur'ānic usage, Vol. ٥, p.٤٠٠; The collection of the Kur'ān, Vol. ٥, p. ٤٠٤

I'DJĀZ Vol. ٣, p. ١٠٢٠

ḤADĪTH The development of Ḥadīth, Vol. ٣, p. ٢٣; Criticism of Ḥadīth, Vol. ٣, P. ٢٤

ḤADĪTH QUDSĪ Vol. ٣, p. ٢٨

'ILM AL-RIDJĀl Vol. ٣, P. ١١٥٠

Islam, Vol. ٤

٤ـ تدریس چند مدخل از دایره المعارف‌های قرآن کریم (به انتخاب استاد) (متون مشکل)

Encyclopedia of the Quran – Jane Dammen McAuliffe (general editor) – Brill, Leiden-Boston, ۲۰۰٦

Resurrection, Vol. ٤, pp. ٤٣٤-٣٥

Glorification of God, Vol. ۲, pp. ۳۱٤-۱٥

Mushaf, Vol. ۳, pp. ٤٦۳-٦٦

Sunna, Vol. ٥, pp. ۱٦۳-٦٦

Friday prayer, Vol. ۲, pp. ۲۷۱-۷۲

The Quran: an Encyclopedia – Edited by Oliver Leaman – Routledge, ۲۰۰٦

COMPANIONS OF THE CAVE, p. ۱٥۱

FEASTING, p. ۲۰۷

HIZB, p.۲٦۹

MARY, p. ۳۹۳

SABR, p.٥٥٤

ZABUR, p. ۷۰۷

تکلیف عملکردی

- ارائه تحقیق در تطبیق ترجمه‌های انگلیسی قرآن کریم (در حد چند صفحه با نقد و تحلیل لغوی)
- تحقیق‌های هفتگی در رابطه با شیوه استفاده از فرهنگ‌های لغت برای یافتن معانی دقیق واژه‌ها و اصطلاحات اسلامی
- گروه بندی دانشجویان برای مباحثه هفتگی و ارائه گزارش در کلاس
- ارائه تحقیق در رابطه با یافتن معادل‌های اصطلاحی علوم قرآن و حدیث به زبان انگلیسی
- ارائه تحقیقات کاربردی دیگر.

راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از مدرسین مسلط به شیوه تدریس زبان انگلیسی در کنار تسلط بر مباحث علوم قرآن و حدیث

تدریس به زبان اصلی (انگلیسی)

تأکید اساتید بر آشنایی دانشجویان با انواع متون اسلامی و شیوه استخراج معانی و معادل‌های اصطلاحی متون اسلامی

توجه به تلفظ صحیح کلمات

توجه به ترجمه دقیق عبارات و متون

تأکید بر آشنایی دانشجویان با فرهنگ‌های لغت مختلف و شیوه استفاده از آن ها

آموزش شیوه درک متون اسلامی

تحلیل و تبیین مختصر مباحث نقل شده از خاورشناسان به منظور ترغیب و ایجاد انگیزه در مطالعه پژوهش‌های خاورشناسی

ارائه تکالیف مرتبط به صورت هفتگی و به عنوان تکلیف درسی

استفاده از ابزار مولتی مدیا

فهرست منابع

منبع اصلی (آموزشی)	The Quran: an Encyclopedia,Edited by Oliver Leaman,Routledge,۲۰۰٦ Encyclopedia of the Quran, Jane Dammen McAuliffe (general editor), Brill, Leiden-Boston, ۲۰۰٦ The Encyclopedia of Islam, New (Second) Edition, Leiden-Brill, ۱۹۸٦ جلد سوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمد علی الحسینی و همکاران، انتشارات سمت. جلد دوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمدرضا عطائی و حسین وحیددستجردی، انتشارات سمت. Shi'a Islam از علامه طباطبایی با ترجمه سید حسین نصر.
منابع فرعی (پژوهشی)	The Prolegomena to the Qur'an, Ayatullah Sayyed Abu Al-Qasim Al-Musawi Al-Khu'I, Translated by Abdulaziz A. Sachedina, Ansariyan Publication, Qum, ۲۰۰۰ History of Shi'ism, Ghulam-Hasan Muharrami, Translated by Mansoor Limba, Ahl al-Bayt World Assembly, ۲۰۰۸.

Encyclopedia of Islam & the Muslim World, Edited by: Richard C. Martin, Macmillan - زبان انگلیسی تخصصی (۲) (متون اسلامی تبلیغی، دکتر محمود واعظی، انتشارات بنیاد حقوقی میزان.		

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۳۰۶

عنوان درس به فارسی: آشنایی با نرم افزارها، پایگاهها و مراکز مهم قرآنی به عربی: به انگلیسی: A Survey of Important Quranic Software, sites and research Senters	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - معرفی و شناخت مهم ترین نرم افزارها، پایگاهها و مراکز قرآنی ایران و جهان - توانایی استفاده از نرم‌افزارها و پایگاههای اینترنتی
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
کلیات:	مفهوم شناسی ـ ضرورت و ... آشنایی با گرایش‌های حاکم بر مراکز پژوهشی: شیعه، سنی، لائیک، نص گرا، تهذیب گرا، عقل گرا
مراکز پژوهشی بر اساس کارکرد	تحقیقات بنیادین در عرصه قرآن تحقیقات بینارشته‌ای (تفسیر روایی، فقه قرآنی و روایی، طب اسلامی) پژوهش‌های پیرامونی (تاریخ نگاری قرآن) خدمات پژوهشی (مخطوطات، فهرست‌نگاری، بازسازی متون، احیاء نسخ، دائرةالمعارف نویسی، تولید نرم افزار)
مراکز پژوهشی بر اساس پراکندگی جغرافیایی	ایران (قم: تهران: مشهد، اصفهان) کشورهای عربی (عربستان سعودی، مصر، عراق، اردن، مراکش، تونس و...) کشورهای آسیایی (شبه قاره، مالزی، ترکیه، روسیه .....) کشورهای غربی (آلمان، فرانسه، انگلستان، آمریکا .....)
نرم افزار ها	معرفی انواع نرم افزارهای قرآنی
پایگاهها	اشنایی با پایگاههای مهم قرآنی
تکلیف عملکردی	
دانشجو گزارش یکی از اهم مراکز پژوهش قرآن و حدیث ایران و جهان را (به تشخیص استاد) به عنوان موضوع تحقیق انتخاب و با توجه به سرفصل و غیر آن، به طور تفصیلی بررسی کند و در قالب پاورپوینت ارائه نماید.	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس: تسلط بر ادبیات عرب؛ آشنایی با علوم اسلامی، آشنا با زبان‌های انگلیسی و عربی معاصر؛ آشنا با مراکز علمی جهان.	
فهرست منابع — منبع اصلی (آموزشی)	کتاب آموزشی درس «مراکز پژوهش قرآن و حدیث ایران و جهان»، مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور، در دست چاپ
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	سایت بنیاد آقاخان www.akdn.org سایت پژوهشگاه حوزه و دانشگاه http://www.hawzeh.ac.ir/ سایت جامعة الأزهر http://www.azhar.edu.eg/ سایت جامعةام القری https://uqu.edu.sa/pubrel سایت جامعة بن سعود https://www.imamu.edu.sa/Pages/default.aspx سایت دانشکده شریعت و پژوهش‌های اسلامی دانشگاه قطر http://ahgaff.edu/ahgaffold/sharia_about.asp سایت دانشکده شریعت و پژوهش‌های اسلامی دانشگاه کویت http://sharia.kuniv.edu.kw سایت دانشگاه اگزتر انگلیس www.exeter.ac.uk سایت دانشگاه بیرمنگام www.bham.ac.uk سایت دانشگاه بین المللی اسلامی مالزی www.iiu.edu.my سایت دانشگاه طنطا مصر http://www.tanta.edu.eg/ar/tanta/edu/index.html سایت دانشگاه عین الشمس مصر http://www.shams.edu.eg/edu/index.htm

	سایت کتابخانه تخصصی حدیث دارالحدیث سایت کتابخانه تخصصی علوم قرآن و حدیث آستان قدس رضوی http://library.aqr.ir/quran سایت مرکز تحقیقات لیدن http://www.universiteitleiden.nl/en سایت مطالعات شیعه شناسی دانشگاه شیکاگو http://shii-studies--sites.uchicago.edu/page/about-shii-studies-group

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

مـجموعه اخـتیاری ۲

(مـطالعات حـدیث)

شماره درس: ۴۰۱

عنوان درس به فارسی: فقه الحدیث ۳ به عربی: فقه الحدیث (۳) به انگلیسی: Hadith Scholarship (Fiqh al-Hadith(۳))	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - فهم روایات تفسیری در موضوعات گوناگون با توجه به آموخته‌های فقه‌الحدیث ۱ – ۳ - ایجاد توانایی تشخیص عناصر و مفاهیم آیات و روایات - ایجاد توانایی تنظیم و تدوین روایات در موضوعات مشخص بر پایه فهم روایات
دروس پیش‌نیاز: فقه الحدیث ۲	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
الف. مقدمات	الف-۱.مفهوم شناسی تفسیر، جری و تطبیق، تاویل
	الف-۲. نمونه ها: الف-۱،۲.روایات تفسیری؛ الف-۲،۲. روایات تطبیقی؛ الف-۳،۲.روایات تاویلی (روایات تاویلی بسیار کمتر مطرح شود)
ب. حجیت روایات تفسیری (غیر فقهی)	
ج.گردآوری آیات شادی و اندوه، هدایت و ضلالت، تقدیر رزق، توکل، دنیا و آخرت، انذار و تبشیر، تعامل والدین و فرزندان، رضایت...	ج-۱. تعیین مسئله پژوهشی در آیات مذکور
د.گردآوری روایات ناظر به مسئله اصلی یا فرعی آیات مذکور	
د. مرحله فهم روایات و نسبت آن با آیات	د-۱.گردآوری روایات مرتبط با مسئله اصلی یا فرعی د-۲.گردآوری روایات متضاد با مسئله اصلی یا فرعی د-۲.مضمون سنجی تطبیقی آیات و روایات د-۳. ارتباط سنجی روایات با آیات مذکور (تفسیری، تطبیقی، تأویلی)
و. طبقه بندی و تدوین آیات و روایات	و-۱. ماهیت شناسی (روایاتی که مفهوم و مسئله مورد نظر را تبیین و تفسیر میکنند) و-۲.زمینه و عوامل تحقق مفهوم و مسئله فوق الذکر و-۳. آثار و پیامدها و- ٤. آسیب‌ها و موانع
و. جمع بندی و نتیجه گیری(ارائه نتیجه تحقیق در ۲ تا ٤ صفحه ۲۸۰ کلمه ای)	
تکلیف عملکردی	
تحقیق ۲ تا ٤ صفحه ۲۸۰ کلمه‌ای بر اساس سرفصل	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
در هر قسمت برای دانشجویان تکالیفی تعیین شود تا با دقت در مفهوم لغوی و ترکیبی احادیث بتوانند نسبت آن با آیات را بسنجد.	
فهرست منابع	منبع اصلی(آموزشی): کتاب آموزشی درس «فقه‌الحدیث»، مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور
	منابع فرعی(پژوهشی): - بحار الانوار: مجلسی، محمد باقر - بشارت‌ها و اندرزهای قرآن مجید: عباسعلی کامرانیان - تفاسیر روایی مانند نورالثقلین، البرهان و.... - دنیا و آخرت در قرآن و حدیث: محمدی ری شهری - رساله فی الهدایه و الضلاله: صاحب بن عباد - عنصر الهدایه فی القرآن الکریم: عوض ابراهیم معوض - الفاظ الفرح و الحزن فی القرآن الکریم (دراسه دلالیه): ریاض حمود حاتم المالکی - الگوی شادی از نگاه قرآن و حدیث: محمدی ری شهری، محمد - هدایت و ضلالت از دیدگاه قرآن و روایات: رستمیان، محمد علی - الهدایه فی القرآن الکریم؛ مفهومها و خصائصها: نشوه العلوانی - الهدایه فی القرآن: جوادی آملی، عبدالله

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۴۰۲

عنوان درس به فارسی: فقه الحدیث ٤ به عربی: فقه الحدیث (٤) به انگلیسی: Hadith Scholarship (Fiqh al-Hadith(٤))

مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - فهم روایات اعتقادی (نبوت و امامت)

دروس پیش‌نیاز: فقه الحدیث ۲

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بررسی روایات در باره نبوت و امامت	- ضرورت وجود پیامبر و امام - ویژگی های پیامبر - ویژگی های امام - ضرورت شناخت امام - وظائف مردم در برابر امام - دلائل امامت - علائم ظهور ...

تکلیف عملکردی

تحقیق بر اساس سرفصل

راهبردهای تدریس و یادگیری

در هر قسمت برای دانشجویان تکالیفی تعیین شود تا با دقت در مفهوم لغوی و ترکیبی احادیث بتوانند نسبت آن با آیات را بسنجد.

فهرست منابع	منبع اصلی(آموزشی)	الشافی فی العقائد و الأخلاق و الأحکام (جزء اول کتاب النبوه و الأمامه): فیض کاشانی، ملا محمد محسن
	منابع فرعی(پژوهشی)	- مرآه العقول: مجلسی، ملا محمد باقر - أهل البیت فی الکتاب و السنه: محمدی ری شهری، محمد - نورالله تستری(۱۰۱۹)، احقاق الحق و ازهاق الباطل - اعتقادات: شیخ صدوق، ابوجعفر محمد - الاختصاص: شیخ مفید، محمد بن محمد - اعلام الوری باعلام الهدی: طبرسی، فضل بن حسن - کشف الغمه: اربلی، علی بن عیسی - اثبات الهداه بالنصوص و المعجزات: حر عاملی -کمال الدین: شیخ صدوق، ابو جعفر محمد

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۴۰۳

عنوان درس به فارسی: تفسیر اثری به عربی: التفسیر الاثری به انگلیسی: Traditionary Exegesis	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - آشنایی با تفاسیر اثری و آسیب ها و گونه های روایات تفسیری و چگونگی استفاده صحیح از آن
دروس پیش‌نیاز:	

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن		
کلیات		اهمیت و ضرورت آشنایی با تفسیر اثری
		مفهوم شناسی و اعتبار سنجی: تفسیر اثری، تفسیر روایی، روایت تفسیری، تفسیر مأثور و ... حجیت روایت در تفسیر
		پیشینه اجمالی پیدایش تفسیر اثری و تدوین آن، آشنایی با اهم تفاسیر اثری فریقین
آسیب شناسی تفسیراثری	اسرائیلیات	آشنایی با تاریخچه اسرائیلیات
		آشنایی با ویژگی های روایات اسرائیلی
		بررسی چند نمونه از اسرائیلیات از متن تفاسیر اثری فریقین
	وضع و جعل	آشنایی با تاریخچه و اسباب وضع و جعل حدیث در تفسیر
		آشنایی با راهکارهای تشخیص احادیث تفسیری موضوع
		بررسی چند نمونه از روایات تفسیری موضوع از متن تفاسیر اثری فریقین
	سایر آسیب های تفسیر اثری	در آمیختگی گونه های مختلف تفسیر اثری و آسیب آن
		بررسی نمونه هایی از این آسیب از متن تفاسیر اثری فریقین
گونه شناسی تفسیر اثری		بررسی شماری از احادیث تفسیری که در مقام تفسیر آیه است
		بررسی شماری از احادیث تفسیری از نوع ظاهر و باطن قرآن
		بررسی شماری از احادیث تفسیری از نوع جری و تطبیق
		بررسی شماری از احادیث تفسیری از نوع شأن نزول
		بررسی شماری از احادیث تفسیری از نوع فضائل السور و ...

تکلیف عملکردی

دانشجو، یکی از منابع تفسیر اثری را بررسی نموده و نمونه هایی از روایات دارای آسیب و نمونه هایی از روایات با تعیین نوع گونه تفسیری در آن را در قالب مقاله علمی-ترویجی ارائه دهد.

راهبردهای تدریس و یادگیری

-

	منبع اصلی (آموزشی)	جزوه استاد
فهرست منابع	منابع فرعی (پژوهشی)	- التفسیر الاثری الجامع: معرفت، محمد هادی - التفسیر و المفسرون فی ثوبه القشیب، معرفت، محمد هادی - التفسیر و المفسرون: ذهبی، محمد حسین - المنهج الاثری فی تفسیر القرآن الکریم: هدی، ابوطبره - پیدایش و تطور تفسیر اثری: پورستار مهابادی، ملیحه - اسرائیلیات و تاثیر آن بر داستان های انبیاء در تفاسیر قرآن: قاسمی، حمید محمد - آسیب شناسی و روش شناسی تفسیر معصومان(علیهم السلام): رستمی، علی اکبر - الاسرائیلیات و الموضوعات فی کتب التفسیر: ابوشهبه، محمد - الإسرائیلیات فی التفسیر و الحدیث: ذهبی، محمد حسین - الاخبار الدخیلة: تستری، محمد تقی

شماره درس: ٤٠٤

عنوان درس به فارسی: حدیث و علوم جدید به عربی: الحدیث و العلوم الحدیثه به انگلیسی Hadith and Modern Sciences

مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد:۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - آشنایی با احادیث علمی و روش برداشت از آنها - توانایی پاسخ به شبهات ناسازگاری آموزه های حدیثی و علمی

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

الف- کلیات	الف-۱. پیشینه بحث حدیث و علوم جدید الف-۲. جایگاه علوم بشری از منظر احادیث پیامبر (ص) و اهل بیت (ع)
ب- احادیث علمی	ب-۱. اقسام احادیث علمی ب- ۲. رابطه علوم با احادیث و قلمرو آنها ب- ۳. ضوابط شرح علمی احادیث
ج. علوم انسانی حدیث بنیان	ج-۱. روانشناسی و علوم تربیتی: مورد انتخابی ج-۲. جامعه شناسی: مورد انتخابی ج-۳. شاخه‌های دیگر علوم انسانی مانند اقتصاد، مدیریت، علوم سیاسی، ...: مورد انتخابی

تکلیف عملکردی

برخی موضوعات (احادیث علوم طبیعی و انسانی) جهت تحقیق به دانش‌پژوهان واگذار شود.

راهبردهای تدریس و یادگیری :

در معرفی هر بخش از محتوا، پیشنهاد می‌شود به مثال‌هایی به عنوان پیش نمونه اشاره شود و بسط مطلب بر اساس مثال پیش نمونه صورت گیرد تا به خوبی در ذهن دانشجو جای گیرد. همچنین توصیه می‌شود از ذکر نامها به صورت انبوه و فاقد بسط خودداری گردد.

فهرست منابع	منبع اصلی(آموزشی)	حدیث و علوم جدید (منطق فهم احادیث علمی)، محمدعلی رضایی اصفهانی
	منابع فرعی(پژوهشی)	- بحارالانوار (مجلدات ٥٤ـ٦٣ السماء و العالم): علامه مجلسی - الاعجاز العلمی عند الامام علی (ع): لبیب بیضون - الإعجاز العلمی عند الإمام الصادق(ع): السیّد إبراهیم سرور - شگفتی‌ها و اعجازهای علمی در سخنان امام علی(ع): لبیب بیضون، ترجمه حسن رضا رضایی - الاعجاز العلمی النبوی: لبیب بیضون - الاعجاز العلمی فی السنة النبویه: رضا صالح بن احمد - اولین دانشگاه و آخرین پیامبر: سیدرضا پاک نژاد

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☐	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ٤٠٥

عنوان درس به فارسی: متون تخصصی مطالعات حدیثی به زبان انگلیسی
به عربی: النصوص المتخصصة الانجليزية لدراسات الحديث
به انگلیسی: Special Texts of Hadith Studies in English

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	- آشنایی با برخی متون تخصصی اسلامی به زبان انگلیسی - آشنایی با تعداد بیشتری واژگان اسلامی (تخصصی حدیث) - آشنایی با اصطلاحات و واژگان اسلامی (تخصصی اسلامی؛ کلام، عرفان، فلسفه و... مرتبط با مباحث قرآنی و حدیثی) - یادگیری شیوه فهم و درک متون تخصصی دایره المعارفی (متون آکادمیک و مشکل) - آشنایی با برخی مقالات، پژوهش‌ها و خاورشناسان در زمینه مطالعات قرآنی ـ اسلامی - ایجاد انگیزه و علاقه به مطالعه و پژوهش در موضوعات استشراقی

دروس پیش‌نیاز: زبان تخصصی

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن (سرفصل)

۱ـ تدریس متون مرتبط با فروع و احکام دین (به انتخاب استاد) (متون ساده)

منابع پیشنهادی:

دروس جهاد (جنگ مقدس)، حج (زیارت مسلمانان)، عمره (زیارت اینی مسجد الحرام)، روزه از جلد سوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمد علی الحسینی و همکاران، انتشارات سمت.

درس مفهوم عبادت در اسلام از جلد دوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمدرضا عطائی و حسین وحیددستجردی، انتشارات سمت.

۲ـ تدریس متون مربوط به معرفی شیعه، اسلام و مقدمه ای بر تفسیر قرآن کریم و علوم حدیث (به انتخاب استاد) (متون ساده)

منابع پیشنهادی:

درس شیعه از جلد سوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمد علی الحسینی و همکاران، انتشارات سمت.

درس اسلام از جلد دوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمدرضا عطائی و حسین وحیددستجردی، انتشارات سمت.

ترجمه انگلیسی تاریخ تشیع از غلامحسن محرم (گزیده معرفی شیعه از کتاب)

Shi'a Islam از علامه طباطبایی با ترجمه سید حسین نصر، (مبحث معرفی شیعه)

درس نگاهی به تفسیر قرآن از جلد سوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمد علی الحسینی و همکاران، انتشارات سمت.

ترجمه انگلیسی البیان فی تفسیر القرآن از آیت الله خوئی (مقدمه کتاب)

درس نگاهی به علم رجال از جلد سوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمد علی الحسینی و همکاران، انتشارات سمت.

۳ـ تدریس چند مدخل از دایره المعارف اسلام (به انتخاب استاد) (متون مشکل)

The Encyclopedia of Islam, New (Second) Edition, Leiden-Brill, ۱۹۸٦

Al-KUR'ĀN: a: Derivation and Kur'ānic usage, Vol. ٥, p.٤٠٠; The collection of the Kur'ān, Vol. ٥, p. ٤٠٤

I'DJĀZ Vol. ٣, p. ١٠٢٠

ḤADĪTH The development of Ḥadīth, Vol. ٣, p. ٢٣; Criticism of Ḥadīth, Vol. ٣, P. ٢٤

ḤADĪTH QUDSĪ Vol. ٣, p. ٢٨

'ILM AL-RIDJĀl Vol. ٣, P. ١١٥٠

Islam, Vol. ٤

٤ـ تدریس چند مدخل از دایره المعارف‌های قرآن کریم (به انتخاب استاد) (متون مشکل) Encyclopedia of the Quran – Jane Dammen McAuliffe (general editor) – Brill, Leiden-Boston, ٢٠٠٦ Resurrection, Vol. ٤, pp. ٤٣٤-٣٥ Glorification of God, Vol. ٢, pp. ٣١٤-١٥ Mushaf, Vol. ٣, pp. ٤٦٣-٦٦ Sunna, Vol. ٥, pp. ١٦٣-٦٦ Friday prayer, Vol. ٢, pp. ٢٧١-٧٢ The Quran: an Encyclopedia – Edited by Oliver Leaman – Routledge, ٢٠٠٦ COMPANIONS OF THE CAVE, p. ١٥١ FEASTING, p. ٢٠٧ HIZB, p.٢٦٩ MARY, p. ٣٩٣ SABR, p.٥٥٤ ZABUR, p. ٧٠٧
تکلیف عملکردی
- ارائه تحقیق در تطبیق ترجمه‌های انگلیسی قرآن کریم (در حد چند صفحه با نقد و تحلیل لغوی) - تحقیق‌های هفتگی در رابطه با شیوه استفاده از فرهنگ‌های لغت برای یافتن معانی دقیق واژه‌ها و اصطلاحات اسلامی - گروه بندی دانشجویان برای مباحثه هفتگی و ارائه گزارش در کلاس - ارائه تحقیق در رابطه با یافتن معادل‌های اصطلاحی علوم قرآن و حدیث به زبان انگلیسی - ارائه تحقیقات کاربردی دیگر.
راهبردهای تدریس و یادگیری
استفاده از مدرسین مسلط به شیوه تدریس زبان انگلیسی در کنار تسلط بر مباحث علوم قرآن و حدیث تدریس به زبان اصلی (انگلیسی) تأکید اساتید بر آشنایی دانشجویان با انواع متون اسلامی و شیوه استخراج معانی و معادل‌های اصطلاحی متون اسلامی توجه به تلفظ صحیح کلمات توجه به ترجمه دقیق عبارات و متون تأکید بر آشنایی دانشجویان با فرهنگ‌های لغت مختلف و شیوه استفاده از آن ها آموزش شیوه درک متون اسلامی تحلیل و تبیین مختصر مباحث نقل شده از خاورشناسان به منظور ترغیب و ایجاد انگیزه در مطالعه پژوهش‌های خاورشناسی ارائه تکالیف مرتبط به صورت هفتگی و به عنوان تکلیف درسی استفاده از ابزار مولتی مدیا

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	The Quran: an Encyclopedia,Edited by Oliver Leaman,Routledge,٢٠٠٦ Encyclopedia of the Quran, Jane Dammen McAuliffe (general editor), Brill, Leiden-Boston, ٢٠٠٦ The Encyclopedia of Islam, New (Second) Edition, Leiden-Brill, ١٩٨٦ جلد سوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمد علی الحسینی و همکاران، انتشارات سمت. جلد دوم از کتاب English for the Students of Theology and Islamic Sciences از دکتر محمدرضا عطائی و حسین وحیددستجردی، انتشارات سمت. Shi'a Islam از علامه طباطبایی با ترجمه سید حسین نصر.
	منابع فرعی (پژوهشی)	The Prolegomena to the Qur'an, Ayatullah Sayyed Abu Al-Qasim Al-Musawi Al-Khu'I, Translated by Abdulaziz A. Sachedina, Ansariyan Publication, Qum, ٢٠٠٠ History of Shi'ism, Ghulam-Hasan Muharrami, Translated by Mansoor Limba, Ahl al-Bayt World Assembly, ٢٠٠٨.

		Encyclopedia of Islam & the Muslim World, Edited by: Richard C. Martin, Macmillan - زبان انگلیسی تخصصی (۲) (متون اسلامی تبلیغی، دکتر محمود واعظی، انتشارات بنیاد حقوقی میزان.

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	ازمون‌های نوشتاری ☑ ازمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	ازمون‌های نوشتاری ☑ ازمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ٤٠٦

عنوان درس به فارسی: آشنایی با نرم افزارها، پایگاهها و مراکز مهم حدیثی به عربی: التعرف علی البرمجیات، القواعد و مراکز الدراسة الحدیثیه به انگلیسی: A Survey of Important Hadith Software, sites and research Senters	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - معرفی و شناخت مهم ترین نرم افزارها، پایگاهها و مراکز قرآنی ایران و جهان - توانایی استفاده از نرم‌افزارها و پایگاههای اینترنتی
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
کلیات:	مفهوم شناسی ـ ضرورت و ... آشنایی با گرایش‌های حاکم بر مراکز پژوهشی: شیعه، سنی، لائیک، نص گرا، تهذیب گرا، عقل گرا
مراکز پژوهشی بر اساس کارکرد	تحقیقات بنیادین در عرصه حدیث تحقیقات بینارشته‌ای (تفسیر روایی و طب اسلامی) پژوهش‌های پیرامونی (تاریخ نگاری قرآن) خدمات پژوهشی (مخطوطات، فهرستنگاری، بازسازی متون، احیاء نسخ، دائرةالمعارف نویسی، تولید نرم افزار)
مراکز پژوهشی بر اساس پراکندگی جغرافیایی	ایران (قم: تهران: مشهد، اصفهان) کشورهای عربی (عربستان سعودی، مصر، عراق، اردن، مراکش، تونس و...) کشورهای آسیایی (شبه قاره، مالزی، ترکیه، روسیه .....) کشورهای غربی (آلمان، فرانسه، انگلستان، آمریکا .....)
نرم افزار ها	معرفی انواع نرم افزارهای حدیثی
پایگاهها	اشنایی با پایگاههای مهم حدیثی
تکلیف عملکردی	
دانشجو گزارش یکی از اهم مراکز پژوهش قرآن و حدیث ایران و جهان را (به تشخیص استاد) به عنوان موضوع تحقیق انتخاب و با توجه به سرفصل و غیر آن، به طور تفصیلی بررسی کند و در قالب پاورپوینت ارائه نماید.	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس: تسلط بر ادبیات عرب؛ آشنایی با علوم اسلامی، آشنا با زبان‌های انگلیسی و عربی معاصر؛ آشنا با مراکز علمی جهان.	
فهرست منابع — منبع اصلی (آموزشی)	کتاب آموزشی درس «مراکز پژوهش قرآن و حدیث ایران و جهان»، مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور، در دست چاپ
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	سایت بنیاد آقاخان www.akdn.org سایت پژوهشگاه حوزه و دانشگاه http://www.hawzeh.ac.ir/ سایت جامعة الأزهر http://www.azhar.edu.eg/ سایت جامعةام القری https://uqu.edu.sa/pubrel سایت جامعة بن سعود https://www.imamu.edu.sa/Pages/default.aspx سایت دانشکده شریعت و پژوهش‌های اسلامی دانشگاه قطر http://ahgaff.edu/ahgaffold/sharia_about.asp سایت دانشکده شریعت و پژوهش‌های اسلامی دانشگاه کویت http://sharia.kuniv.edu.kw سایت دانشگاه اگزتر انگلیس www.exeter.ac.uk سایت دانشگاه بیرمنگام www.bham.ac.uk سایت دانشگاه بین المللی اسلامی مالزی www.iiu.edu.my سایت دانشگاه طنطا مصر http://www.tanta.edu.eg/ar/tanta/edu/index.html سایت دانشگاه عین الشمس مصر http://www.shams.edu.eg/edu/index.htm

		سایت کتابخانه تخصصی حدیث دارالحدیث سایت کتابخانه تخصصی علوم قرآن و حدیث آستان قدس رضوی http://library.aqr.ir/quran سایت مرکز تحقیقات لیدن http://www.universiteitleiden.nl/en سایت مطالعات شیعه شناسی دانشگاه شیکاگو http://shii-studies--sites.uchicago.edu/page/about-shii-studies-group

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

مـــجموعه اخـــتیاری ۳

(تربیت مربی آموزش قرآن)

شماره درس: ۵۰۱

عنوان درس به فارسی: روش آموزش قرآن، تجوید، صوت و لحن عنوان عربی: طریقة تعلیم القرآن و التجوید عنوان انگلیسی: The Method of Teaching Related to Fluent- Reading of the Holy Quran

مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: آشنایی با شیوه های آموزش روخوانی و روان خوانی قرآن کریم همراه با کارورزی

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

۱- کلیات و مفاهیم کلیدی در بحث روخوانی و روانخوانی (ضرورت روخوانی و روانخوانی-ضرورت و اهمیت معلمی قرآن -اهمیت روش درست تدریس)
۲- معرفی منابع مهم مربوط به روخوانی و روانخوانی
۳-پیشینه تعلیم قرآن و روش آن
٤-روشهای روخوانی و روان خوانی:
الف: روشهای سنتی – (هجی کردن- تکرار و استماع)
ب: روش های جدید؛ (روش تمثیلی-روش داستان گویی- روش مقایسه ای- روش استقرایی – روش قیاسی- بخش خوانی و ...)
٥-شیوه استفاده از تلاوت های قاریان مشهور در کلاس
٦-معرفی نرم افزارهای آموزش روخوانی و روانخوانی
۷- تاثیر رسم الخط در یادگیری روخوانی و روانخوانی قرآن کریم (تنوع روشی نسبت به رسم الخط ها)
۸- کارورزی تدریس (روش تدریس حروف الفبا-حرکات کوتاه- ساکن- حرکات کشیده- تشدید- حروف ناخوانا- مد- اشباع- تنوین- حروف مقطعه- وقف- رفع التقاء ساکنین)

تکلیف عملکردی

.

راهبردهای تدریس و یادگیری

صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس:

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	روخوانی وروانخوانی قرآن کریم: محمدرضا شهیدی پور و علی حبیبی
	منابع فرعی (پژوهشی)	۱- حلیه القرآن ج۱، محسن موسوی بلده ۲- روش آموزش قرآن،سید مهدی سیف ۳- درسنامه روش آموزش و مهارت های کلاس داری قرآن کریم،رحمت عابدی ٤- روش تدریس روخوانی قرآن مجید،محمدباقر معرفت

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۵۰۲

عنوان درس به فارسی: روش حفظ قرآن عنوان عربی: طریقة حفظ القرآن عنوان انگلیسی: The Methods of Quran Memorizing and its Teaching

مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۱۶	اهداف: آشنایی دانشجویان با حفظ و شیوه های حفظ قرآن کریم

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

۱- اهمیت حفظ و ضرورت آن و آثار فردی و اجتماعی آن و آشنایی با کتب معتبردر زمینه روش حفظ قرآن
۲- تاریخچه حفظ و حافظان نام آور قرآن
۳- انواع حفظ- ترکیبی – متمرکز- پراکنده – موضوعی
٤- آداب و مقدمات حفظ قرآن (نیت، اراده، دعا، توکل، برنامه ریزی- نظم)
۵- طرح درس حفظ
٦- روش های حفظ (قرائت- استماع-تکرار- کتابت)
۷- شیوه های حفظ قرآن در کشورهای مختلف
۸- روش تثبیت محفوظات (رمزگذاری- شیوه های تثبیت حفظ در کشورهای اسلامی)
۹- معرفی وسائل کمک آموزشی(نرم افزار- کتاب- قلم قرآنی- تلاوتهای مناسب و ....)
۱۰- روش حفظ وتثبیت آیات مشابه و تاثیر آن در حفظ قرآن کریم و شیوه کدگذاری آنها
۱۱- شیوه پرسش از محفوظات
۱۲- آشنایی با آیین نامه مسابقات سراسری حفظ قرآن کریم

تکلیف عملکردی

راهبردهای تدریس و یادگیری

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	اصول و روش های روش حفظ قرآن ، سید علی میرداماد
	منابع فرعی (پژوهشی)	۱-کلید حفظ قرآن کریم (محمد محمدی ری شهری) ۲-چگونه قرآن را حفظ کنیم (شهریار پرهیزگار)

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۵۰۳

عنوان درس به فارسی: برنامه ریزی، سنجش و ارزیابی به عربی: التخطیط و التقییم التعلیمی به انگلیسی: Planning, Assessment and Evaluation

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۱۶	در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: به تشریح مبانی، اصول و مراحل برنامه‌ریزی درسی اقدام کند و با تحلیل برنامه‌های درسی مصوب، به برنامه‌ریزی درسی اجرایی دروس اقدام کند و ضمن تشخیص و تبیین انواع برنامه‌های درسی، قادر خواهد بود برنامه درسی خود برای اداره یک درس را تولید و ارائه کند و به استناد دانش معتبر از برنامه خود دفاع نماید.

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس
تشریح برنامه‌ریزی درسی
ارائه نمونه‌ها و یادآوری تجربه‌ها
تبیین نقش معلم در تحقق انواع برنامه‌های درسی
مراحل برنامه‌ریزی درسی
موقعیت‌شناسی و منطق‌یابی برای تولید برنامه درسی
تعیین اهداف برنامه درسی
انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری
سازمان‌دهی محتوا و فرصت‌های یادگیری
ارائه محتوا و فرصت‌های یادگیری
زمان برنامه درسی
مکان برنامه درسی
ارزشیابی یادگیری شاگردان
اجرای برنامه درسی در نظام های آموزشی
ارزشیابی برنامه های آموزشی و درسی

تکلیف عملکردی

راهبردهای تدریس و یادگیری

صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس:

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	موسی‌پور، نعمت‌الله. (۱۳۹۵): مبانی برنامه‌ریزی آموزش متوسطه. مشهد: به نشر. ملکی، حسن. (۱۳۸۷): مقدمات برنامه¬ریزی درسی. تهران: سمت.
	منابع فرعی (پژوهشی)	

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ٥٠٤

عنوان درس به فارسی: فنون معلمی عنوان عربی: مهارات التعلیم عنوان انگلیسی: Instructing Techniques	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: آشنایی با کلیات روش ها و مهارت های تدریس قرآن
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
۱- واژه شناسی (روش، تدریس، یادگیری، انگیزش، علم، فن، هنر) ۲- ویژگی های معلم موفق الف: ویژگی های شخصیتی ب: ویژگی های رفتاری ج: ویژگی های علمی هـ ویژگی های معنوی ۳- ویژگی های تدریس موفق الف: تحلیل آموزش در سه حوزه محتوی، ابزار، روش بررسی محتوای متون آموزشی و تنظیم مطالب بر اساس تقدم و تـاخر- زمان بندی منطقی با توجه به محتوا ب: آشنایی با اهداف آموزشی الف: اهداف آموزشی ب: اهداف انگیزشی (عاطفی) ج: اهداف رفتاری ٤- طراحی برنامه درسی الف: طرح و برنامه عملی – سالانه (دراز مدت)- روزانه (کوتاه مدت) ب: تعیین اهداف فرعی درس- تعیین رفتارهای ورودی – تعیین مراحل روش های تدریس ج: تبیین مهارت های معلم در کلاس (آزمون- برقراری ارتباط- ایجاد تمرکز جمعی – آماده سازی) د: بررسی روش های تدریس کلاسیک (سقراطی، مکتب خانه ای سامرائی) و جدیـد (بررسـی روش هـای تـدریس قیاسـی، استقرائی) ه: بررسی انواع ارزشیابی ها- کتبی – شفاهی- عملی و: فعالیت های تکمیلی تدریس (برون کلاسی) ز: آداب و احکام تدریس قرآن ح: اخلاق تدریس در سنت پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) ط: آسیب شناسی شیوه های تدریس	
تکلیف عملکردی	
اجرای نمونه عملی تدریس در حوزه قرآن توسط دانش پژوهان و نقد و بررسی آن در کلاس	
راهبردهای تدریس و یادگیری ۱-ابزارهای نوین آموزشی عملاً آموزش داده شود.	
صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس:	
فهرست منابع — منبع اصلی (آموزشی)	کلیات، روش ها و فنون تدریس، امان الله صفری
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	۱- روش تدریس ، دهنوی ۲- منیه المرید، شهید ثانی ۳- انواع مهارت های تدریس، بهرام زنگنه ٤- کاربرد روانشناسی در تدریس، محمد پارسا

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۵۰۵

عنوان درس به فارسی: آشنایی با قراء و مراکز قرآنی
عنوان درس به عربی: التعرف علی القراء والمراکز القرآنیة
عنوان درس به انگلیسی: Acquaintance with Reciters and Quran Centers

مشخصات درس:	اهداف: آشنایی دانشجویان با قاریان و تاریخ آنها و مراکز قرآنی در ایران و جهان
نوع درس: تخصصی	
تعداد واحد: ۱	
زمان درس: ۱۶	

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

الف: کلیات: (مفهوم شناسی، تاریخ پیدایش قرائن و تلاوت آهنگین، اهم منابع)

ب: قراء

۱. آشنایی با مدارس قرآنی در قرون اولیه
۲. آشنایی با قاریان مصری و عصر طلایی مصر (رفعت، علی محمود، عبدالفتاح و ...)
۳. آشنایی با قراء ایران

ج: مراکز

۱ـ مراکز قرآنی در داخل ایران(آموزشی، علمی پژوهشی، ترویجی ،مراکز آموزش های مجازی)
۲ـ مراکز قرآنی خارج از ایران در جهان اسلام(آموزشی، علمی پژوهشی، ترویجی، مراکز آموزش های مجازی)
۳ـ تشریح فعالیت های قرآنی جامعه المصطفی
٤ـ آشنایی با فعالیت های قرآنی مستشرقان و مراکز علمی آنان
۵ـ تقسیم بندی مراکز قرآنی بر اساس نوع فعالیت (مراکز دارالتحفیظ، موسسه های تحقیقاتی، مراکز مرتبط با تجوید و قرائت، مراکز آموزش تفسیر و مفاهیم قرآن، دارالقرآن ها، مراکز ترجمه قرآن، مراکز تخصصی حوزه های علمیه، مرکز طبع و نشر، شورای عالی قرآن، دارالقرآن های مردمی و بسیج)

د: نرم افزارهای قرائت قرآن

تکلیف عملکردی

راهبردهای تدریس و یادگیری

صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس:

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	تدوین شود.
	منابع فرعی (پژوهشی)	۱ـ سایت های معرفی قراء و مراکز قرآنی ۲ـ نرم افزارهای معرفی قراء و مراکز قرآنی ۳ـ مراکز قرآنی مستشرقان، اکبر محمودی، از منشورات نقش شیعه در پیدایش و گسترش علوم اسلامی ٤ـ حافظان و قاریان ایران و عراق، مهدی البطاط، از منشورات نقش شیعه در پیدایش و گسترش علوم اسلامی

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۵۰۶

عنوان درس به فارسی: مهارت تربیت کودک عنوان به عربی: مهارات تربیة الطفل عنوان به انگلیسی: Skills of Training a Child	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: آشنایی با مهارت های تربیت کودک جهت برقراری بهتر ارتباط با کلاس
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
تکلیف عملکردی	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
الف: کلیات: ۱- مفهوم شناسی، تاریخچه و اهم منابع ۲- تبیین ضرورت تعلیم و تعلم در سن کودکی بر اساس آیات و روایات ۳- تبیین مراحل و معیارهای رشد کودکان بر اساس روانشناسی رشد ب: مهارت ها: ۱ـ مهارت های مربی مانند استقبال از کودکان- فرصت های یادگیری در کودکستان- قصه و قصه گویی- آموزش شیوه شعرخوانی در حوزه تجوید و وقف و ابتدا و...-آداب تلاوت قرآن و اشعار مرتبط با آن ۲ـ ویژگی ها و شیوه های بیان قصه های قرآنی- نمایش خلاق و چگونگی نمایش های با مضامین دینی و قرآنی- شیوه انتقال مطالب تجویدی از طریق مقایسه صداها و تکلم ها در زبان های مختلف ۳ـ شیوه انتقال مطالب تجویدی از طریق تشبیه صداها به صداهای طبیعی ٤ـ شیوه های حفظ قرآن در کودکی ج: معرفی نرم افزارهای قرآنی مناسب با کودکان، شیوه کار با نوار ترتیل و صوت و لحن و نرم افزارهای قرآنی برای کودکان	
صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس:	

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	آشنایی با مهارت های مربی قرآن کودک، مجید غلامی
	منابع فرعی (پژوهشی)	۱-آموزش مفاهیم دینی همگام با روانشناسی رشد- ناصر باهنر ۲ـ راهنمایی و مشاوره کودک، عبدالله شفیع آبادی ۳ـ روان شناسی و تربیت کودکان شاهد، علی قائمی ٤ـ پرورش اعتماد به نفس در کودکان، گلن استن هاوس

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۵۰۷

عنوان درس به فارسی: فقه الحدیث

به عربی: فقه الحدیث

به انگلیسی: The Way of Hadith Comprehension (Fiqh al-Hadith)

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۱۶	آشنایی با روایات در باره فضل قرآن، اهمیت قرائت و حفظ قرآن، جایگاه قرآء

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فضل قرآن

اهمیت قرائت قرآن

اهمیت حفظ قرآن

اهتمام روایات به آموزش قرآن

قرائت قرآن به صوت خوش از نظر روایات

تکلیف عملکردی

راهبردهای تدریس و یادگیری

صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس:

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	جزوه استاد بر پایه روایات
	منابع فرعی (پژوهشی)	

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۵۰۸

عنوان درس به فارسی: کارورزی قراءت، صوت و لحن

عنوان به عربی: تدریب القرآنه، الصوت و النغمة

عنوان به انگلیسی: Teaching Recitins and Tone of the Quran

مشخصات درس:	اهداف: تقویت ارائه عملی قرائت توسط دانش‌پژوهان و ارزیابی قرائت آنها و تبیین نقاط قوت و ضعف
نوع درس: تخصصی	
تعداد واحد: ۲ عملی	
زمان درس: ٦٤	

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

۱- تبیین ویژگی های صوت انسان

۲- تبیین طرز کار حنجره و روش های تقویت صدا

۳- تبیین عوامل رفع اختلالات صوتی

٤- آشنایی با لحن مقامی و شناخت مقامات و نغمات

٥- پخش قرائت قاریان تقلید و بازخوانی آن

٦- تحلیل قرائت های الگو (عبدالباسط، منشاوی، مصطفی، شهات انور)

۷- حفظ و ارائه قرائت تقلیدی و رفع اشکالات آنها

تکلیف عملکردی

راهبردهای تدریس و یادگیری

صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس:

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	صوت و لحن، سعید رحیمی
	منابع فرعی (پژوهشی)	۱ـ تحلیل وقف و ابتدا ، شهیدی پور ۲ـ پژوهشی در علم تجوید، علامی ۳ـ تلاوت های معرفی شده توسط استاد و نرم افزارهای آموزشی

ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	۱	میان‌ترم ☐	۲	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	۳	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون‌های نهایی ☑ آزمون عملکردی ☐	٤	تکلیف درسی ☑

مـجموعه اخـتیاری ٤
(تربیت مبلغ)

شماره درس: ۶۰۱

عنوان درس به فارسی: روانشناسی تبلیغ به عربی: التبلیغ الدینی من منظار علم النفس به انگلیسی: Psychology of Propagation	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: آشنایی با عوامل تأثیرگزاری تبلیغ بر مخاطبان و به کارگیری معلومات روانشناختی در عرصه تبلیغ
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
کلیات	- تعریف تبلیغ - نظریه های تبلیغ - گونه های تبلیغ
مولفه های تبلیغ موثر	- ویژگی های مبلغ (اعتبار، محبوبیت، قدرت انتقال مطالب) - پیام و مولفه های آن - شیوه بیان - مخاطب شناسی (شناخت شرائط اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، جغرافیایی مخاطب) - استفاده از فناوری اطلاعات - هدف گزاری درست
تکلیف عملکردی	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس:	
فهرست منابع — منبع اصلی (آموزشی)	روانشناسی و تبلیغات: محمد کاویانی
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	

	۱	۲			۳		۴	
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐	آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑	آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۶۰۲

عنوان درس به فارسی: جامعه شناسی تبلیغ به عربی: التبلیغ الدینی من منظار علم الاجتماع به انگلیسی: Sociology of Propagation	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: آشنایی با نقش جامعه شناسی در تبلیغ
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
کلیات	تعریف جامعه و فرهنگ، فرهنگ پذیری و جامعه پذیری
	استفاده از دانش جامعه شناسی در تبلیغ دینی
تکلیف عملکردی	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس:	
فهرست منابع — منبع اصلی (آموزشی)	جامعه شناسی در عرصه تبلیغ دینی: شمس الله مریجی
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	

	۱	۲		۳		۴
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۶۰۳

عنوان درس به فارسی: تبلیغ در قرآن و روایات

به عربی: التبلیغ الدینی فی القرآن و الراویات

به انگلیسی: Propagation in Quran and Narrations

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۱۶	آشنایی با مولفه ای تبلیغ، شیوه تبلیغ و وظائف مبلغ

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

- تعریف تبلیغ، بلاغ، انذار و تبشیر، تخویف، هدایت و ارشاد، دعوت، امربه معروف ونهی از منکر
- دامنه و قلمرو تبلیغ
- مراحل تبلیغ
- مولفه های تبلیغ
- آداب تبلیغ، قلم و سخن
- صفات مبلّغ
- شیوه های تبلیغ
- وظایف مبلّغ
- آسیب های مبلغ

تکلیف عملکردی

راهبردهای تدریس و یادگیری

صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس:

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	قرآن و تبلیغ (بررسی آیات و روایات در روش تبلیغ دین): محسن قرائتی
	منابع فرعی (پژوهشی)	- تبلیغ در قرآن: الهامی نیا، علی اصغر - اسوه‌های قرآنی و شیوه‌های تبلیغی آنان: عباسی مقدم، مصطفی - تبلیغ بر پایه قرآن و حدیث: محمدی ری شهری، محمد

	۱	۲		۳		۴
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	ازمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	ازمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ٦٠٤

عنوان درس به فارسی: قصص قرآن به عربی: قصص القرآن به انگلیسی: Stories of The Quran	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ١٦	اهداف: - آشنایی با مفهوم قصه و اسطوره در قرآن و تفاوت آنها با مفهوم داستان و اسطوره در مکاتب اسطوره نگاری غربی - شناخت انواع قصه و رویکرد قصه گویی در قرآن - شناخت ویژگی های قصه های قرآنی - عناصر داستانی در قصه های قرآن - ساختار شناسی قصه های قرآن و تفاوت آن با داستان های رایج - قصه های انبیاء در قرآن، اهداف، اشکال و مقایسه آنان با قصه های عهدین - آشنائی با رویکرد محققان اسلامی درباره داستانهای تورات و انجیل (عهدین) - آشنائی با رویکرد مستشرقان (خاصه مستشرقان یهودی و مسیحی) درباره قصص قرآن - ایجاد مهارت استفاده از روشهای تطبیقی در قصه ها
دروس پیش‌نیاز: آشنائی با ادیان بزرگ و کتب آسمانی، تاریخ استشراق و سیر تحول مطالعات قرآنی در غرب	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
مباحث پیشینی	ماخذ شناسی(با کتاب شناخت) در موضوع قصص قرآن و مطالعات تطبیقی تبیین قصص (داستان گونی) درقرآن و عهدین (تعریف قصه، جایگاه و اهمیت قصه در کتب مقدس، نوع شناسی قصه، عناصر قصه، فرق قصه و تاریخ، فرق قصه و اسطوره) اسرائیلیات (یهودیات و مسیحیات) در تفاسیر قرآن و کتب قصص انبیاء
مقایسه برخی از قصص (داستان‌های) مشترک قرآن با عهد قدیم	معرفی داستان‌های مختص قرآن داستان آدم(ع) داستان ابراهیم(ع) داستان موسی(ع)
مقایسه برخی از قصص(داستانهای) مشترک قرآن با عهد جدید	داستان زکریا و یحیی داستان مریم و عیسی
پیامبر اسلام و عهدین	
تکلیف عملکردی	
تکالیفی از سنخ تکالیف ذیل: ۱. آفرینش زن را در تورات، قرآن و روایات مقایسه نمایید. ۲. اسراییلیات خلقت زن را در عرضه به قرآن مورد نقد قرار دهید. ۳. عصمت انبیاء را در داستان‌های قرآن و عهدین بررسی نمایید. ٤. مقام یحیی علیه‌السلام را در قرآن و اناجیل مقایسه نمایید. ٥. عناصر داستانی را در قرآن و عهد جدید مقایسه نمایید. ٦. ...	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
آشنائی استاد با تاریخ ادیان خاصهٔ تاریخ یهودیت و تاریخ مسیحیت، آشنائی با آموزه‌های ادیان ابراهیمی و کتب مقدس آنها، آشنائی با دین شناسی تطبیقی و روش‌های تحقیق در آن، آشنائی با داستان نویسی	
فهرست منابع — منبع اصلی (آموزشی)	مبانی هنری قصه های قرآن، ابوالقاسم حسینی(ژرفا)
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	- التصویر الفنی فی القرآن: ترجمهٔ محمد علی عابدی - فی ظلال القرآن: قطب، سید، ترجمهٔ احمد آرام - داستان‌های قرآن در المیزان: فعال عراقی، حسین - تحلیل قصص: شریفاتی، محمد

		- ریخت شناسی قصه‌های قرآن: حسینی، محمد - اسرائیلیات و تأثیر آن بر داستان‌های انبیاء در تفاسیر قرآن: محمد قاسمی، حمید - بررسی تاریخی قصص قرآن(٤جلدی): مهران، محمد بیومی، ترجمه سید محمد راستگو - داستان پیامبران در تورات، تلمود، انجیل و قرآن و بازتاب آن در ادبیات فارسی: لاریجانی، محمد، حمید یزدان پرست - القرآن و التورات، این یتفقان، این یفترقان: الباش، حسن - مقایسه قصص در قرآن و عهدین: عباس اشرفی - تحلیلی نو از قصص قرآن: ملبوبی، محمدتقی - مقارنة الادیان: شلبی، احمد

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۶۰۵

عنوان درس به فارسی: ادعیه و زیارات به عربی: الادعیة و الزیارات به انگلیسی: A Survey of Invocations, Pilgrims	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۱۶	اهداف: - توانمندی در گزینش دعاها متناسب با نیازها - بررسی محتوایی ادعیه و بهرگیری از آن در جهت آموزش آموزه های دینی - استفاده از ادعیه در جهت نهادینه کردن رفتارهای دینی

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

کلیات	مفاهیم دعا، زیارت، ذکر، مناجات، اهم منابع		
گونه‌شناسی دعا و زیارت	از جهت گوینده	مأثور	
		غیر مأثور	
	از جهت مضمون	ادعیه فردی	
		ادعیه اجتماعی	
	از جهت زمان	خوشی‌ها	
		ناخوشی‌ها	
		بحران‌ها	
		ایام‌ها (روزهای هفته و ایام خاص)	
محتوای ادعیه	اعتقادی	توحید، نبوت،امامت و معاد	
	اخلاقی	اخلاق فردی (شناخت فضایل و راه کسب آن و شناخت رذایل و راه برون رفت از آن)	
		اخلاق اجتماعی	مهارت‌های اجتماعی
			سرمایه‌های اجتماعی (خانواده، همسایگان، امنیت و...)
محتوای زیارات	اعتقادی		
	اخلاقی		

تکلیف عملکردی

۱- پیام گیری از برخی از ادعیه مانند دعای کمیل

۲- پیام گیری از برخی از زیارات مانند امین ا.. و عاشورا

راهبردهای تدریس و یادگیری

تسلط استاد بر ادبیات عرب، تسلط بر متون حدیثی، توانایی فهم لطافت‌ها و ظرافت‌های ادعیه، برخورداری از روحیات اخلاقی و معنوی، توانایی بهره‌گیری از شروح و نرم افزارهای علوم اسلامی

فهرست منابع	منابع اصلی (آموزشی)	نهج الدعاء، محمدی ری شهری، محمد
	منابع فرعی (پژوهشی)	ادب فنای مقربان (شرح زیارت جامعه کبیره): جوادی آملی، عبدالله ادب و آداب زائر: انصاریان، حسین آفاق نیایش، تفسر دعای کمیل: مظاهری، حسین الاقبال بالاعمال الحسنه، ابن‌طاوس، علی‌بن موسی البلد الامین: کفعمی، ابراهیم‌بن علی التبرک: میانجی، احمد التوسل: سبحانی، جعفر خزانه البحار فی الشفاء بالذکر و الدعاء و القرآن: مجلسی، محمد باقر الدعاء المأثور و آدابه، الفهری الطرطوشی، محمد بن الولید، تحقیق: محمد رضوان الدایه الدعوات، سعید بن هبة الله راوندی سعد السعود، علی بن موسی (السید بن طاووس)

		زاد المعاد: مجلسی، محمد باقر الزیارة فی الکتاب و السنة: تحلیل لمفهوم الزیارة و آثارها و احکامها: سبحانی، جعفر الزیاره: امینی، عبدالحسین عدة الداعی: الحلی، احمد بن فهد فرهنگ زیارت: محدثی، جواد فلاح السائل: علی بن موسی (السید بن طاووس) کامل‌الزیارات: ابی‌القاسم جعفر بن محمد بن جعفر بن موسی بن قولویه القمی کتابشناسی زیارت: باقریان موحد، رضا المزار الکبیر: ابن‌مشهدی، محمدبن جعفر المزار: مفید، محمد بن نعمان مصباح المتهجد: طوسی، محمدبن حسن المصباح فی الادعیة و الصلوات و الزیارات: ابراهیم بن علی الحارثی (الکفعمی) مهج الدعوات و منهج العبادات: ابن‌طاووس، علی بن موسی

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ٦٠٦

عنوان درس به فارسی: قرآن و رسانه با عربی: القرآن والإعلام به انگلیسی: Quran and Media	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ١٦	اهداف: آشنایی با رسانه ارزشی از دیدگاه قرآن
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
کلیات	- اصول محتوایی رسانه و علم ارتباطات تبلیغ از دیدگاه قرآن
ویژگی های رسانه قرآنی	- شیوه قرآن در انتقال پیام به مخاطب - احکام خبر و خبر رسانی از نگاه آیات قرآن (لزوم تحقیق در درستی اخبار، حرمت شایعه‌پراکنی، حرمت نشر اکاذیب، جواز افشای ستمگر، نکوهش تملق و چاپلوسی، انعکاس مشکلات مومنان، حرمت تمسخر و استهزا و...)
برنامه و مواد قرآنی رسانه	- برنامه و مواد مطبوعات - برنامه و مواد سینما - برنامه و مواد رادیو تلویزیون - برنامه و مواد اینترنت و پیام رسان ها
تکلیف عملکردی	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس:	
فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)
	منابع فرعی (پژوهشی)

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۶۰۷

عنوان درس به فارسی: مدیریت فرهنگی به عربی: الإداره الثقافیه به انگلیسی: Cultural Management	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: ۱- تامین و تربیت نیروی انسانی متخصص برای سازمان ها و نهاد های فرهنگی کشور. ۲- تقویت روح تتبع و تفکر و شکوفا شدن استعداد های نهفته جامعه از طریق تربیت مدیران و برنامه ریزان امور فرهنگی.
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
- مدیریت فرهنگی - اصول مدیریت - ویژگی های مدیریت فرهنگی	
تکلیف عملکردی	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس:	
فهرست منابع — منبع اصلی (آموزشی)	مدیریت فرهنگی: رحمانی، جعفر
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	

	۱	۲		۳		۴
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۶۰۸

عنوان درس به فارسی: مهارت تبلیغ به عربی: مهارات التبلیغ الدینی به انگلیسی: Skills of Propagation

مشخصات درس:	اهداف:
نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۱ عملی زمان درس: ۳۲	کسب مهارت عملی در عرصه تبلیغ

دروس پیش‌نیاز:

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

- مهارت سخنرانی سنتی و رسانه ای
- مهارت بکارگیری ابزار تبلیغ سنتی و جدید (منبر، تخته، رسانه، فضای مجازی و...)
- مهارت روضه خوانی
- مهارت های اقناع و ترغیب
- مهارت های ارتباط موثر

تکلیف عملکردی

راهبردهای تدریس و یادگیری

صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس:

فهرست منابع	منبع اصلی (آموزشی)	
	منابع فرعی (پژوهشی)	

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑

شماره درس: ۶۰۹

عنوان درس به فارسی: آشنایی با نرم افزارها، پایگاهها و مراکز مهم قرآنی و حدیثی به عربی: التعرف علی البرمجیات، القواعد و المراکز القرآنیه و الحدیثیه به انگلیسی: A Survey of Important Quranic and Hadith Software, sites and research Senters	
مشخصات درس: نوع درس: تخصصی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲	اهداف: - معرفی و شناخت مهم ترین نرم افزارها، پایگاهها و مراکز قرآنی و حدیثی ایران و جهان - توانایی استفاده از نرم‌افزارها و پایگاههای اینترنتی
دروس پیش‌نیاز:	
فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن	
کلیات:	مفهوم شناسی ـ ضرورت و ... آشنایی با گرایش‌های حاکم بر مراکز پژوهشی: شیعه، سنی، لائیک، نص گرا، تهذیب گرا، عقل گرا
مراکز پژوهشی بر اساس کارکرد	تحقیقات بنیادین در عرصه قرآن و حدیث تحقیقات بینارشته‌ای (تفسیر روایی، فقه قرآنی و روایی، طب اسلامی) پژوهش‌های پیرامونی (تاریخ نگاری قرآن) خدمات پژوهشی (مخطوطات، فهرستنگاری، بازسازی متون، احیاء نسخ، دائرةالمعارف نویسی، تولید نرم افزار)
مراکز پژوهشی بر اساس پراکندگی جغرافیایی	ایران (قم: تهران: مشهد، اصفهان) کشورهای عربی (عربستان سعودی، مصر، عراق، اردن، مراکش، تونس و...) کشورهای آسیایی (شبه قاره، مالزی، ترکیه، روسیه .....) کشورهای غربی (آلمان، فرانسه، انگلستان، آمریکا .....)
نرم افزار ها	معرفی انواع نرم افزارهای قرآنی و حدیثی
پایگاهها	آشنایی با پایگاههای مهم قرآنی و حدیثی
تکلیف عملکردی	
دانشجو گزارش یکی از اهم مراکز پژوهش قرآن و حدیث ایران و جهان را (به تشخیص استاد) به عنوان موضوع تحقیق انتخاب و با توجه به سرفصل و غیر آن، به طور تفصیلی بررسی کند و در قالب پاورپوینت ارائه نماید.	
راهبردهای تدریس و یادگیری	
صلاحیت‌های پیشنهادی جهت مدرس: تسلط بر ادبیات عرب؛ آشنایی با علوم اسلامی، آشنا با زبان‌های انگلیسی و عربی معاصر؛ آشنا با مراکز علمی جهان.	
فهرست منابع — منبع اصلی (آموزشی)	کتاب آموزشی درس «مراکز پژوهش قرآن و حدیث ایران و جهان»، مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور، در دست چاپ
فهرست منابع — منابع فرعی (پژوهشی)	سایت بنیاد آقاخان www.akdn.org سایت پژوهشگاه حوزه و دانشگاه http://www.hawzeh.ac.ir/ سایت جامعة الأزهر http://www.azhar.edu.eg/ سایت جامعةام القری https://uqu.edu.sa/pubrel سایت جامعة بن سعود https://www.imamu.edu.sa/Pages/default.aspx سایت دانشکده شریعت و پژوهش‌های اسلامی دانشگاه قطر http://ahgaff.edu/ahgaffold/sharia_about.asp سایت دانشکده شریعت و پژوهش‌های اسلامی دانشگاه کویت http://sharia.kuniv.edu.kw سایت دانشگاه اگزتر انگلیس www.exeter.ac.uk سایت دانشگاه بیرمنگام www.bham.ac.uk سایت دانشگاه بین المللی اسلامی مالزی www.iiu.edu.my سایت دانشگاه طنطا مصر http://www.tanta.edu.eg/ar/tanta/edu/index.html سایت دانشگاه عین الشمس مصر http://www.shams.edu.eg/edu/index.htm

		سایت کتابخانه تخصصی حدیث دارالحدیث سایت کتابخانه تخصصی علوم قرآن و حدیث آستان قدس رضوی http://library.aqr.ir/quran سایت مرکز تحقیقات لیدن http://www.universiteitleiden.nl/en سایت مطالعات شیعه شناسی دانشگاه شیکاگو http://shii-studies--sites.uchicago.edu/page/about-shii-studies-group

	۱	۲		۳		٤
ارزشیابی یادگیری	ارزشیابی مستمر ☑	میان‌ترم ☐	آزمون‌های نوشتاری ☐ آزمون عملکردی ☐	آزمون‌های نهایی ☑	آزمون‌های نوشتاری ☑ آزمون عملکردی ☐	تکلیف درسی ☑